

Nuorten asuminen 2020

Kyselytutkimus

Ympäristöministeriön julkaisuja
2021:8

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet

Ympäristöministeriön julkaisuja 2021:8

Nuorten asuminen 2020

Kyselytutkimus

Pauliina Aho, Timo Myllymäki, Sakari Sandqvist ja Anna Strandell

Ympäristöministeriö Helsinki 2021

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

Valtioneuvoston julkaisuarkisto Valto

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

Valtioneuvoston verkkokirjakauppa

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Ympäristöministeriö

© 2021 tekijät ja ympäristöministeriö

ISBN pdf: 978-952-361-217-4

ISSN pdf: 2490-1024

ISBN painettu: 978-952-361-213-6

ISSN painettu: 2490-0648

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Kannen kuva: Karoliina Henriksson

Helsinki 2021

Paino: PunaMusta Oy, 2021

Painotuotteet
4041-0619

Nuorten Asuminen 2020

Kyselytutkimus

Ympäristöministeriön julkaisuja 2021:8		Teema	Asuminen
Julkaisija	Ympäristöministeriö		
Tekijät	Pauliina Aho, Timo Myllymäki, Sakari Sandqvist ja Anna Strandell		
Kieli	Suomi	Sivumäärä	128

Tiivistelmä

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää 18-29-vuotiaiden nuorten asemaa asuntomarkkinoilla, nykyistä asumista ja tyytyväisyyttä sekä asumiseen liittyviä tavoitteita, toiveita, ongelmia ja mielipiteitä. Tuloksia verrataan aiemmin tehtyihin tutkimuskierroksiin ja kartoitetaan edellä mainituissa teemoissa tapahtunutta muutosta. Tutkimus on tehty push-to-web-tiedonkeruumenetelmällä, suomen-, ruotsin- ja vieraskielisiä vastaajia on kaikkiaan 1500 henkilöä.

Nuorista 77 prosenttia asuu vuokralla. Vuokra-asunnon löytämistä hankaloittaa liian korkea vuokrataso ja kilpailu asunnoista. Suomalaisnuoret ovat tyytyväisiä asumiseensa ja asumismenoista selvittää hyvin. Kuitenkin joka kolmas kokee asuntoihin liittyviä huolia ja muusta elämästä on jouduttu tinkimään tai käymään töissä työn ohella. Joka kolmas on ottanut lainaa. Kaksi kolmesta on tehnyt tarkkoja laskelmia tehdessään asumisvalintoja. Tukea asumiseen saadaan vanhemmilta tai lähiomaisilta, useimmin tuki on ollut epäsuoraa taloudellista tai suoraa rahallista tukea.

Yksin asuminen on lisääntynyt, asuminen tuntemattomien kanssa ei juurikaan houkuttele. Kimppekämpässä asuminen kavereiden kanssakaan ei ole kovin kiinnostava vaihtoehto. Noin puolet asui mieluummin isossa kaupungissa.

Asiasanat nuoret, asuminen, asumistoiveet, asumiskustannukset, muuttaminen, itsenäistyminen

ISBN PDF	978-952-361-217-4	ISSN PDF	2490-1024
ISBN painettu	978-952-361-213-6	ISSN painettu	2490-0648
Asianumero	–	Hankenumero	VN/4168/2020

Julkaisun osoite <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-361-217-4>

Enkätundersökning om ungas boende 2020

Miljöministeriets publikationer 2021:8		Tema	Boende
Utgivare	Miljöministeriet		
Författare	Pauliina Aho, Timo Myllymäki, Sakari Sandqvist och Anna Strandell		
Språk	Finska	Sidantal	128
Referat	Undersökningen gäller unga mellan 18 och 29 år och deras ställning på bostadsmarknaden, deras nuvarande boende och hur tillfredsställda de är med det samt deras önskemål, förhoppningar, problem och åsikter gällande boende. Resultaten jämförs med tidigare enkätundersökningar för att kartlägga förändring som skett inom ovan nämnda teman. Undersökningen har gjorts med hjälp av push-to-web-datainsamlingsmetoden och enkäten besvarades av sammanlagt 1 500 personer med finska, svenska eller ett främmande språk som modersmål. Av de unga bor 77 procent på hyra. Omständigheter som gör det svårt att hitta en hyresbostad är för hög hyresnivå och stor konkurrens om bostäderna. Finländska ungdomar är i allmänhet nöjda med sitt boende och klarar av sina boendeutgifter. Var tredje av svarandena har haft bekymmer i frågor som gäller boendet, och varit tvungna att spara in på andra livsområden eller arbeta vid sidan av studierna. Var tredje av svarandena har tagit lån. Två av tre har gjort exakta kalkyler om kostnaderna när de valt sitt sätt att bo. Stöd för boende fås av föräldrar eller nära anhöriga, och oftast har stödet varit indirekt ekonomiskt stöd eller direkt finansiellt stöd. Ensamboende har ökat och intresset för att dela bostad med okända är lågt. Att bo tillsammans med kompisar upplevs inte som ett särskilt intressant alternativ. Ungefär hälften skulle helst bo i en stor stad.		
Nyckelord	unga, boende, önskemål om boende, boendekostnader, flyttning, självständighetsprocess, unga, boende, självständighetsprocess (psykologi), önskemål		
ISBN PDF	978-952-361-217-4	ISSN PDF	2490-1024
ISBN tryckt	978-952-361-213-6	ISSN tryckt	2490-0648
Ärendenummer	xxx	Projektnummer	xxx
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-361-217-4		

Survey on young people and housing 2020

Publications of the Ministry of the Environment 2021:8		Subject	Housing
Publisher	Ministry of the Environment		
Authors	Pauliina Aho, Timo Myllymäki, Sakari Sandqvist and Anna Strandell		
Language	Finnish	Pages	128

Abstract

The purpose of the survey was to examine the position of young people aged 18–29 years in the housing market, their current housing situation and their satisfaction with it, and their objectives, wishes, problems and opinions related to housing. The results were compared to those of similar surveys made earlier and the changes in the matters listed above were analysed. The survey was made using the push-to-web data collection method. The number of respondents in either the Finnish or Swedish language was 1,500.

77% of the young people live in rental housing. Finding an apartment to rent may be difficult due to the high rents or competition for apartments. Finnish young people are satisfied with their housing situation and are able to cope with the costs of living quite well. However, one out of three young persons experienced concerns related to housing and had had to give up something in their life or find extra employment. One out of three had taken out a loan. Two out of three had made detailed calculations when making their housing choices. Young people get support for housing from their parents or other family members, in most cases in the form of indirect economic help or direct financial assistance.

Living alone has become increasingly common, and young people feel uncomfortable with the idea of living with strangers. Sharing an apartment with one's friends is also not a preferred option. About half of the young people would prefer to live in a big city.

Keywords young people, housing, housing preferences, housing costs, moving, independence (psychology), preferences

---

ISBN PDF	978-952-361-217-4	ISSN PDF	2490-1024
ISBN printed	978-952-361-213-6	ISSN printed	2490-0648
Reference number	–	Project number	VN/4168/2020

URN address <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-xxx-xxx-x>

Sisältö

LUKIJALLE	8
1 Johdanto	10
1.1 Tutkimuksen tarkoitus ja sisältö	10
1.2 Raportin sisältö	13
2 Tutkimusasetelma	14
2.1 Tutkimuksen toteutus	14
2.2 Vastaajien taustatietoja	15
2.3 Vastaajien asumistilanne	18
3 Nuorten itsenäistyminen ja sen haasteet	30
3.1 Omaan kotiin muuttaminen ja muuton motiivit	30
3.2 Asunnon etsiminen	32
3.3 Asumistilanne ja perheen perustaminen	35
3.4 Syitä vanhempien luona asumiseen ja itsenäistymisen vaikeudet	36
3.5 Asunnottomuus	40
4 Muuttaminen	44
4.1 Muuttoaikeet ja syyt siihen	44
4.2 Vuokra-asuminen	48
4.3 Asumisoikeusasuminen ja omistusasuminen	52
5 Asumisen kustannukset	60
5.1 Asuntoon liittyvät huolet	60
5.2 Omat tai talouden tulot	61
5.3 Asumismenot ja niistä selviytyminen	63
5.4 Taloudellinen tuki vanhemmilta ja sukulaisilta	71
6 Asumistoiveet	75
6.1 Omakotitalo, rivitalo vai kerrostalo	75
6.2 Asunnon kokoon liittyvät toiveet	80
6.3 Yhteisöllisyyttä	82
6.4 Asuntoon satsaaminen vai seikkailu	83

6.5	Kaupunkiin vai maaseudulle.....	87
6.6	Asuinympäristöön liittyvät odotukset	91
6.7	Muita asumiseen liittyviä odotuksia	93
7	Koronakriisin vaikutus asumistoiveisiin	96
8	Yhteenveto ja johtopäätökset	99
8.1	Yhteenveto	99
8.2	Johtopäätökset.....	101
8.3	Tulevaisuuden ennakkointia.....	104
	ARTIKKELIT	107
	Artikkeli 1	
	Neuvokkaasti palveluiden piiriin – asumisneuvonta nuorten asumisen turvaajana	107
	Artikkeli 2	
	Nuorisoasuntoliiton ja Ohjaamoiden välinen yhteistyö – yhteistä ja eriytyvää asumisneuvontaa	117
	LIITE Kutsukirje.....	125
	LÄHTEET	127

LUKIJALLE

Tämä ympäristöministeriön yhdessä Nuorisواسuntoliitto ry:n (NAL) kanssa teettämä julkaisu on osa pidempää jatkumoa. Nuorten asumista, siihen liittyviä suunnitelmia, asenteita ja ongelmia on selvitetty aiemmin 2000-luvulla kolme kertaa, vuosina 2005, 2011 ja 2015. Myös 1990-luvulla nuorten asumista on selvitetty vastaavalla tavalla kaksi kertaa, vuosina 1991 ja 1995. Toistuvien selvitysten avulla voidaan arvioida, millä tavoin nuorten asuinolot ja niitä koskevat toiveet ja tavoitteet ovat ajan myötä muuttuneet.

Nyt valmistuneessa tutkimuksessa on pyritty siihen, että se olisi mahdollisimman vertailukelpoinen aiempiin tutkimuksiin nähden. Selvityksessä tarkastellaan nuorten asumistilannetta, -tarpeita ja -toiveita. Selvityksen tulosten pohjalta voidaan kehittää nuorten tarpeita paremmin vastaavia asumismahdollisuuksia. Tutkimus on toteutettu pääosin samansisällöisenä kuin vuosina 2015 ja 2011 julkaistut tutkimukset. Tällä kertaa aineistonkeruussa on käytetty push to web -menetelmää, jolla on tavoitettu laaja vastaajajoukko. Tutkimuksen kohderyhmänä ovat 18–29-vuotiaat Manner-Suomessa asuvat nuoret. Kohdejoukko jaettiin suomen- ja ruotsinkieliseen sekä vieraskieliseen väestöön.

Vuoden 2011 tutkimuksen erityisteemoina olivat nuorten ympäristöasenteet ja tuen tarve itsenäisen asumisen alkuvaiheessa. Vuonna 2015 selvitettiin maahanmuuttajanuorten erityistarpeita sekä nuorten asumisen muutostrendejä. Tässä tutkimuksessa on pidetty edelleen maahanmuuttajanuorten näkökulma mukana ja lisäksi mukaan on sisällytetty nuorten asumisen alueellisen polarisaation analyysi.

Julkaisuun sisältyy kaksi artikkelia. Artikkeleissa on kuvattu nuorille suunnattua asumisneuvontaa, joka on tutkimuksen julkaisuhetkellä ajankohtainen aihe, sillä asumisneuvonnan lakisääteistämistä valmistellaan parhaillaan. Ensimmäinen artikkeli käsittelee nuorille suunnattua asumisneuvontaa erityisesti kolmannen sektorin näkökulmasta. Artikkeli pohjautuu asumisneuvontaa toteuttaville organisaatioille suunnattuun kyselyyn. Toinen artikkeli käsittelee nuorten matalan kynnyksen ohjauspisteissä Ohjaamoissa toteutettavaa asumiseen liittyvää ohjausta. Artikkeli pohjautuu haastattelututkimukseen.

Tutkimuksen ovat tehneet Timo Myllymäki, Sakari Sandqvist ja Pauliina Aho Taloustutkimus Oy:stä sekä Anna Strandell Suomen ympäristökeskuksesta (SYKE). Neuvokkaasti palveluiden piiriin – asumisneuvonta nuorten asumisen turvaajana -artikkelin ovat kirjoittaneet yhteistyössä Tiina Irla Nuorisواسuntoliitosta sekä Sari Timonen ja Raine Helskyaho Y-säätiöstä. Nuorisواسuntoliiton ja Ohjaamoiden välinen yhteistyö – yhteistä ja eriytyvää

asumisneuvontaa -artikkelin ovat kirjoittaneet Taru Lilja ja Jaakko Helander Hämeen ammattikorkeakoulun HAMK Edu-tutkimusyksiköstä.

Tutkimuksen rahoittamiseen ovat osallistuneet ympäristöministeriö, opetus- ja kulttuuri-ministeriö, NAL-konserni sekä Asuntosäätiön asumisoikeus Oy. Hankkeen ohjausryhmän puheenjohtajana on toiminut Tiina Irjala NAL:sta. Ohjausryhmään ovat kuuluneet Tuula Tiainen ja Mikko Friipyöli ympäristöministeriöstä, Ville Savilampi (26.10.2020 asti) ja Kalle Häkkinen (26.10.2020 alkaen) NAL:sta, Martti Rasa (30.4.2020 asti) ja Anssi Pirttijärvi valtion nuorisoneuvostosta, Hanna Dhalmann Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARAsta ja Ilari Väänänen Pääkaupunkiseudun nuorisoasunnoilta.

Tuula Tiainen	Tiina Irjala
Erityisasiantuntija	Kehittämispäällikkö
Ympäristöministeriö	Nuorisoasuntoliitto ry

Tammikuu 2021

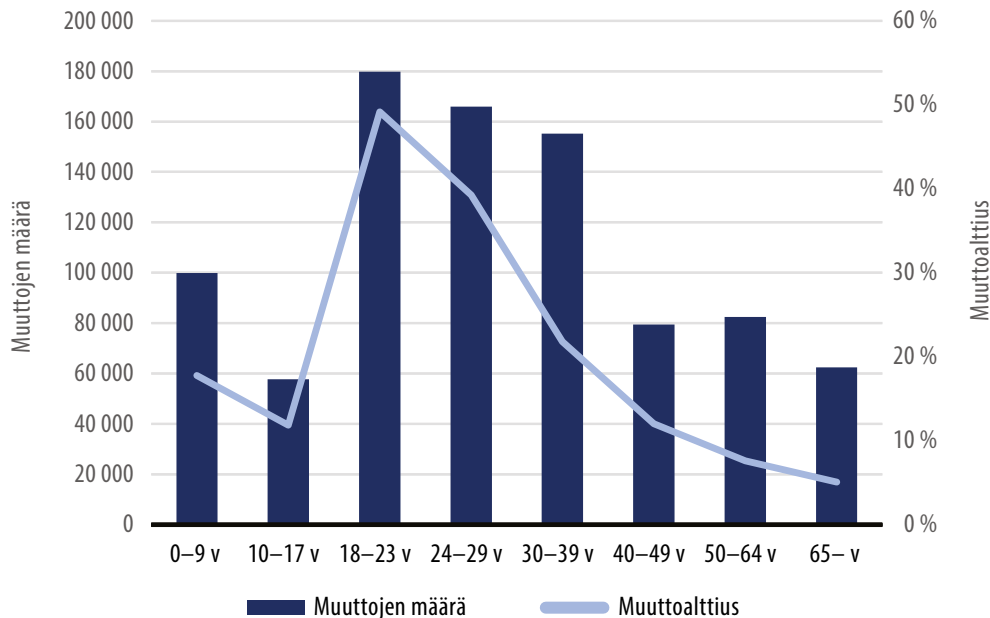
1 Johdanto

1.1 Tutkimuksen tarkoitus ja sisältö

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää 18–29-vuotiaiden nuorten asemaa asuntomarkkinoilla, nykyistä asumista ja tyytyväisyyttä sekä asumiseen liittyviä tavoitteita, toiveita, ongelmia ja mielipiteitä. Tutkimuksessa huomioidaan myös vieraskielisten erityistilanne asuntomarkkinoilla. Tuloksia verrataan aiemmin tehtyihin tutkimuskierroksiin ja kartoitetaan edellä mainituissa teemoissa tapahtunutta muutosta. Aiemmat tutkimuskierrokset on tehty vuosina 2014, 2011, 2005, 1995 ja 1991. Nyt tehty tutkimus on pääosin samansisältöinen kuin vuosina 2014 ja 2011 tehdyt tutkimukset (Toiveet ja todellisuus – nuorten asuminen 2014; Omaa kotia etsimässä – nuorten asuminen 2010).

Tuoreen tutkimuksen mukaan (Helminen ym. 2021; Strandell ym. 2020) tämä ikäryhmä voidaan jakaa muuttoliikkeen perusteella kahteen eri elämänvaiheeseen: 18–23-vuotiaiden opiskelu- ja itsenäistymisvaiheeseen sekä 24–29-vuotiaiden vakiintumisvaiheeseen. 18–23-vuotiailla muuttoalttius on korkeimmillaan, noin puolet ikäluokasta muuttaa vuosittain (SYKE ja Tilastokeskus 2019). Muuttoja on koko maassa noin 180 000 kpl vuosittain, mikä tekee tästä ikäryhmästä suurimman muuttajaryhmän (kuva 1).

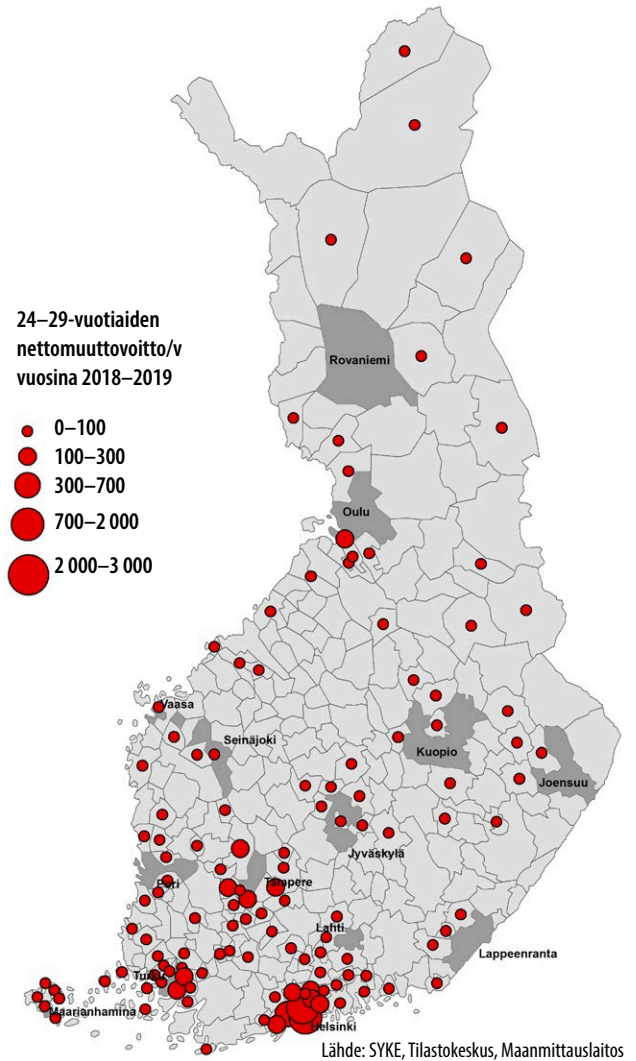
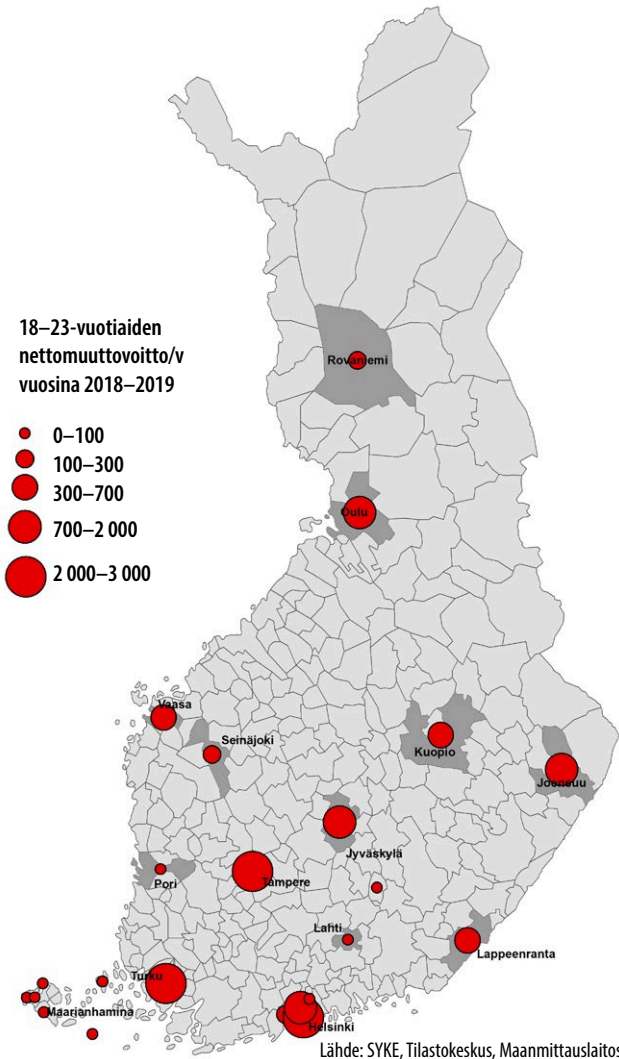
Nuorten aikuisten muutot, kuten kotoa pois muutto, muutto opiskelupaikkakunnalle ja asunnon vaihdot opiskelun ja itsenäistymisen aikana leimaavat muuttoliikettä monilla alueilla joko lähtö- tai tulomuuton muodossa. Tulomuutto kohdistuu etenkin suuriin ja keskisuuriin kaupunkeihin, joihin suurin osa opiskelumahdollisuuksista keskittyy (kuva 2). Vuosina 2018–2019 vain 23 kuntaa sai muuttovoittoa tästä ikäryhmästä. Merkittävä osa muutoista on pitkiä, toiseen maakuntaan suuntautuvia muuttoja. Suurin osa nuorista itsenäistyy ja muuttaa pois kotoa tässä ikävaiheessa. Tämän nuorten asumiskyselyn mukaan 18–20-vuotiaista vielä lähes puolet (47 %) asuu vanhempien kanssa, mutta 21–23-vuotiaista enää 10 prosenttia. Naiset muuttavat noin vuoden aiemmin pois kotoa kuin miehet. Naisten muuttoalttius on ylipäätään hiukan korkeampi kuin miesten ja he muuttavat useammin suuriin kaupunkeihin, minkä vuoksi kaupunkien naisenemmys on muuta maata suurempi.

Kuva 1. Muuttoliike ja muuttoalttius iän mukaan Suomessa vuonna 2019 (SYKE ja Tilastokeskus 2019).

24–29-vuotiaiden elämäntilanne näyttää keskimäärin jo toisenlaiselta kuin 18–23-vuotiailla. Tätä ikäryhmää leimaa vakiintuminen. Alttius muuttaa on vielä suurta, vaikkei enää yhtä suurta kuin edellisessä ikäryhmässä, noin 40 prosenttia muuttaa vuosittain (kuva 1). Muuttoliikettä ohjaavat muun muassa opintojen loppuminen, työelämään siirtyminen, seurustelukumppanin kanssa yhteen muutto, perheen perustaminen ja muut elämänmuutokset. Oma elämäntapa alkaa vakiintua ja siihen liittyy myös itselle sopivan asumistavan etsiminen: missä ja miten haluaa asua aikuiselämänsä. Moni jää asumaan pitkäksi aikaa alueelle, jonne vakiintumisvaiheessa asettuu.

Muuttoliikkeen päävirta kääntyy tässä iässä jo pois kaupunkien ydinalueilta kohti kaupunkien ja kehyskuntien pientalovaltaisia alueita, vaikka moni jää myös kaupungin kerrostaloalueille asumaan (kuva 2). Ainoastaan Helsingin kaupunkiseudulla tiiviit ja kerrostalovaltaiset alueet saavat muuttovoittoa vielä vakiintumisikäisistäkin nuorista aikuisista. Helsingin kaupunkiseudun poikkeavat muuttoliikevirrat voivat liittyä sekä muita kaupunkiseutuja urbaanimpaan elämäntapaan että pientalojen heikompaan saatavuuteen ja korkeaan hintatasoon. Myös tässä ikävaiheessa moni muuttaa pitkiäkin matkoja toisen tyyppiseen asuinympäristöön, esimerkiksi keskustan kerrostaloasunnosta haja-asutusalueen omakotitaloon, tai kokonaan toiselle seudulle työmahdollisuuksien perässä tai perhesuhteiden vuoksi. Vuosina 2018–2019 nettomuuttovoittoa tästä ikäryhmästä sai 127 kuntaa, mikä on moninkertainen määrä itsenäistymisvaiheen muuttoliikkeen verrattuna. Muuttoliike väljemmille ja pientalovaltaisille alueille jatkuu edelleen 30–40-vuotiailla.

Kuva 2. 18–23-vuotiaista nettomuuttovoittoa saaneet kunnat (vasen kartta) ja 24–29-vuotiaista nettomuuttovoittoa saaneet kunnat (oikea kartta) vuosina 2018–2019 (SYKE ja Tilastokeskus 2019).

1.2 Raportin sisältö

Luvussa 2 kerrotaan tutkimuksen käytännön toteutuksesta ja kuvataan vastaajien taustatietoja sekä kuvaillaan nuorten asumistilannetta tällä hetkellä ja yleistä tyytyväisyyttä asumistilanteeseensa. Luku 3 keskittyy nuorten itsenäistymiseen liittyviin haasteisiin. Samalla kartoitetaan motiiveja vanhempien luona asumiselle ja muuttoaikeita sekä omaan kotiin muuttamiseen vaikuttavia tekijöitä.

Luvussa 4 tarkastellaan nuorten mielipiteitä erilaisista asumismuodoista sekä asuntotyypeistä. Luku 5 kuvailee nuorten taloudellista asemaa ja asumisen kustannuksia sekä tarkastellaan vanhemmilta saadun tuen muotoja.

Luvussa 6 käydään läpi nuorten toiveita, jotka liittyvät asumisympäristöön, asuntoihin ja erilaisiin muihin asioihin. Tässä luvussa tarkastellaan lisäksi miten nuoret suhtautuvat yhteisölliseen asumiseen tai kaupungissa sekä maaseudulla asumiseen. Luvussa 7 kerrotaan miten koronakriisi on vaikuttanut nuorten asumistoiveisiin.

Luvussa 8 tehdään yhteenveto tutkimuksen tuloksista sekä esitetään johtopäätöksiä. Lisäksi luvussa tehdään katsaus tulevaisuuden näkymiin.

2 Tutkimusasetelma

2.1 Tutkimuksen toteutus

Tutkimuksen kohderyhmänä ovat 18–29-vuotiaat Manner-Suomessa asuvat henkilöt. Kohdejoukko jaettiin suomen- ja ruotsinkieliseen sekä vieraskieliseen väestöön. Otos sisälsi myös saamenkielisiä, mutta heidän osaltaan ei tehty erillistä kiintiötä, eikä saamenkielisten määrä vastaajajoukossa riitä tarkempaan kohderyhmän tulosten tarkasteluun. Otos poimittiin väestötietojärjestelmästä kahtena erillisenä otospoimintana, jossa tehtiin yksinkertainen satunnaisotanta suomen- ja ruotsinkieliselle väestölle sekä vieraskielisille. Poiminnan teki teknisesti Bisnode Oy.

Tiedonkeruun teki Taloustutkimus push-to-web haastatteluina. Tässä menetelmässä kohdehenkilölle lähetetään kutsukirje, jossa on kirjautumislinkki sekä yksilöllinen kirjautumistunnus tutkimuslomakkeelle. Kun vastaaja on täyttänyt kyselyn, samalla kirjautumistunnuksella ei voi kirjautua lomakkeelle uudestaan. Kutsukirjeessä kerrotaan myös tutkimuksen tarkoituksesta, sisällöstä, tietoturvasta, osoitelähteestä sekä vastaajan oikeuksista (kirje liitteenä). Kirje meni kieliryhmän mukaan vastaajille joko suomen-, ruotsin- tai englanninkielisenä. Vieraskielisille vastaajille lähetettiin sekä suomen- että englanninkieliset kirjeet. Kyselyn alussa vastaaja saattoi valita vastauskielensä näistä kolmesta.

Yhden postituksen avulla saatiin noin 1250 vastaajaa, vastaajille ei lähetetty muistutuskirjettä vaan heille tehtiin puhelinmuistutuskierron. Puhelimessa muistutettiin vastaajaa kyselystä ja pyydettiin sähköpostiosoitetta, johon yksilöllinen tutkimuslinkki voidaan lähettää. Lopullinen vastaajamäärä oli 1509 vastaajaa. Kenttätyö alkoi 14.9.2020 ja päättyi 29.10.2020.

Vastaajat kiintiöitiin alueellisesti suuralueittain Helsinki-Uudenmaa, Etelä-Suomi, Länsi-Suomi ja Pohjois- ja Itä-Suomi. Myös vieraskielisten osuus kiintiöitiin (100 haastattelua), mutta taustamaita ja äidinkieliä ei kiintiöity. Push-to-web -menetelmän etuja on, että vastaajia kertyy erityisesti nuorissa ikäluokissa hyvin väestöosuuksien mukaan silloin, kun otanta myös heijastelee väestön koostumusta. Vastaukset on painotettu sukupuolen, iän, kielen ja alueen mukaan.

2.2 Vastaajien taustatietoja

Vastaajat jakautuvat eri ikäryhmiin niin, että kahteen vanhempaan ryhmään kuuluu 53 prosenttia vastaajista ja nuorempien ryhmiin 47 prosenttia vastaajista. Sukupuolittain vastaajajoukko jakautui niin, että 47 prosenttia on naisia, 51 prosenttia miehiä ja 2 prosenttia vastaajista vastasi joko ”Muu” tai ”En halua kertoa”. Vastaajista 88 prosenttia on suomenkielisiä, 5 prosenttia ruotsinkielisiä ja 7 prosenttia vieraskielisiä. Vastaajaryhmien jakautuminen vastaa hyvin väestöosuuksia eri demografisissa taustoissa.

Työmarkkina-asemaksi oli mahdollista valita useampia vaihtoehtoja. Suomen- ja ruotsinkielisistä vastaajista lähes puolet opiskelee (48 %) ja yli puolet (53 %) on joko määräaikaisessa/osa-aikaisessa tai vakituisessa työssä. Näistä osa on sekä opiskelijoita että työssäkäyviä. Työssäkävien osuus on kasvanut vuoden 2014 tutkimuksesta 14 prosenttiyksiköllä, mutta opiskelijoiden osuus on pysynyt lähes samana. Vieraskielisistä 55 prosenttia opiskelee ja lähes puolet (48 %) on myös töissä. Tässä on tapahtunut erityisesti osa-aikaisen työn osalta lisäystä vuoden 2014 tasoon, jolloin työssäkäyviä oli 28 prosenttia vastaajista. Tämä heijastelee yleistä työllisyysasteen nousua (2014 syyskuussa 68,2, 2020 syyskuussa 71,7 % työkäisillä suomalaisilla). Työllisyysaste nousi ja työttömyysaste laski koronakriisin alkuun asti, jolloin kehityksessä tapahtui muutos. Tästä huolimatta työllisyys on korkeammalla ja työttömyys matalammalla tasolla kuin edellisen tutkimuskerran aikana. (Tilastokeskus, Työvoimatutkimus)

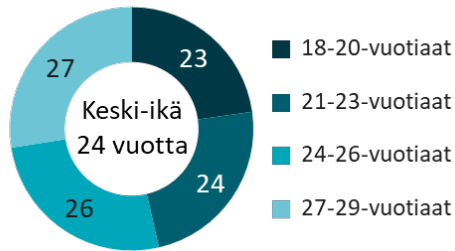
Vastaajista 21 prosenttia on jossakin muussa työmarkkina-asemassa kuten työttömänä (10 %), varusmies- tai siviilipalveluksessa (2 %) tai äitiys-/isyys/vanhempainvapaalla (3 %). Työttömien osuus on kaikkien vastaajien osalta kasvanut vuoden 2014 tasosta kaksi prosenttiyksikköä.

Kuvassa 3 on esitetty vastaajien taustatietoja.

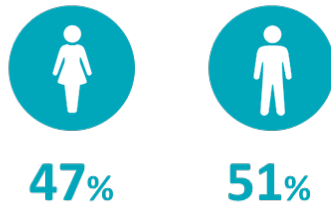

Kuva 3. Vastaajien taustatietoja

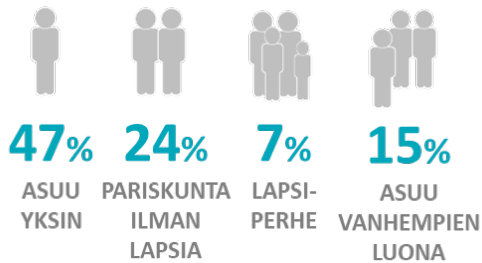
IKÄJAKAUMA %

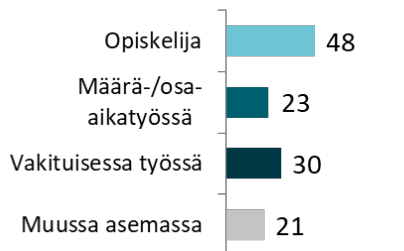
SUKUPUOLI

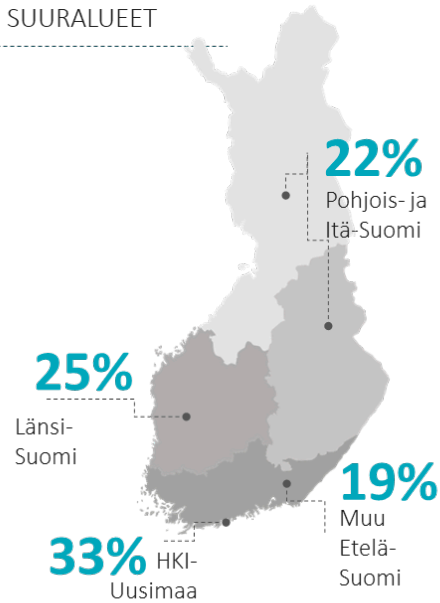
ASUMISTILANNE

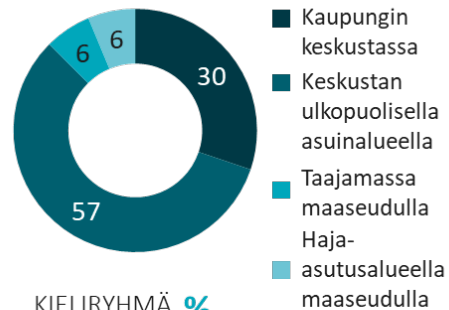
TYÖMARKKINA-ASEMA %

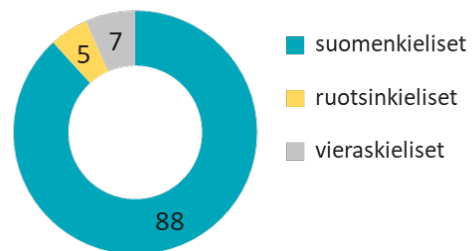
SUURALUEET

ASUU %

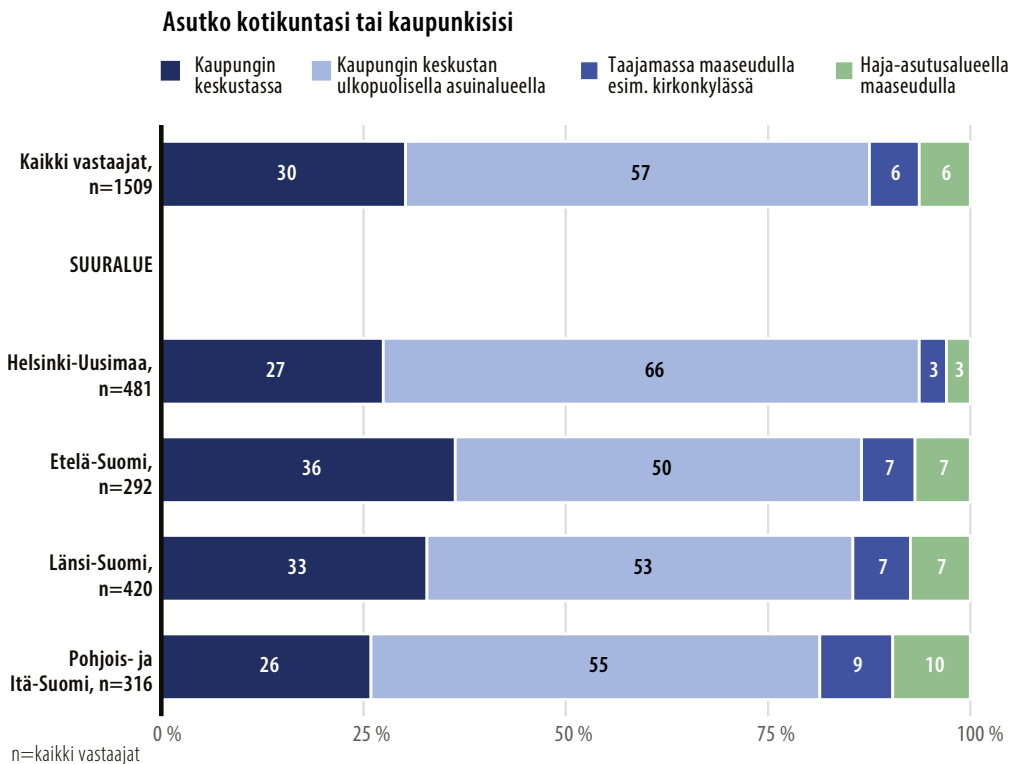
KIELIRYHMÄ %

Asuinalue ja asunnon sijainti

Vastaajat jakautuvat suuralueittain ja maakunnittain väestöosuuksia vastaavasti. Vieraskielisistä yli puolet asuu Helsinki-Uudenmaan suuralueella (57 %). Enemmistö vastaajista asuu asuinalueittain kaupungissa joko keskustassa (30 %) tai keskustan ulkopuolisella asuinalueella (57 %). Kaikilla suuralueilla yleisin asuinalue on kaupungin keskustan ulkopuolinen asuinalue. Kaupunkikeskustoissa asutaan eniten Etelä-Suomessa ja erityisesti Varsinais-Suomessa. Maaseudulla asuu taajamassa 6 prosenttia ja haja-asutusalueella niin ikään 6 prosenttia vastaajista. Eniten maaseutuasumista on Pohjois- ja Itä-Suomessa. Edelliseen tutkimuskierrukseen verrattuna kaupunkiasuminen on lisääntynyt kaupunkien keskustojen ulkopuolisilla alueilla 4 prosenttiyksiköllä. Keskusta-asumisen osuus on pysynyt samana ja maaseudun taajamissa ja haja-asutusalueella asumisen osuus on vähentynyt yhteensä 5 prosenttiyksiköllä. Kaupungistumiskehityksen trendi näkyy siis nuorten keskuudessa kaupungistumisen kasvun jatkumisena viimeisen kuuden vuoden aikana. Seuraavassa kuvassa on esitetty asuinalueeseen ja asunnon sijaintiin liittyvää vertailua kaikkien vastaajien ja eri suuralueilla asuvien osalta.

Kuva 4. Asunnon sijainti suuralueittain

Tulotaso

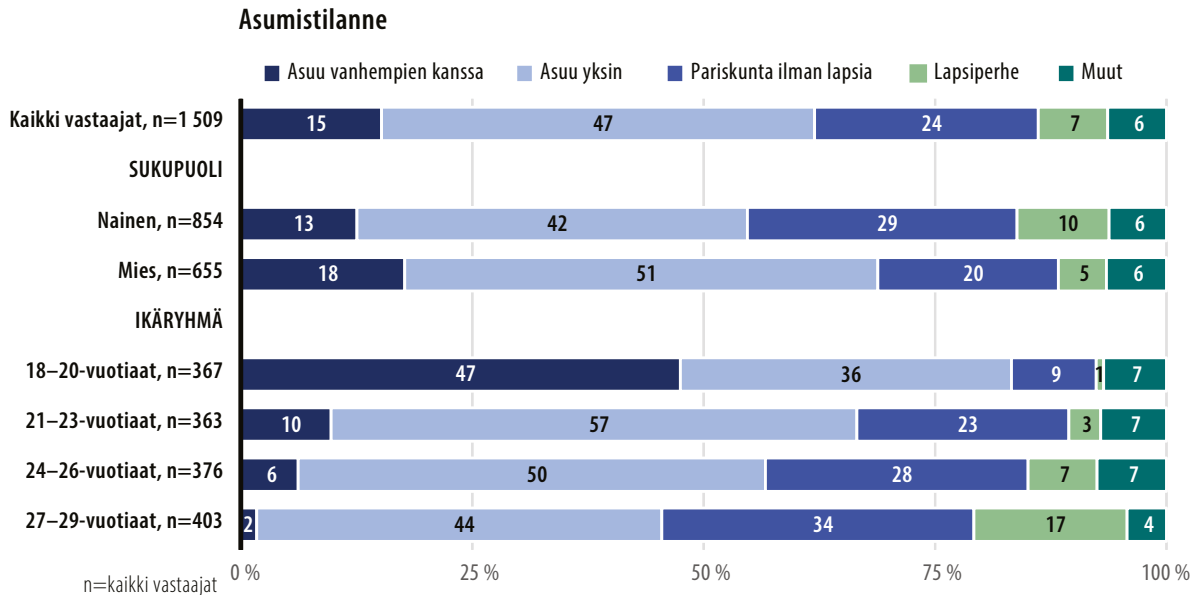
Vastaajien talouden tulotasossa on eroja sen mukaan asuvatko vastaajat yksin vai onko kyseessä useamman henkilön talous. Yksin asuvien vastaajien keskimääräinen kuukausitulo on 1 500 euroa (palkansaajien keskiansio kuukausittain on noin 3 500 euroa/kk, Suomi lukuina Tilastokeskus) ja useamman hengen talouksissa asuvien 3 300 euroa. Mediaaniluvut ovat vastaavasti 750 euroa ja 3 500 euroa. Yksinasuvien keskiarvoa nostaa erityisesti se, että yli 2 000 euroa kuukaudessa ansaitsevia on melko paljon (30 %). Useamman hengen talouksissa keskiarvo jää mediaanilukua pienemmäksi, mikä näkyykin siinä, että alle 3 000 euroa kuukaudessa ansaitsevia talouksia on iso osuus (41 %). Tulotaso vaihtelee myös iän ja taloustyyppin mukaan. Eniten tuloja on käytettävissä vanhimmalla ikäluokalla ja lapsettomilla pariskunnilla. Vieraskielisten tulotaso on jonkin verran alhaisempi kuin suomen- ja ruotsinkielisen väestön tulotaso.

Tulotasosta ja asumisen kustannuksista löytyy enemmän tietoa kappaleesta 5.

2.3 Vastaajien asumistilanne

Vastaajien asumistilanne ja asuntokuntatyyppit vaihtelevat vastaajaryhmän mukaan. Suurimman asuntokuntatyyppin muodostavat yksin asujat ja toiseksi suurimman pariskunnat ilman lapsia. Vanhempien kanssa asuu 15 prosenttia vastaajista. Asuntokuntien tyyppi vaihtelee merkittävästi ikäryhmien mukaan. 18–20-vuotiaista lähes puolet asuu vanhempien kanssa ja sen sijaan 27–29-vuotiaista yli puolet on joko lapsiperheitä tai pariskuntia ilman lapsia. Miehet asuvat naisia useammin yksin ja myös vanhempien kanssa. Kuvassa 5 on esitetty asumistilanne sukupuolittain ja ikäryhmittäin.

Kuva 5. Asumistilanne sukupuolittain ja ikäryhmittäin

Aiempiin tutkimuskierroksiin nähden asuntokuntien tyyppien osuuksissa on tapahtunut suhteellisen isoja muutoksia. Erityisesti yksin asuvien määrä on noussut vuodesta 2014 suomen- ja ruotsinkielisen väestön keskuudessa selvästi (32 % -> 48 %) ja hieman myös vieraskielisten keskuudessa (25 % -> 28 %). Tämä heijastelee jo pidempiaikaista trendiä yksinasumisen lisääntymisessä. Asuntokunnan keskikoko oli 2014 koko väestössä 2,04 asukasta ja vuonna 2019 1,97 asukasta. (Asunnot ja asuinolot 2019, Tilastokeskus)

Erityisesti nuorten yksin asuminen on yleistynyt huomattavasti viimeisten kolmenkymmenen vuoden aikana. Nuorten yksin asuminen on tyypillistä kaupunkialueilla ja keskittynyt nimenomaan sisemmälle kaupunkialueelle. (Nikander & Pietikäinen 2015). Taloudellisten mahdollisuuksien kohentuminen on merkittävä tekijä yksinasumisen lisääntymisessä pitkällä aikavälillä. Tutkimuskirjallisuudessa yksinelämisen yleistymiseen liitetään myös kommunikaatiovallankumous ja urbanisaatio. Nuorilla yksinasuvilla voi olla sosiaalisen median myötä laajat sosiaaliset verkostot. Isojen kaupunkien keskusta-alueilla syntyy yksineläville palveluita ja yhteisen elämäntavan alakulttuureita. (Borg & Keskinen 2016, 13; Klinenberg 2012.)

Lapsiperheiden määrä on sen sijaan tippunut 10 prosenttiyksiköllä vuodesta 2014. Tässä heijastuu voimakkaasti viime vuosina tapahtunut lapsiperheiden määrän ja syntyvyyden lasku Suomessa (Perheet 2019, Tilastokeskus). Tälle kierrokselle lisättiin myös kategoria ”Muut”, johon kuuluvat yhdessä kavereiden kanssa asuvat, yhdessä muiden sukulaisten kanssa asuvat ja yhdessä jonkun muun kanssa, esim. soluasunnossa asuvat.

Taulukko 1. Asumistilanteen kehitys 1991–2020

	1991 %	1995 %	2005 %	2010 %	2014 %	2020 %
Asuu vanhempien kanssa	27	29	19	23	18	15
Asuu yksin	24	27	32	31	33	47
Pariskunta ilman lapsia	28	26	32	29	30	24
Lapsiperhe	22	18	18	17	17	8
Muut	-	-	-	-	-	6

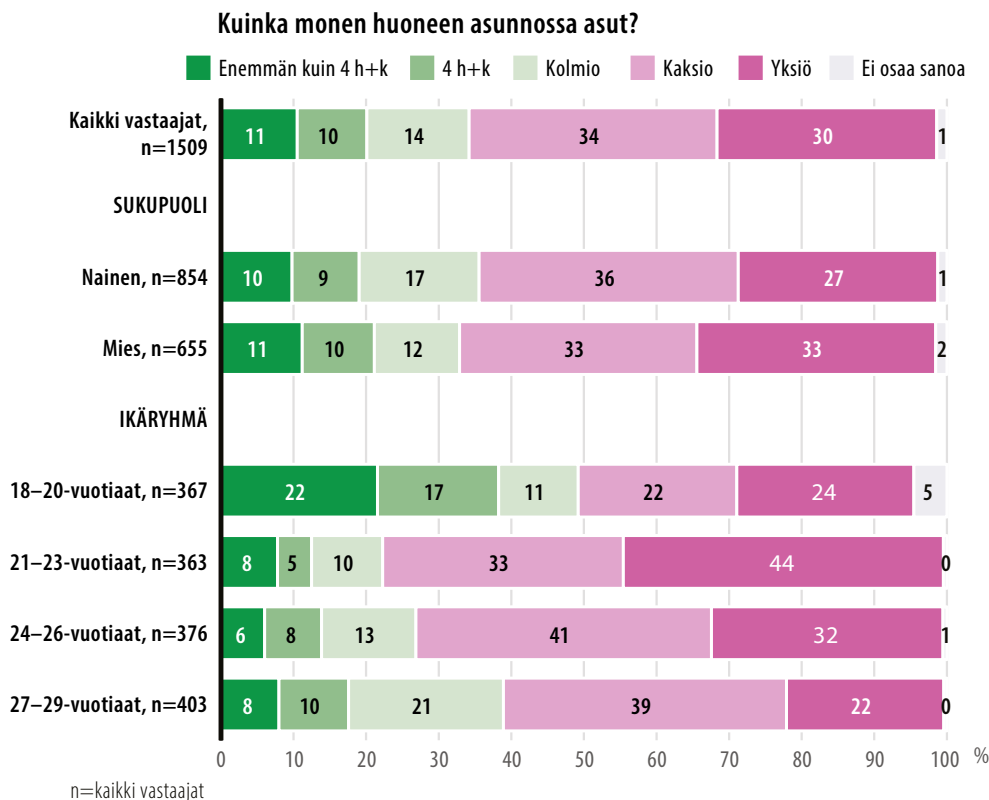
Nuoret aikuiset asuvat kaikista ikäryhmistä useimmin vuokra-asunnossa. Vuokra-asuminen on yleistynyt 20–29-vuotiailla 51 prosentista 59 prosenttiin koko maassa vuosina 2005–2019 (SVT 2019). Kyselyyn vastanneista itsenäisesti asuvista vastaajista (n=1277) 77 prosenttia asuu vuokralla, mutta vain 52 prosenttia itsenäisesti asuvista pitää vuokra-asumista itselleen sopivana asumismuotona (täysin tai jokseenkin samaa mieltä). Omistusasunnossa asuu 17 prosenttia ja loppujen asunnon hallintaperuste on jokin muu. Omistusasunnossa haluaisi siis asua useampi kuin nyt asuu. Omistusasujat ovat myös tyytyväisempiä asumiseensa kuin vuokra-asujat. Vuokra-asumista sopivana pitävien osuus laskee iän myötä. 18–20-vuotiaista 73 prosenttia pitää sitä itselleen sopivana asumismuotona, kun 27–29-vuotiaista enää 49 prosenttia. Vuokra-asuminen sopiikin erityisen hyvin opiskelu- ja itsenäistymisvaiheeseen, mutta vakiintumisen myötä moni haluaa sitoutua omistusasuntoon.

Verrattuna vuoden 2014 tutkimukseen vuokralla asujien määrä on noussut ja omistusasunnossa asuvien määrä puolestaan pienentynyt. Tässä näkyy ensiasunnon ostajien määrän väheneminen ja vanheneminen 2000-luvulla. Vuonna 2018 ensiasunnon ostajien keski-ikä oli 28,8 vuotta. Vuonna 2014 vastaava luku oli 28,2 vuotta (Asunnot ja asuinolot 2019, Tilastokeskus). Kyselyn tuloksista voi havaita, että omistusasunnossa asuminen yleistyy mitä vanhempia vastaajat ovat. 18–20-vuotiaista omistusasunnoissa asuu 2 prosenttia vastaajista, mutta 28–29-vuotiaista on omistusasujia yli 34 prosenttia vastaajista. Alueellisesti omistusasujia on lähes sama osuus jokaisella suuralueella (17–19 % vastaajista). Vastaavasti vuokra-asujien osuus vastaajista on lähes sama jokaisella suuralueella (76–78 % vastaajista). Sen sijaan kaupunki-maaseutu-akselilla näkyy selvemmin jako vuokra- ja omistusasunnoissa asujiin omistusasumisen ollessa yleisempää maaseudulla. Tätä on havainnollistettu seuraavassa taulukossa. Seuraavassa kuvassa on esitetty asunnon huoneluku sukupuolen, ikäryhmien ja suuralueiden osalta.

Taulukko 2. Vuokra- ja omistusasuminen kaupungeissa ja maaseudulla (ei asu lapsuudenkodissa)

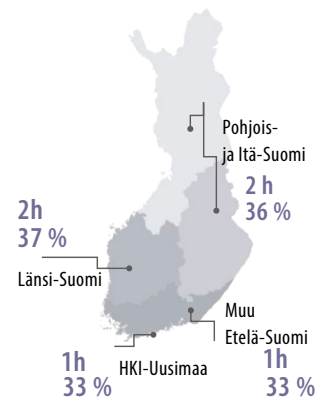
	Kaikki vastaajat (n=1277)	Asuu kaupungin keskustassa (n=437)	Asuu kaupungin ulkopuolisessa asunnossa (n=733)	Asuu maaseudulla (n=107)
	%	%	%	%
Vuokralla	77	89	76	31
Omistamassaan asunnossa	17	9	18	46
Muu	5	2	5	23

Kuva 6. Asunnon huoneluku, sukupuoli, ikä ja suuralue

2014:
Enemmän kuin
4h+k 15 %
4h+k 9 %
Kolmio 21 %
Kaksio 34 %
Yksiö 22 %

TYYPILLISIN HUONELUKU ALUEITTAIN

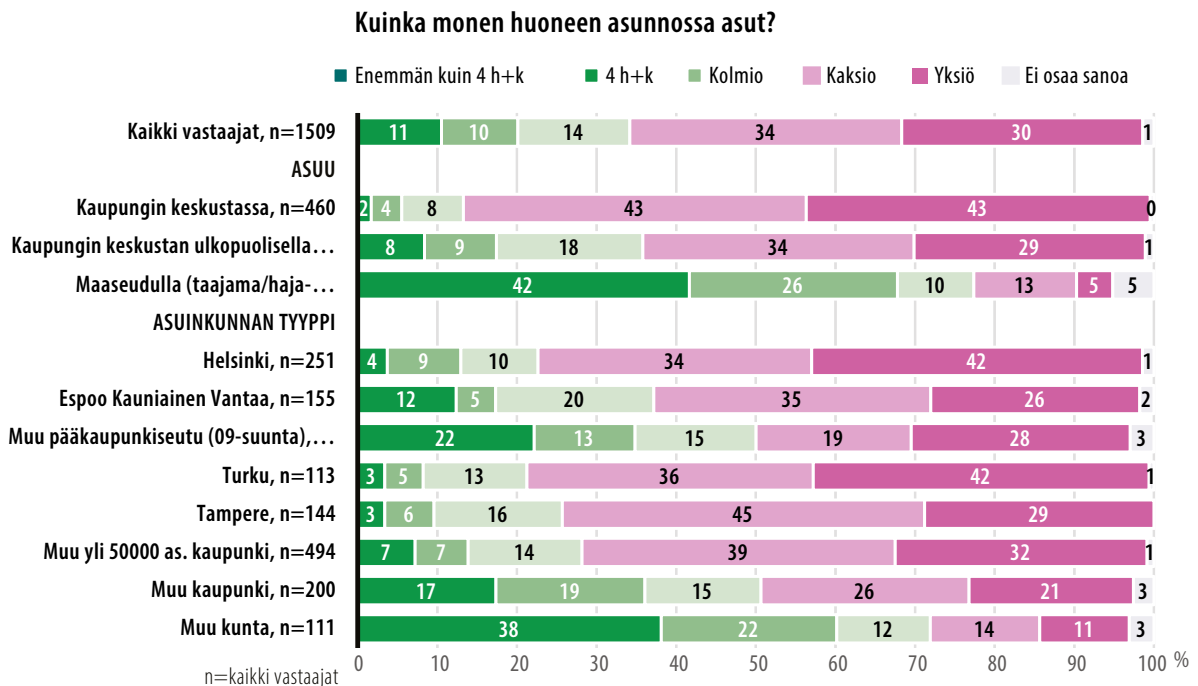

Kolme kymmenestä nuoresta asuu yksiössä ja tätä hieman suurempi osuus kaksiossa. Edelliseen tutkimukseen verrattuna voidaan havaita, että yksiössä asuvien osuus on kasvanut ja kaksiossa osuvien osuus on pysynyt ennallaan. Kolmiossa asuvia on nyt 14 prosenttia, mikä on aiempaa pienempi osuus. Tätä suuremmissa asunnoissa asuvia on noin viidesosa

ja myös tämä osuus on pienentynyt. Näyttää siis siltä, että suomalaisista nuorista aiempaa suurempi osa asuu pienemmissä asunnoissa. Taustalla saattaa olla opiskelijoiden siirtymisen yleisen, ympärivuotisen asumistuen piiriin, jolloin yksi asuminen yksiossa on lisääntynyt ja kämppiksen kanssa isommassa asunnossa asuminen vähentynyt. Tuki on ruokakuntakohtainen ja perustuu ruokakunnan pienituloisuuteen, jolloin tukeen vaikuttavat ruokakunnan jäsenten yhteenlasketut asumismenot ja tulot. Muutoksen arvioidaan parantaneen yksin asuvien tukea, mutta heikentävän pariskuntien tukea, mikä voi lisätä yksin asumista. (Jauhiainen ym. 2019)

Yksin asumisen yleistymisen lisäksi myös kaupungistuminen ja asumisen kallistuminen kasvukeskuksissa ovat lisänneet pienten asuntojen osuutta (mm. Keskinen ym. 2020). Kuva 7 osoittaa, että huoneluvultaan suurimmissa asunnoissa asuvat maaseudulla asuvat ja pienimmissä kaupunkien keskustassa, erityisesti Helsingissä ja Turussa asuvat.

Kuva 7. Asunnon huoneluku, asuinpaikka ja -kunta

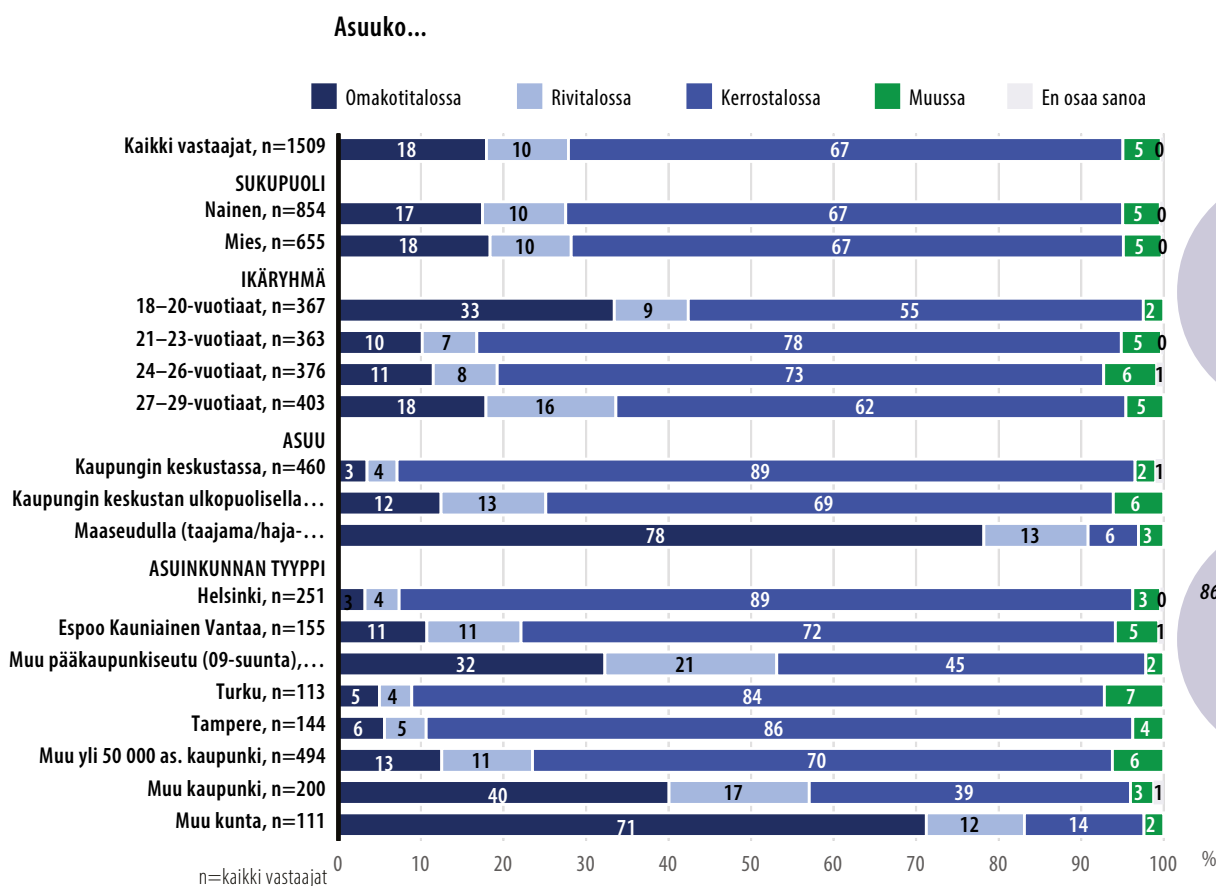

Talotyyppi

Kaksi kolmesta nuoresta asuu kerrostalossa, vajaa viidesosa omakotitalossa ja kymmenesosa rivitalossa. Lopuilla on jokin muu asumisjärjestely. Vuoden 2014 tuloksiin verrattuna kerrostaloasumisen suhteellinen osuus on kasvanut. Tämä seuraa 2000-luvulla vallalla ollut kaupungistumiseen liittyvää yleistä kehitystä, jossa suomalaiset muuttavat yhä enenevässä määrin kerrostaloihin. Kerrostaloihin muuttaminen on kiihtynyt erityisesti vuodesta 2015 lähtien. (Asunnot ja asuinolot 2019, Tilastokeskus).

Talotyyppien suosio vaihtelee erityisesti iän, asuinalueen ja asuinkunnan mukaan. Nuoremmat ja maaseudulta olevat vastaajat asuvat useammin omakotitalossa (kts. Kuva 8). Helsingissä ja muissa isommissa kaupungeissa asuvat sen sijaan asuvat pääsääntöisesti kerrostaloissa. Vanhempien kanssa asuvista 61 prosenttia ja lapsiperheistä 43 prosenttia asuu omakotitaloissa. Kerrostaloasuminen on suosituin asumismuoto yksin asuvilla (85 %) ja lapsettomilla pariskunnilla (69 %).

Kuva 8. Talotyyppi, sukupuoli, ikä, asuinpaikka ja asuinkunta

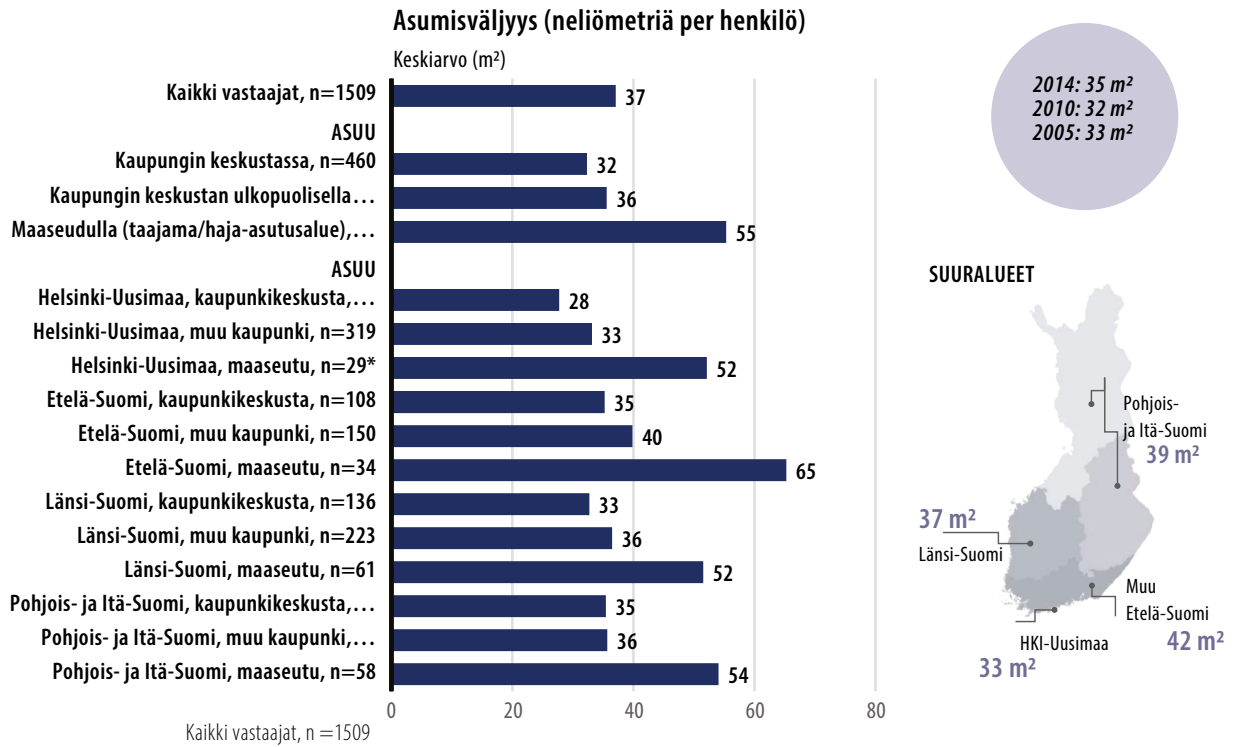

Asumisväljyys

Tutkimukseen osallistuneiden keskimääräinen asumisväljyys on 37 neliometriä per henkilö. Tämä on 2,5 neliometriä enemmän kuin vuoden 2014 tutkimuksessa, mikä on odotettua, sillä yksin asuvien osuus on noussut ja yksiöissä yksin asuvilla on enemmän neliöitä käytössään kuin heillä, jotka jakavat asuinpinta-alaa jonkun toisen tai muiden kanssa. Koko väestön asumisväljyyteen verrattuna luku on neljä neliometriä pienempi (Asunnot ja asuinolot, Tilastokeskus). Asuinalue ja asuinpaikka vaikuttavat asumisväljyyteen. Maaseudulla keskimääräinen asumisväljyys on 55 neliometriä henkilöä kohden, kun taas kaupungin keskustassa se on 32 neliometriä. Kaikkein vähiten asutaan Etelä-Suomen maaseutualueella (65 neliometriä) ja ahtaimmin Helsinki-Uudenmaan kaupunkien keskustoissa (29 neliometriä). Tämä vastaa koko väestön asumisväljyyden jakautumista eri alueiden välillä (Asunnot ja asuinolot, Tilastokeskus). Kuvassa 9 on esitetty asumisväljyyden eroja asuinpaikan, asuinkunnan ja suuralueiden osalta. Helsingissä asuvien asumisväljyys on keskimäärin 30,2 neliometriä, mikä on lähes 5 neliometriä suurempi kuin 10 vuotta sitten (2010 25,8 neliometriä).

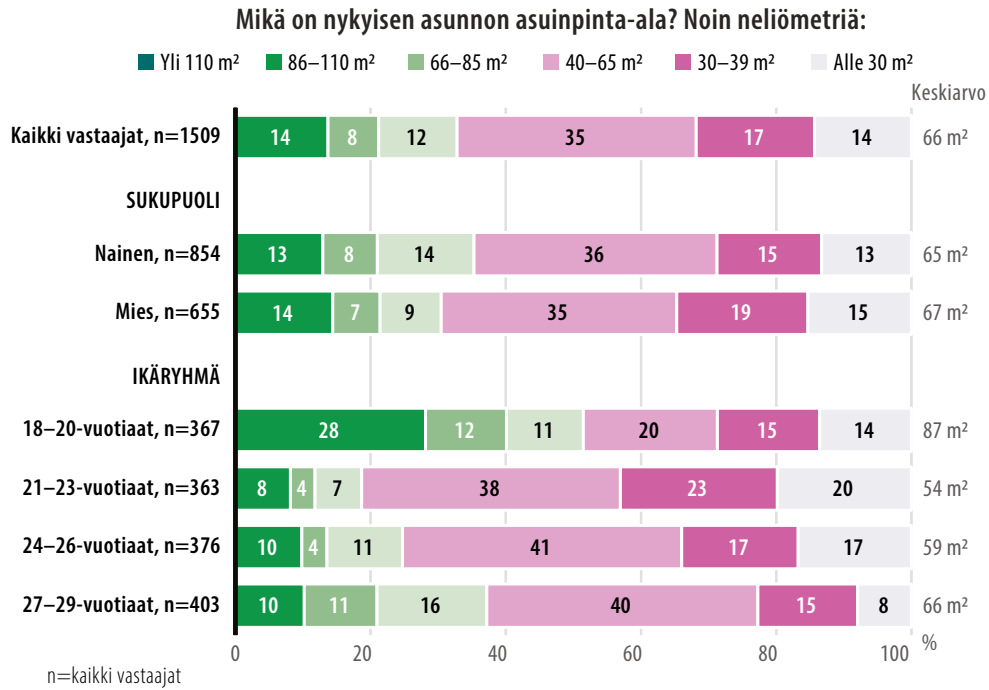
Verrattuna vuoden 2010 tutkimukseen (Kupari 2011), yksin elävien asumisväljyys on nyt suurempi eli 41,5 neliometriä (2010 37,5 neliometriä). Tämä on myös eri asumistilanteessa asuvien suurin asumisväljyys, vanhempien kanssa asuvien asumisväljyys on 40,8 neliometriä (2010 33,3 neliometriä), lapsettomien pariskuntien asumisväljyys 31,8 neliometriä (2010 29,0 neliometriä) ja lapsiperheiden 30,3 neliometriä (2010 26,3 neliometriä). Asumisväljyys on siis kasvanut kaikissa asumistilannetta kuvaavissa ryhmissä.

Kuva 9. Asumisväljyys, asuinpaikka, asuinkunta ja suuralue

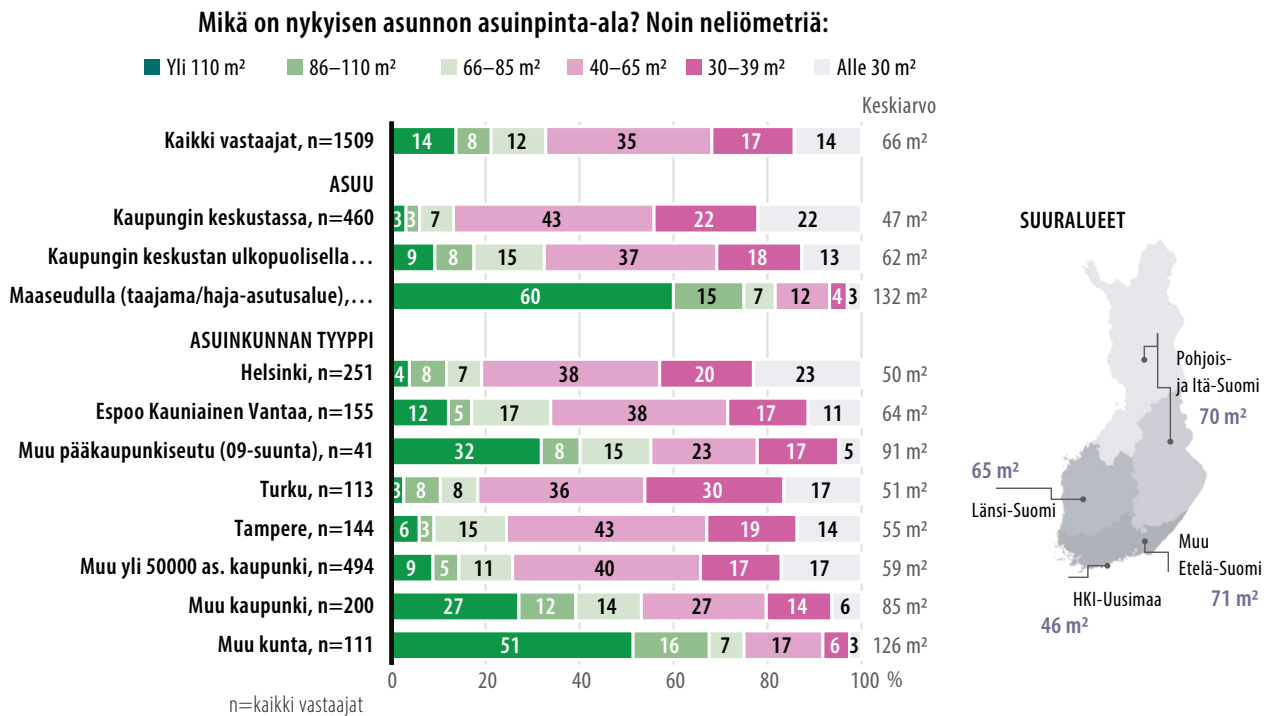
Kuva 10 osoittaa, että nuorimmat kohderyhmään kuuluvat vastaajat asuvat muita useammin yli 110 neliömetrin asunnoissa ja 21–23-vuotiaat muita useammin alle 30 neliömetrin asunnoissa. Nuorimpien ikäryhmien suuremmat asuntokoot johtunevat siitä, että he asuvat usein vielä vanhempien kanssa.

Kuva 10. Asunnon koko, sukupuoli ja ikä

Kuva 11 osoittaa, että maaseudun nuoret asuvat muita useammin yli 110 neliömetrin asunnoissa ja kaupunkikeskustojen nuoret muita useammin alle 30 neliömetrin asunnoissa. Asunnon keskimääräinen pinta-ala on suurimmillaan Etelä-Suomessa sekä Itä- ja Pohjois-Suomessa.

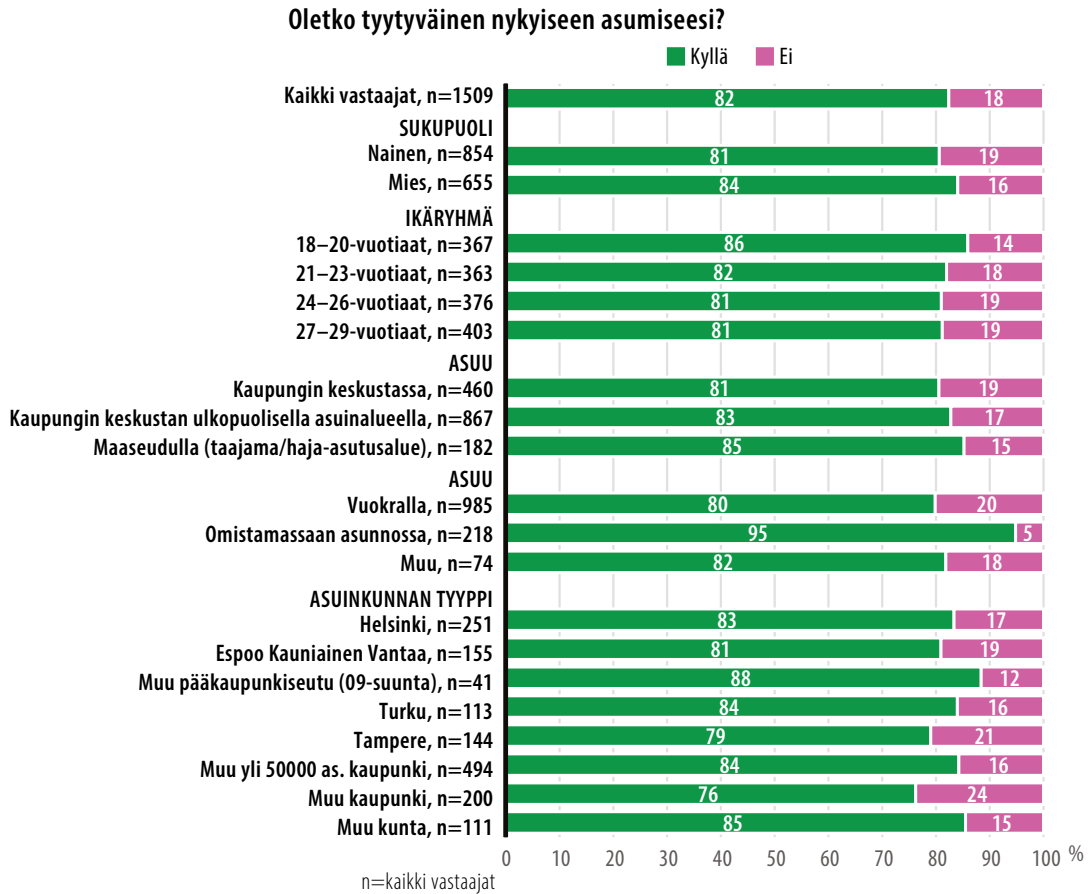
Kuva 11. Asunnon koko, asuinpaikka, asuinkunta ja suuralue

Tyytyväisyys nykyiseen asumiseensa

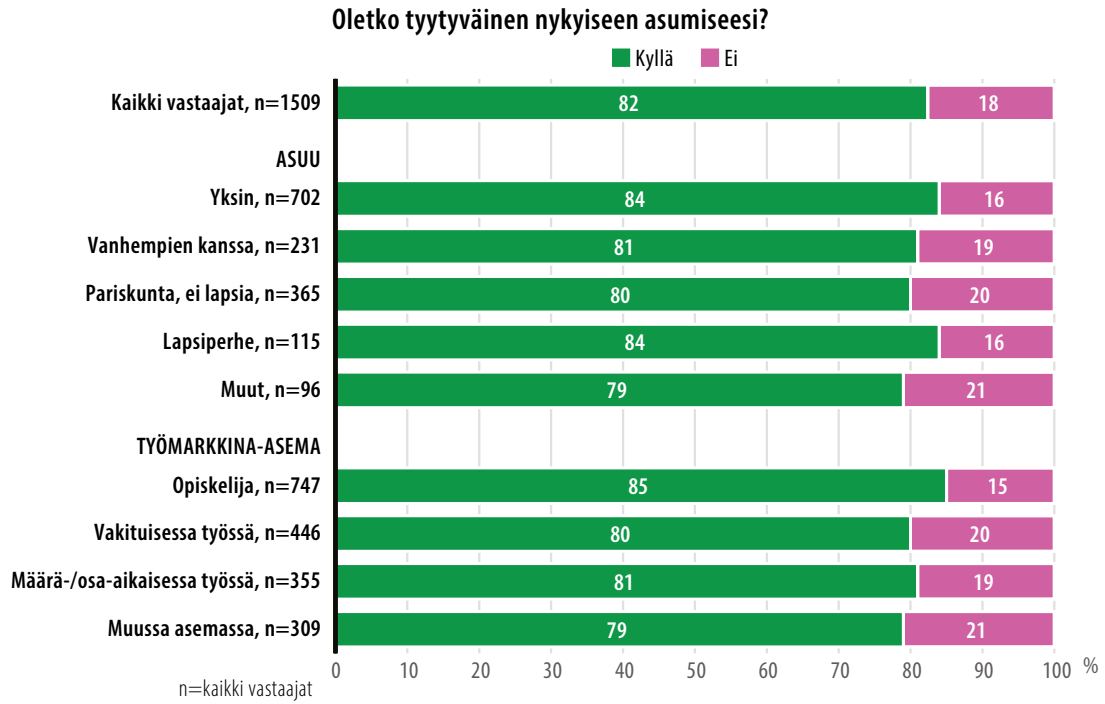
Neljä viidestä tutkimukseen osallistuneesta nuoresta on tyytyväinen nykyiseen asumiseensa. Tyytyväisten osuus on suurempi maaseudulla kuin kaupungissa asuvilla sekä omistusasunnossa asuvilla. Vuoteen 2014 verrattuna tyytyväisyydessä ei ole tapahtunut suurta muutosta. Kuva 12 näyttää, että tyytyväisyydessä ei ole kovin suuria eroja naisten ja miesten, eri-ikäisten, vuokra- tai omistusasunnossa asumisen tai asuinalueenkaan perusteella tehtävissä tarkasteluissa.

Kuva 12. Asumistyytyväisyys, sukupuoli, ikä, asuinpaikka, asuintyyppi ja asuinkunta

Kuva 13 osoittaa, että myös erilaisissa talouksissa asuvat nuoret ja työmarkkina-asemaltaan erilaisessa asemassa olevat nuoret ovat lähes yhtä tyytyväisiä asumiseensa tällä hetkellä.

Kuva 13. Asumistyytyväisyys, talouden tyyppi, työmarkkina-asema

3 Nuorten itsenäistyminen ja sen haasteet

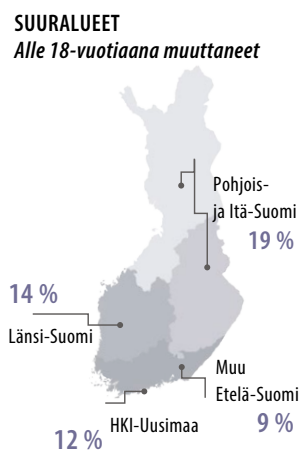
3.1 Omaan kotiin muuttaminen ja muuton motiivit

Vanhempien luota poismuuttaneita on 85 prosenttia. Osuus on samaa tasoa kuin vuonna 2014, jolloin lapsuudenkodista poismuuttaneiden osuus oli 83 prosenttia. Miehistä 18 prosenttia asuu edelleen lapsuudenkodissa. Naisissa osuus on pienempi, 13 prosenttia.

Lapsuudenkodista muuttaneiden keskimääräinen poismuuttoikä on 19 vuotta. Tämä on ollut myös yleisin poismuuttoikä. Kaiken kaikkiaan seitsemän kymmenestä poismuuttaneesta on muuttanut ollessaan 18–20-vuotias. Tätä nuorempana on lapsuudenkodistaan muuttanut pois 14 prosenttia vastanneista ja vanhempana 17 prosenttia.

Alueiden välillä ei ole suurta eroa poismuuttamisen keskimääräisen iän osalta, se on kaikilla alueilla noin 19 vuotta. Pohjois- ja Itä-Suomessa poismuuttoikä on hieman alle 19 vuotta, muilla alueilla hieman yli 19 vuotta. Pohjois- ja Itä-Suomessa korostuu muihin alueisiin verrattuna erityisesti 16-vuotiaana muuttaneiden osuus. Alueellisia eroja saattaa selittää se, että pitempien välimatkojen ja koulutusmahdollisuuksien puuttumisen vuoksi pois lapsuudenkodista täytyy muuttaa jo toisen asteen opintoja varten. Kuvassa 14 on esitetty suuralueittain alle 18 -vuotiaana lapsuudenkodistaan muuttaneiden osuudet.

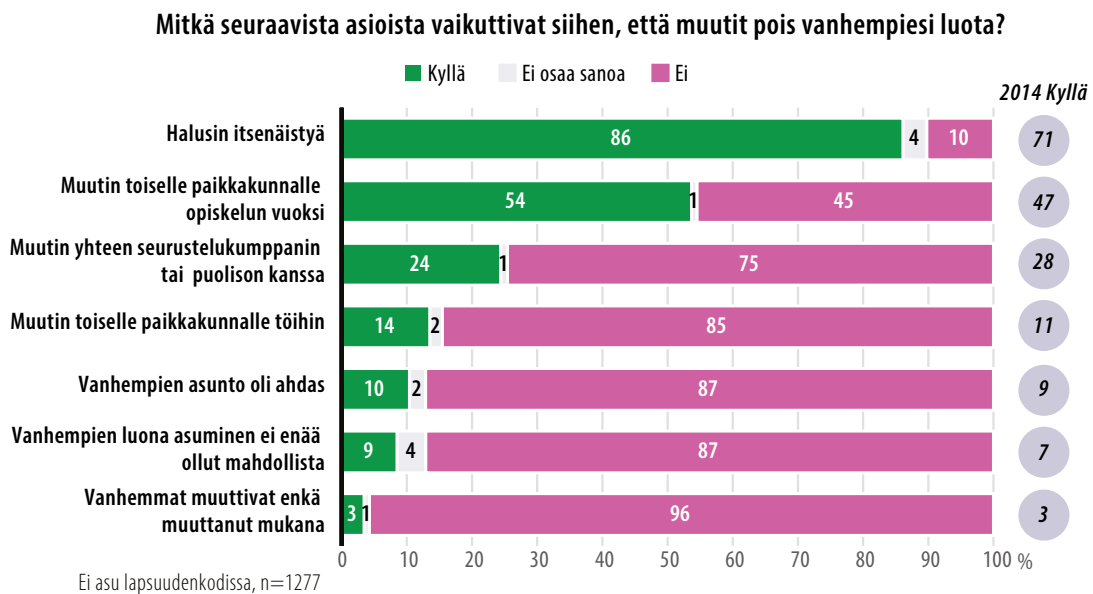
Kuva 14. Alle 18 -vuotiaana lapsuudenkodistaan pois muuttaneiden osuudet alueittain

Keskeisimmät syyt poismuutolle olivat halu itsenäistyä (86 %) ja muutto opiskelun vuoksi (54 %). Seurustelukumppanin tai puolison kanssa yhteen muutto on poismuuton syynä viidesosalle (24 %).

Nämä kolme yleisimmin valittua syytä ovat olleet samassa järjestyksessä myös aikaisempien vuosien (2005, 2010 ja 2014) tutkimuksissa. Itsenäistymisen halu on aiempaa voimakkaampaa, sillä tämän syynä esittävien osuus on 15 prosenttiyksikköä suurempi kuin vuonna 2014. Itsenäistymisen halu on nyt palannut vuoden 2005 tasolle (2005: 86 %, 2010: 72 %, 2014: 71 %). Kuvassa 15 on esitetty poismuuton syitä ja verrattu niitä myös edelliseen tutkimukseen.

Kuva 15. Poismuuton syyt

Noin joka kymmenes on muuttanut pois, koska vanhempien luona asuminen ei ollut enää mahdollista. Yleisimmin siihen vaikuttivat ristiriidat vanhempien kanssa. Osalla myös taloudellisilla syillä ja pitkillä etäisyyksillä opiskelupaikkakunnalle oli jonkin verran vaikutusta. Tätä on kuvattu seuraavassa kuvassa. Muita syitä avoimesti kirjanneita henkilöitä oli noin 40 kpl, ja sieltä poimittuna voidaan sanoa teemojen liittyvän useimmin edellämääntuhtuihin asioihin, mutta hieman monisanaisemmin kerrottuna. Muutama nuori mainitsee muuttaneensa lapsuudenkodistaan ulkomaille tai muuttaneensa vanhempien elämäntilanteesta tapahtuneista muutoksista johtuen (uusi elämäkumppani, äiti/isä muutti toiselle paikkakunnalle).

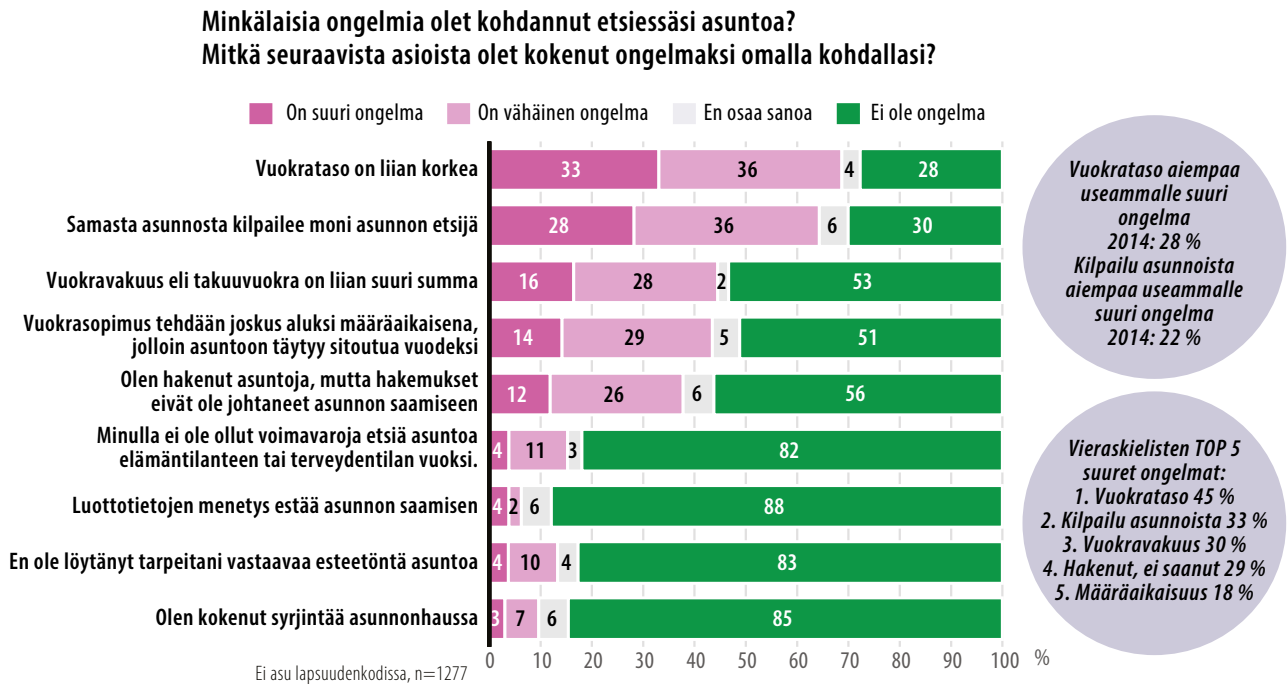
Kuva 16. Miksi asuminen vanhempien luona ei ollut enää mahdollista?

3.2 Asunnon etsiminen

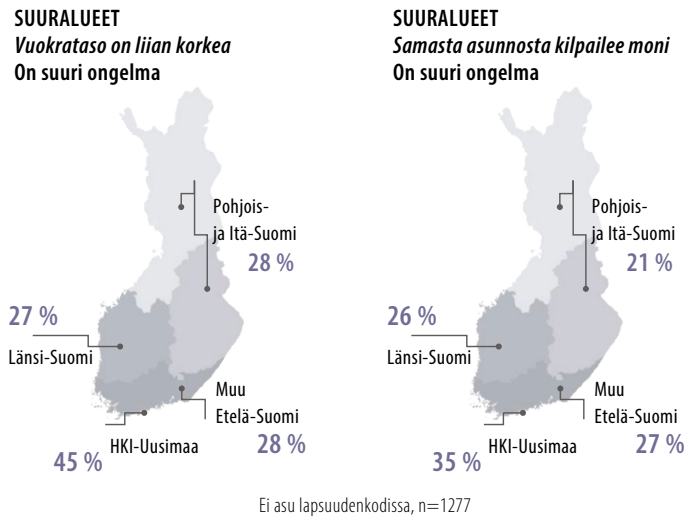
Asunnon löytäminen ei ole ongelmaton. Useimmin suuria ongelmia ovat aiheuttaneet asuntojen liian korkea vuokrataso (33 %), kilpailu asunnoista muiden asunnon etsijöiden kanssa (28 %) ja vuokravakuuden suuruus (16 %). Nämä asiat nousivat esille myös vuoden 2014 tuloksissa. Syrjintää asunnonhaussa pitää suurena tai vähäisenä ongelmana joka kymmenes ja useimmin syrjintä on liittynyt elämäntilanteeseen tai ikään. Syrjintää pitää suurena ongelmana suomenkielisistä 2 prosenttia, ruotsinkielisistä 4 prosenttia ja vieraskielisistä 16 prosenttia. Tilastollisessa tarkastelussa merkitsevä erona voidaan pitää sitä, että suomenkielisten keskuudessa syrjintää asunnon haussa kokeneita on muita kieliryhmiä vähemmän. Heistä 87 prosenttia mainitsee, ettei syrjintä ole ongelma, ruotsinkielisillä vastaava osuus on 79 prosenttia ja vieraskielisillä 62 prosenttia. Asunnon etsimiseen liittyviä ongelmia esitetty kuvassa 17.

Kuva 17. Asunnon etsimiseen liittyvät ongelmat?

Kuvassa 18 on esitetty vuokratason ja kilpailutilanteen ongelmallisuutta eri alueilla. Vuokratason korkeus koetaan ongelmaksi useimmin Helsinki-Uudenmaan alueella, muilla alueilla selvästi harvemmin. Myös kilpailutilanne asunnoista on kovinta Helsinki-Uudellamaalla. 10 vuoden takaiseen tutkimukseen verrattuna vuokratason korkeuden ongelmaksi kokevien osuus Helsinki-Uudellamaalla on kasvanut merkittävästi (23 % -> 45 %). Myös kilpailutilanteen ongelmallisena kokevien osuus on siellä lähes kaksinkertaistunut (19 % -> 35 %).

Kuva 18. Vuokratason ja kilpailutilanteen ongelmallisuus eri alueilla

Vaikka syrjintää kokevia on kokonaisuudessaan melko vähän, on syytä kuitenkin suunta-antavasti tarkastella, millaista asunnon etsimisen yhteydessä ollut syrjintä on ollut. Tätä on kuvattu seuraavassa kuvassa ja useimmin syrjintää kokeneet mainitsivat sen johtuneen elämäntilanteesta tai iästä. Vieraskielisillä yleisin syrjinnän peruste on vastaajien arvon mukaan heidän etninen taustansa. Vieraskielisiä syrjintää kokeneita on kuitenkin sen verran vähän, että tulosta on hyvä tarkastella vain karkeaa suuntaa antavana.

Kuva 19. Jos kokenut syrjintää, miten se ilmeni?

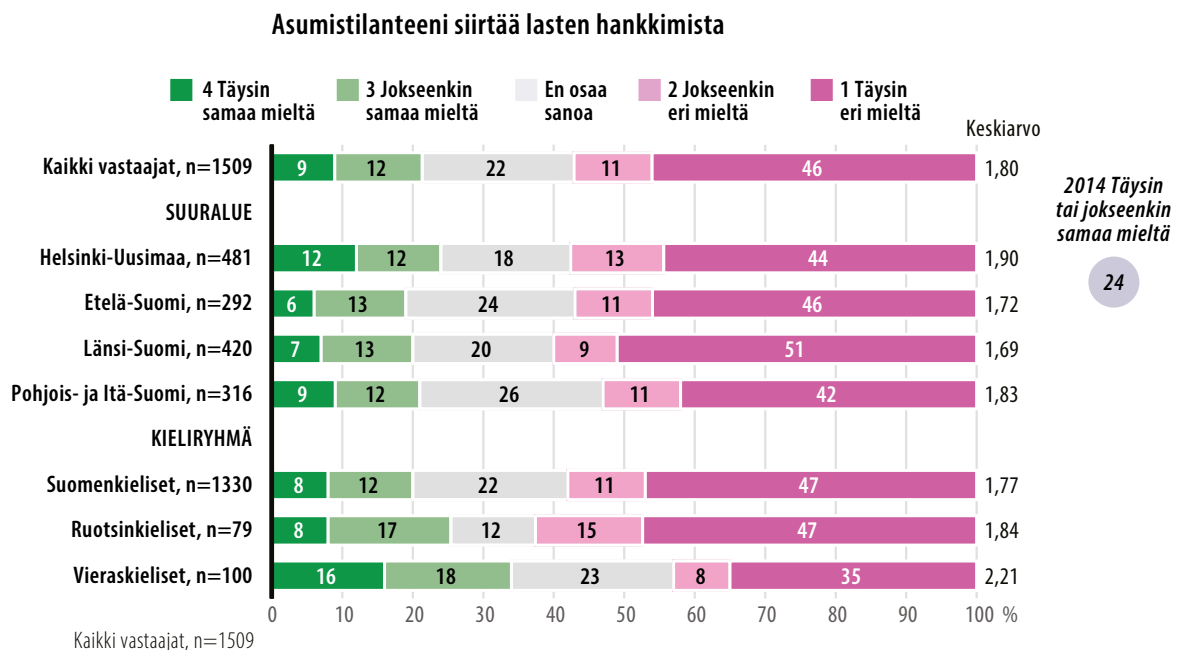

3.3 Asumistilanne ja perheen perustaminen

Joka viides (21 %) kertoo, että asumistilanne siirtää lasten hankkimista. Vastaajista 57 prosenttia pohtii, ettei asumistilanteella ole vaikutusta lasten hankkimisen siirtymiseen. Kuitenkin aika iso joukko (22 %) ei osaa ottaa asiaan kantaa, näin erityisesti nuorimmat ja miehet. Aiemmin 24 prosenttia koki, että asumistilanteella on merkitystä lasten hankkimiseen, 59 prosenttia oli toista mieltä. Nyt siis hieman aiempaa harvempi ajattelee asumistilanteen vaikuttavan ajatuksiin lasten hankkimisesta.

Jonkin verran muita useammin (24 %) lasten hankkiminen siirtyy Helsinki-Uudenmaan alueella asuvien nuorten vastauksissa. Myös vieraskielisten ryhmässä asumistilanteella on enemmän vaikutusta lasten hankkimiseen, sillä 34 prosenttia on väittämän kanssa samaa mieltä. Omistusasunnossa asuvista 63 prosenttia on väittämän kanssa eri mieltä, kun taas vuokralla asuvissa on muita ryhmiä useammin heitä, joiden on vaikea arvioida tilannetta.

Kuva 20. Lasten hankkimisen siirtyminen asumistilanteen takia, alue ja kieliryhmä

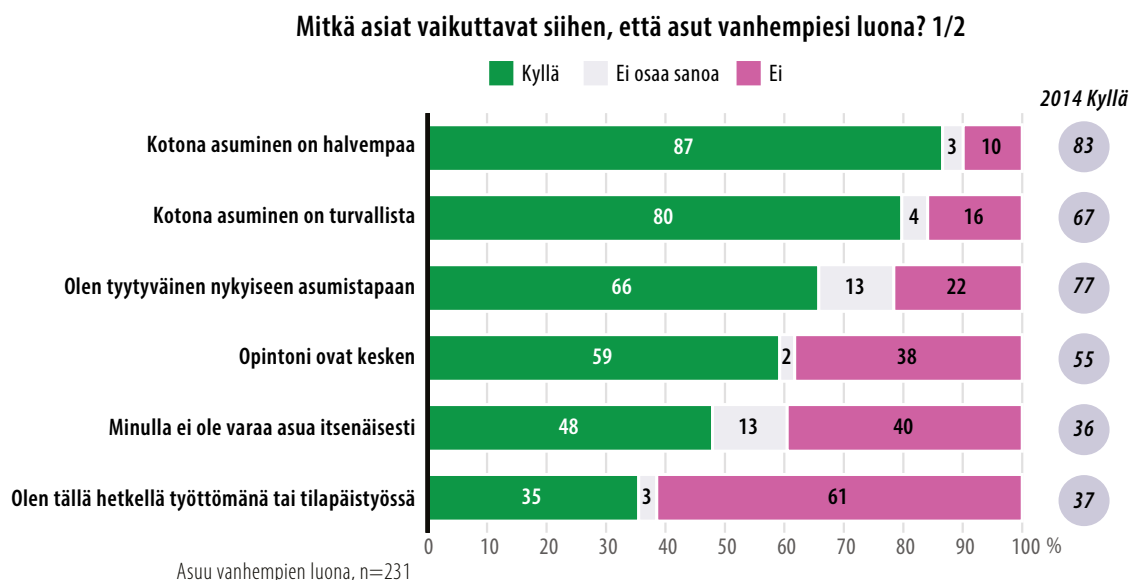
3.4 Syitä vanhempien luona asumiseen ja itsenäistymisen vaikeudet

Vanhempien luona asumisen syyt

Vanhempien luona asuvia on 15 prosenttia nuorista. Ensisijaisesti he asuvat siellä, koska kotona asuminen on halvempaa (87 %), turvallista (80 %), ovat tyytyväisiä asumiseensa (66 %) tai opinnot ovat vielä kesken (59 %). Moni, eli noin joka toinen (48 %) kertoo, ettei heillä ole varaa asua itsenäisesti, osuus on 12 prosenttiyksikköä suurempi kuin vuonna 2014. Joka kolmas heistä kertoo perusteluna myös työttömyyden tai tilapäistyöt.

Kuusi syytä korostuu muita useammin perusteluna vanhempien luona asumiseen. Nämä keskeisimmät syyt on esitetty kuvassa 21, harvemmin mainitut syyt kuvassa 22. Luvuista huomataan, että aiempaa harvempi kertoo asuvansa vanhempien luona sen takia, että ovat tyytyväisiä asumiseensa. Voi siis ajatella, että vanhempien luona asuvien keskuudessa on aiempaa enemmän painetta poismuuttoon. Aiempaa useampi nuori kertoo sen sijaan, että asuvat vanhempiensa luona, koska ei ole varaa asua itsenäisesti ja koska asuminen vanhempien luona on turvallista. Aiempaa useampi asuu vanhempiensa luona myös siitä syystä, että opinnot ovat kesken.

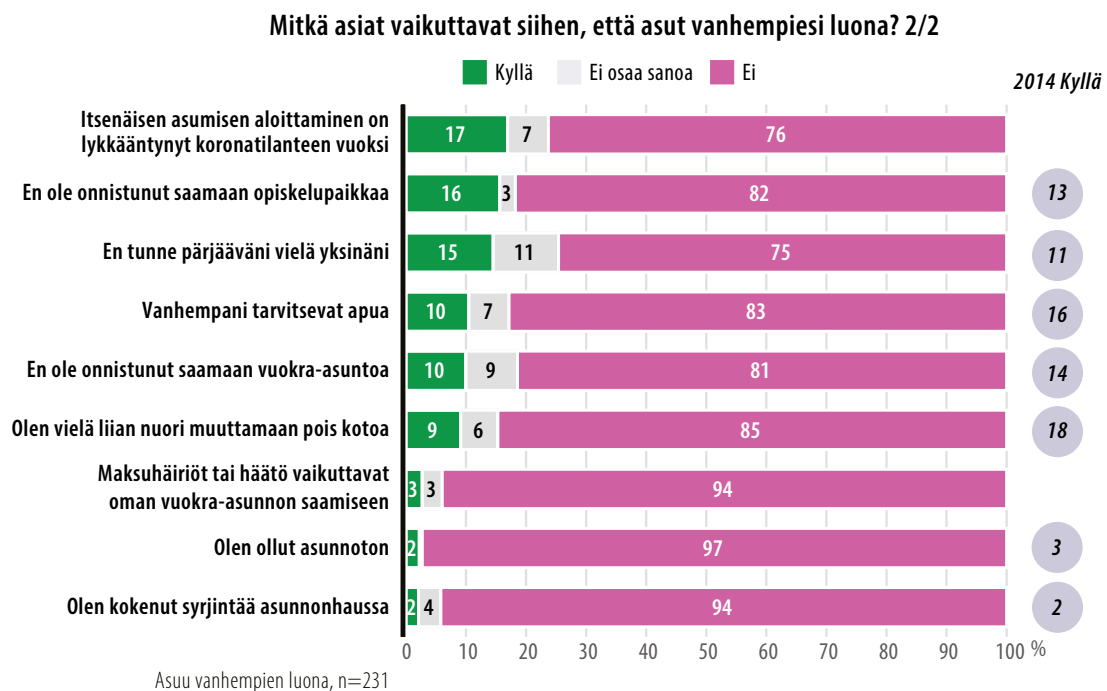
Kuva 21. Keskeisimmät syyt vanhempien luona asumiseen

Joka kymmenes nuori asuu vanhempiensa luona, koska vanhemmat tarvitsevat apua. Opiskelupaikan puute vaikuttaa joka kuudennella vanhempiensa luona asumiseen lapsuudenkodissaan. Vuoden 2020 koronaepidemian mainitsee myös melko moni, vajaa viidesosa vanhempiensa kanssa asuvista.

Vanhempien luona asutaan aiempaa harvemmin sen vuoksi, että he tarvitsisivat apua. Lisäksi nuoret mainitsevat aiempaa harvemmin myös sen, etteivät ole saaneet vuokra-asuntoa ja sen, että ovat liian nuoria muuttamaan pois kotoa. Sen sijaan aiempaa useammin nousee esiin epäusko omasta pärjäämisestä yksin sekä opiskelupaikan puute.

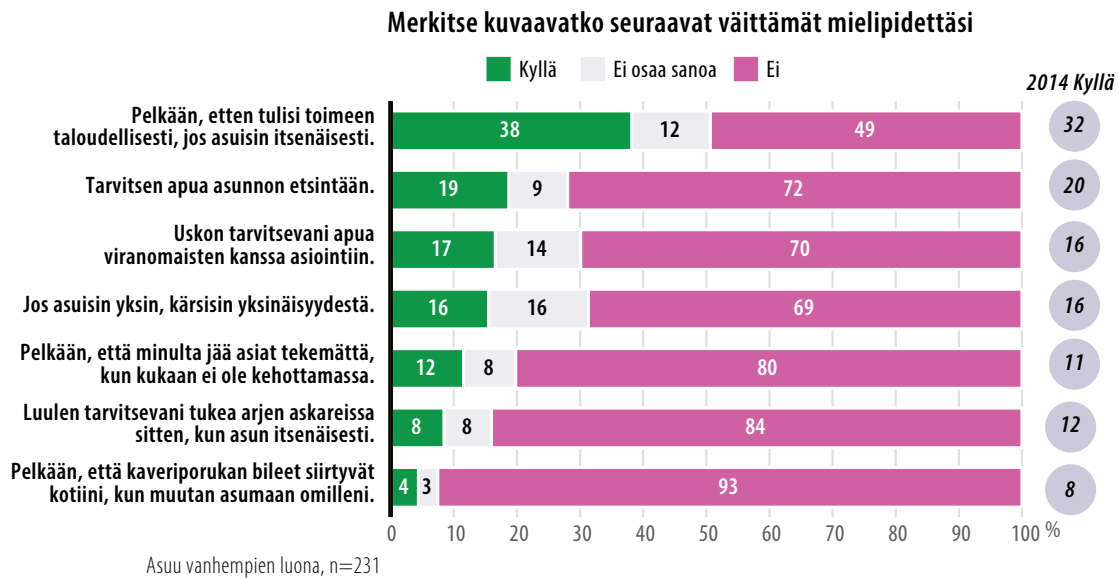
Kuva 22. Muita syitä vanhempien luona asumiseen

Itsenäistymiseen liittyvät haasteet

Vanhempien luona asuvista viidesosa kaipaa apua asunnon etsintään. Yksinäisyyden pelko arveluttaa itsenäistymisessä joka kuudennen kohdalla. Suurin pelko (38 %) liittyy kuitenkin taloudellisessa asemassa ja toimeentulossa tapahtuvaan muutokseen siirryttäessä itsenäiseen asumiseen. Osuus on noussut (2014: 32 %). Muita yleisempää tämä näkemys on naisilla ja 21–23-vuotiailla. Aiempaa harvemmin mainitaan se, että kaveriporukan bileet siirtyisivät yksin elävän nuoren kotiin.

Kuva 23. Itsenäistymiseen liittyvät haasteet

Valtaosa vastaajista (69 %) kokee vanhempien luona asumisen etuoikeutena. Tässä ei ole muutosta sitten vuoden 2014 (70 %). Valtaosa kaikissa asumistilanteissa asuvista on tätä mieltä, useimmin näin ajattelevat tälläkin hetkellä vanhempiensa kanssa asuvat (77 %). Asiassa ei ole kovin suuria näkemuseroja sukupuolten, ikäryhmien eikä asuinpaikankaan perusteella. Suomenkieliset ovat muita kieliryhmiä useammin samaa mieltä väittämän kanssa.

Muutto takaisin vanhempien luokse

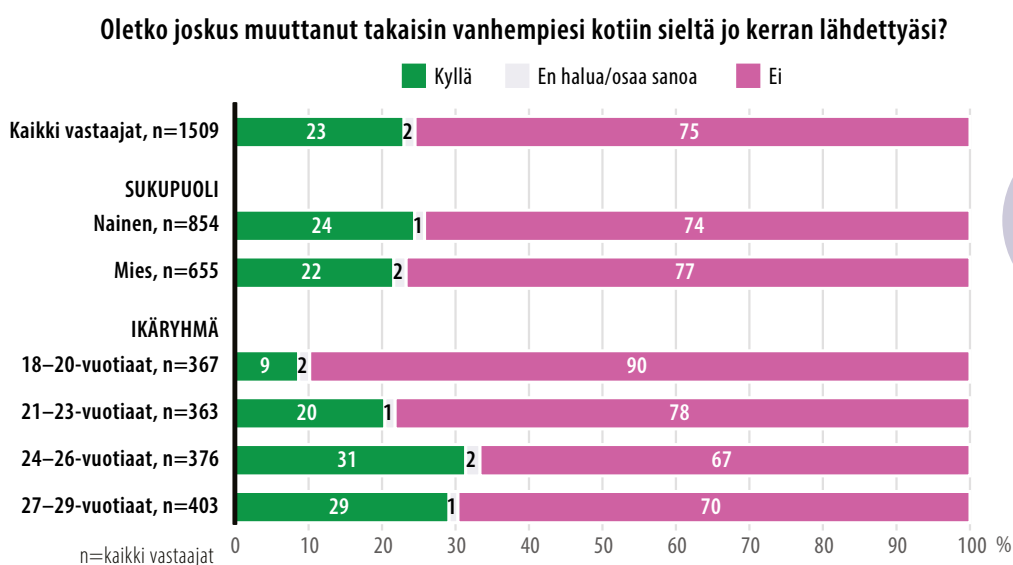
Asuminen on todellisuudessa paljon moninaisempi ilmiö, kuin mitä rekisteriin tallennettava yksi asuinpaikka antaa ymmärtää. Nuoret aikuiset ovat usein monipaikkaisia asujia. He voivat asua limittäin tai kausittain oman asunnon ohella muun muassa vanhempien, sukulaisten tai ystävien sekä seurustelukumppanin luona.

Vierailut vanhempien luona ovat nuorilla aikuisilla yleisiä, etenkin opiskelevat ja itsenäistyvät nuoret käyvät ”kotona” viikonloppuisin ja lomilla (Strandell 2017; Pitkänen ym. 2020), ja elämäntilanteen mukaan vanhempien luona saatetaan asua välillä pidempiäkin aikoja. Asukasbarometrin mukaan 20–29-vuotiaat yöpyvät 60-74-vuotiaiden ohella eniten kodin ulkopuolella. Nuoret aikuiset viettävät keskimäärin 55 yötä vuodesta kodin ulkopuolella, mikä on 15 prosenttia vuodesta. Nuorilla aikuisilla yleisintä on sukulaisten ja ystävien luona yöpyminen, kun taas ikääntyneet viettävät aikaa vapaa-ajan asunnoilla.

Tämän kysely mukaan joka neljäs on muuttanut takaisin vanhempiensa luokse sieltä jo kerran lähdettyään. Tähän on usein vaikuttanut väliaikainen asuminen vanhempien luona (59 %), rahan säästöajatuksset (47 %), opiskelujen päättäminen tai työpaikan tai opiskelupaikan saaminen kotiseudulta (38 %), vuokrasopimuksen irtisanominen tai purkaminen (36 %).

Rahan säästöajatuksset ovat aiempaa useammalla syynä takaisin muuttoon. Tämän on nyt mainitut lähes puolet kotiin takaisin muuttaneista, kun vuonna 2014 osuus oli 28 prosenttia. Seuraavissa kolmessa kuvassa esitetyistä luvuista huomataan, että kohderyhmän vanhemmat vastaajat ovat nuorempia useammin muuttaneet takaisin. Tähän ei löydy kuvien 24 ja 25 takaisinmuuttomotiiveista mitään erityistä tilastollisesti merkitsevää selitystä, joten kyse lienee yksinkertaisesti siitä, että ikävuosia on takana enemmän ja kotiinmuutto on näin ollen ollut mahdollista useampana vuotena kuin nuoremmilla vastaajilla.

Kuva 24. Takaisinmuutto vanhempien kotiin, sukupuoli ja ikäryhmä

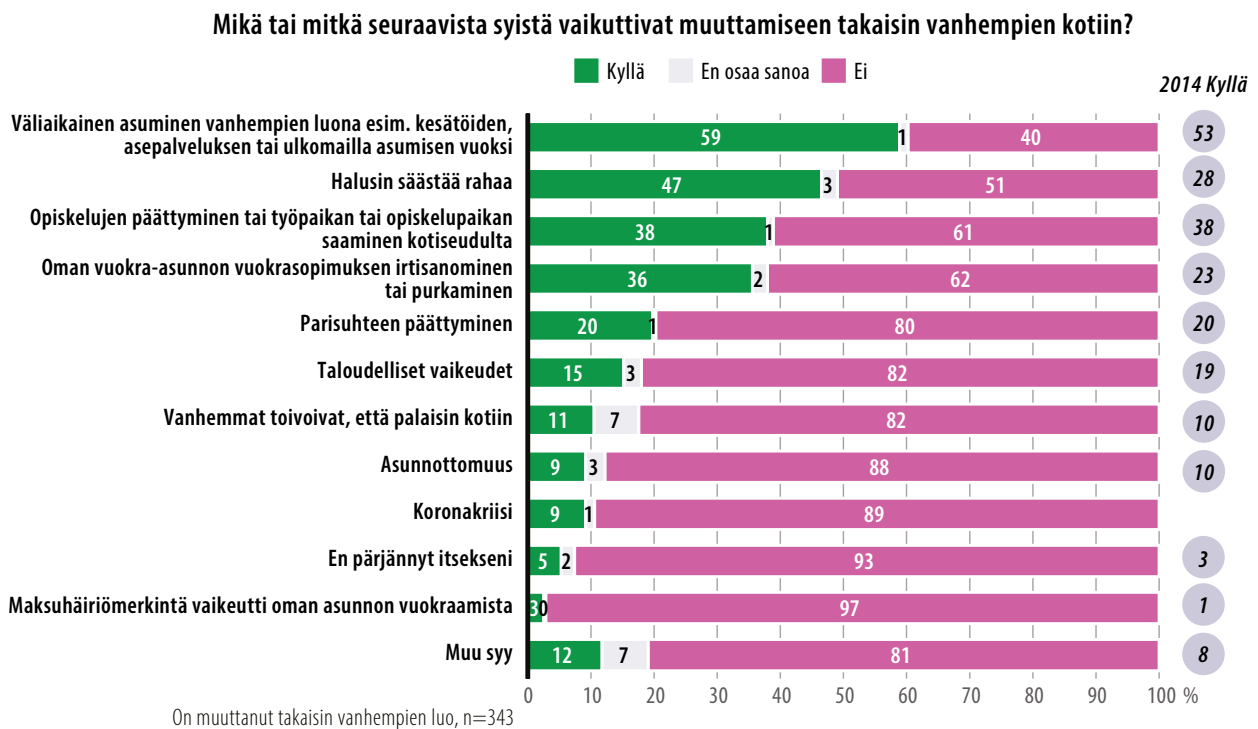

Väliaikaisen asumisen ja rahansäästömotiivien lisäksi nyt mainitaan aiempaa useammin myös oman vuokra-asunnon vuokrasopimuksen irtisanominen tai purkaminen. Tämän mainitsevat erityisen usein suomenkieliset nuoret. Taloudelliset vaikeudet mainitaan hieman aiempaa harvemmin. Takaisinmuuttaneita on toki melko vähän kovin tarkkaan taustamuuttujakohtaiseen tarkasteluun, mutta suuntaa-antavasti voidaan mainita se, että taloudelliset syyt on syy takaisinmuuttoon useimmin yli 1000 euroa asumisestaan kuukaudessa maksavien keskuudessa sekä muiden kuin opiskelijana tai töissä olevien

keskuudessa. Asia mainitaan harvemmin Länsi-, Itä- ja Pohjois-Suomessa kuin Helsinki-Uudellamaalla tai Etelä-Suomessa.

Kuva 25. Keskeisimpiä syitä takaisinmuuttoon

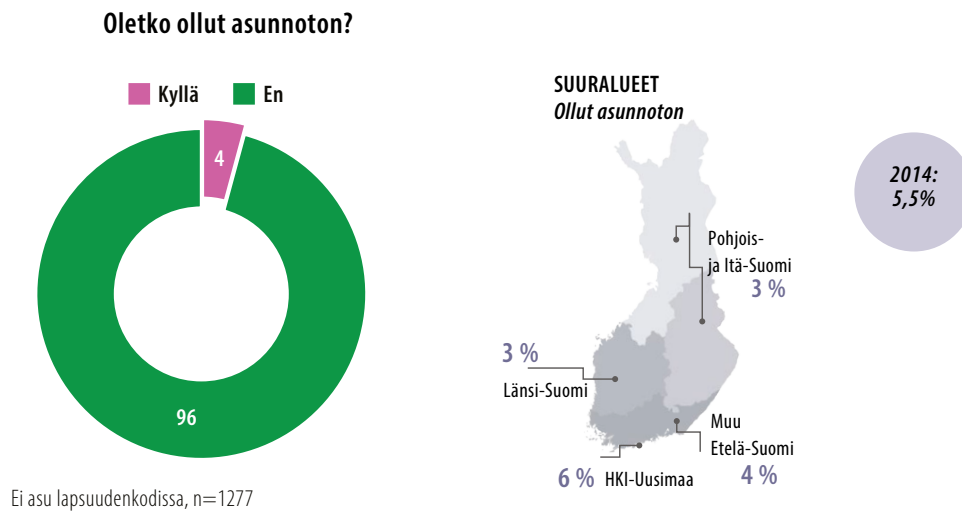
3.5 Asunnottomuus

Asumisen rahoittamis- ja kehittämiskeskuksen Asunnottomat 2019 -selvityksen mukaan Suomessa oli vuoden 2019 lopussa 4 600 asunnottomaa henkilöä. Näistä alle 25-vuotiaita oli koko maassa 850 henkilöä. Raportissa asunnottomaksi määritellään ihmiset, ”joilla ei ole omaa asuntoa (vuokra- tai omistusasuntoa) ja jotka elävät: 1. ulkona, porrashuoneissa, ns. ensisuojoissa, 2. asuntoloissa tai majoitusliikkeissä, 3. huoltokotityyppisissä asumispalveluyksiköissä, kuntouttavissa yksiköissä, sairaaloissa tai muissa laitoksissa ja 4. tilapäisesti tuttavien ja sukulaisten luona asunnon puutteen vuoksi.” (Asunnottomat 2019, ARA)

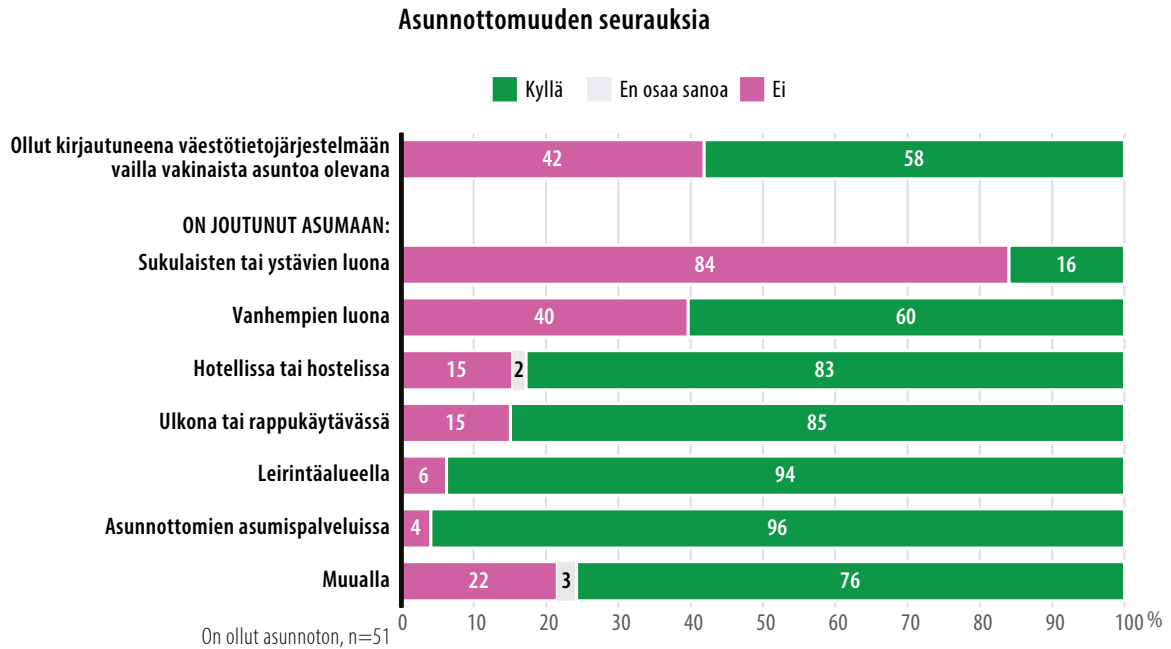
Muulla kuin tällä hetkellä lapsuudenkodissa asuvista tämän kyselyn vastaajista 4 prosenttia on joskus ollut asunnottomana. Näitä asunnottomuutta kokeneita nuoria on useammin Helsinki-Uudellamaalla kuin muualla Suomessa. Kyselyaineistossa lapsuudenkodissaan asuvia asunnottomuutta kokeneita on vain muutama henkilö. He ovat majoittuneet asunnottomuuden vuoksi enemmän sukulaisten tai ystävien (84 %) kuin vanhempien (40 %)

luona. Heistä 15 prosenttia on viettänyt yönsä ulkona tai rappukäytävässä, 15 prosenttia myös hotellissa tai hostellissa. Pieni osa on hyödyntänyt asunnottomien asumispalveluja. Keskimäärin asunnottomuuden kesto on ollut kaksi kuukautta, mutta joukossa on lähes 10 prosenttia sellaisia, joilla asunnottomuus on kestänyt vuoden tai pitempään. Kolmella neljästä asunnottomuusjaksoja on ollut yksi, joka neljännellä kaksi tai kolme. Edellä mainittuja asioita on havainnollistettu kuvissa 26 ja 27.

Kuva 26. Asunnottomuuden kokeminen

Kuva 27. Asunnottoman elämää

Kuvasta 28 nähdään, että asunnottomuus on kestänyt keskiarvolla mitattuna keskimäärin yli 4 kuukautta, mutta mediaaniluvulla mitattuna 2 kuukautta. Suuri ero tarkoittaa sitä, että joukossa on nuoria, joilla asunnottomuus on kestänyt erittäin pitkään (12–26 kuukautta). Pitkää asunnottomuutta kokeneita on erityisesti Helsinki-Uudellamaalla ja Etelä-Suomessa. Alueellisessa tarkastelussa täytyy toki huomioida, että asunnottomana olleita on kaikkiaan melko vähän, jolloin taustamuuttujatarkastelut ovat hyvin suuntaa-antavia. Asunnottomuuskertoja voidaan sanoa olleen keskimäärin 1 kpl.

Kuva 28. Asunnottomuuden kesto

Kuinka pitkään olet ollut asunnottomana?

Keskiarvo (kk)

Mediaani (kk)

Kuinka monta kertaa olet ollut asunnottomana?

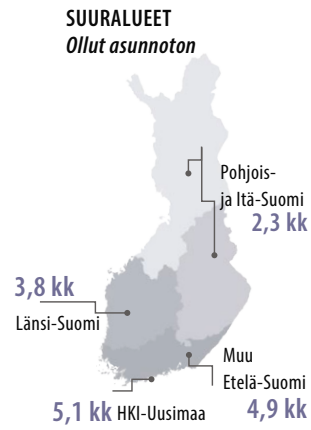
Keskiarvo (krt)

Mediaani (krt)

On ollut asunnoton, n=51

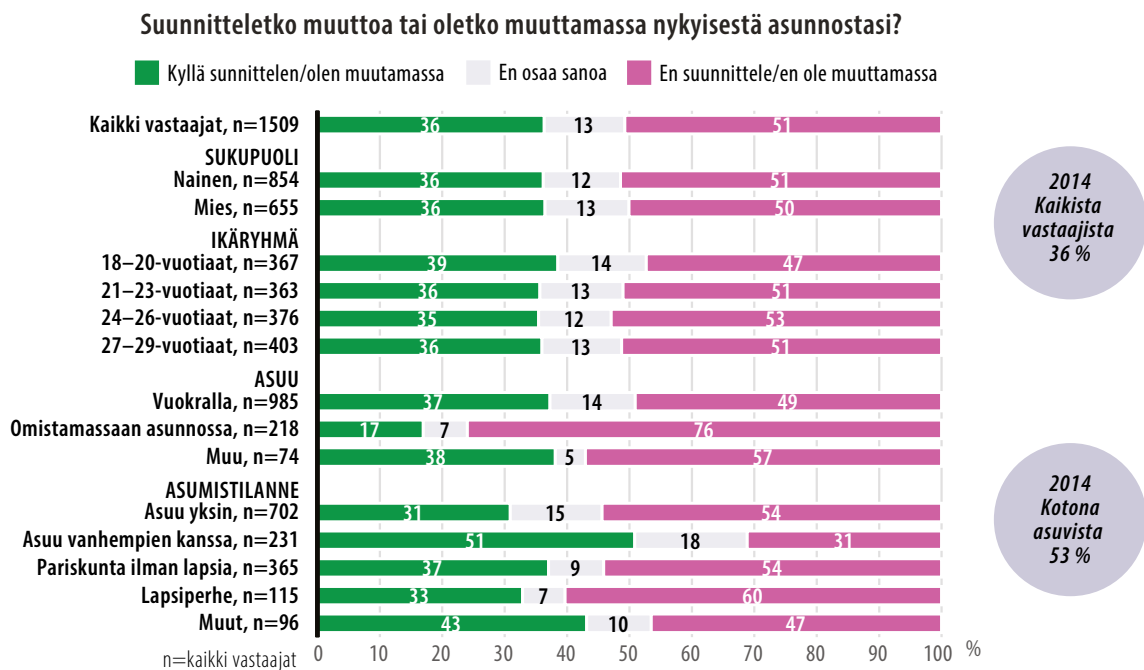

4 Muuttaminen

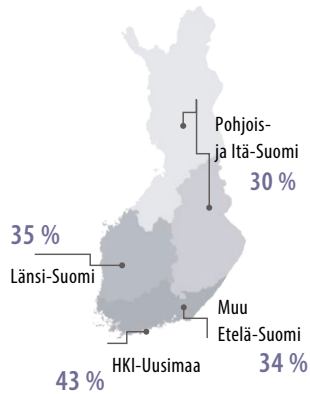
4.1 Muuttoaiheet ja syyt siihen

Kaikista vastaajista joka kolmas suunnittelee muuttoa tai on jo päättänyt muuttaa. Tulos on vastaava kuin vuonna 2014. Vuokralla asuville muutto on todennäköisempää kuin omistusasunnossa asuville. Vuokralla asuvista muuttoa suunnittelee 37 prosenttia, kun omistusasunnossa asuvista vain 17 prosenttia. Vanhempien kanssa asuvista puolet harkitsevat tai ovat jo päättäneet muuttaa ja yksin asuvista muuttoaikeissa on 31 prosenttia, mikä vastaa vuoden 2014 tilannetta. Kuvassa 29 näytetään, että kaikkien vastaajien muuttoaikeissa ei ole sukupuoli- tai ikäryhmäkohtaisia eroja.

Kuva 29. Muuttoajatukset, sukupuoli, ikäryhmä asumismuoto ja asumistilanne

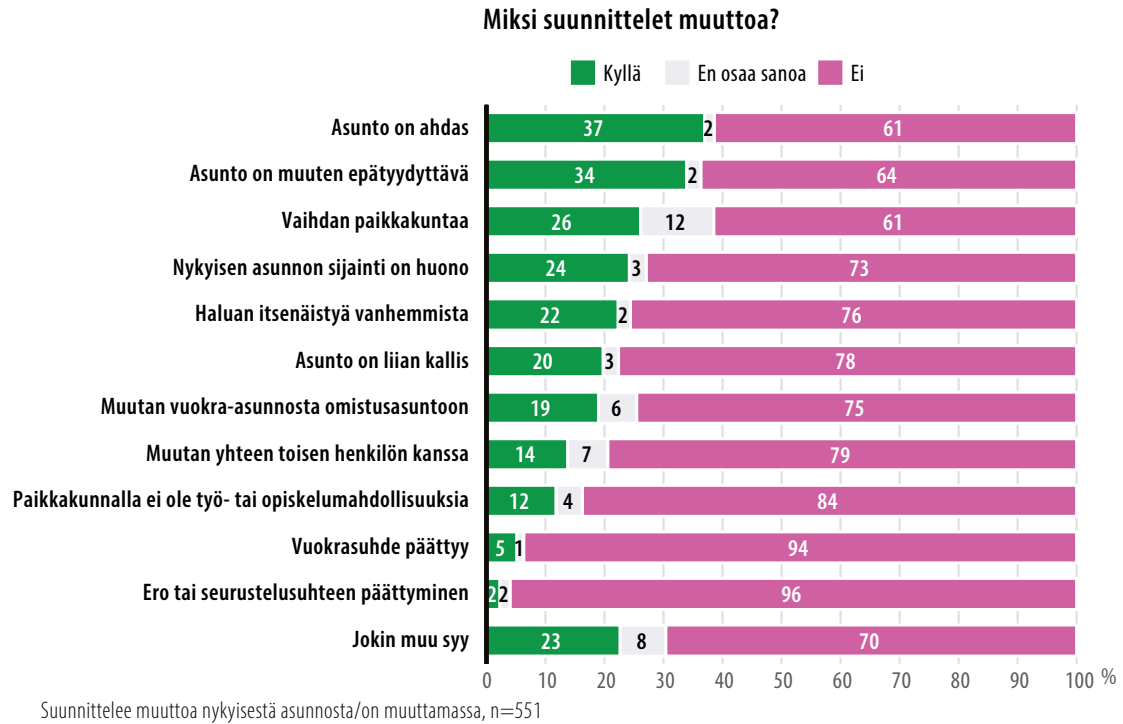
Alueellisesti tarkasteltuna muuttoaikeita on useimmin Helsinki–Uudenmaan alueella, harvimminkin Pohjois- ja Itä-Suomessa.

Kuva 30. Muuttoajatukset suuralueittain kaikkien vastaajien keskuudessa**SUURALUEET**
Suunnittelee muuttoa / on muuttamassa

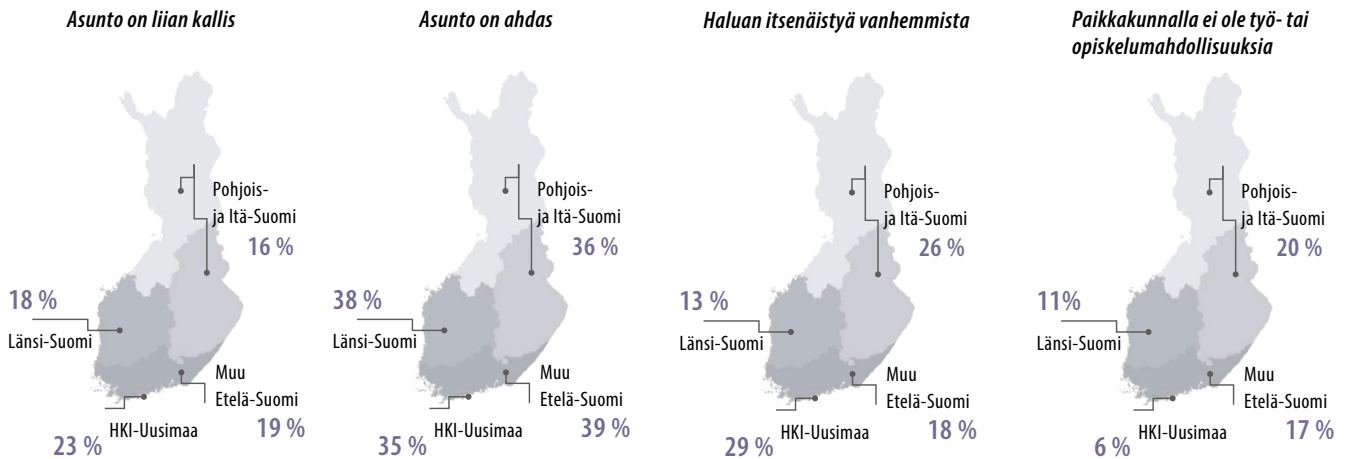
n=kaikki vastaajat

Useimmin muuttoa pohditaan, koska nykyinen asunto on liian ahdas (37 %) tai muuten epätydyttävä (34 %), vaihdetaan paikkakuntaa (26 %) tai sijainti on muuten huono (24 %). Joka viidennellä on motiivina myös itsenäistymisen tarve. Joka viides on lisäksi muuttamassa omistusasuntoon. Lapsuudenkodissa asuville selkein muuton motiivi on itsenäistyminen (90 %). Vanhemmista itsenäistyminen on aiempaa merkittävämpi tekijä, sillä 2014 tämän mainitsi 75 prosenttia muuttoa suunnittelevista vanhempien luona asuvista. Viidesosalle vanhempien kanssa asuville muuton syynä on työ- ja opiskelumahdollisuuksien puute.

Kuva 31. Muuton suunnittelun keskeisimmät syyt kaikkien vastaajien keskuudessa

Alueellisesti tarkasteltuna nähdään muutamien asioiden kohdalla mielenkiintoisia seikkoja. Asunnon kalleus muuton syynä korostuu Helsinki-Uudellamaalla, työ- tai opiskelumahdollisuuksien puute Pohjois- ja Itä-Suomessa kun taas Helsinki-Uudellamaalla sen mainitsee muuton syyksi vain pieni osa muuttoa suunnittelevista. Asunnon kokemisessa ahtaaksi ei alueellisia eroja ole, kun taas halu itsenäistyä vanhemmissa mainitaan sekä Helsinki-Uudellamaalla että Pohjois- ja Itä-Suomessa muuta Suomea useammin.

Kuva 32. Muuton syitä. Pimintoja alueellisesta näkökulmasta kaikkien vastaajien keskuudessa

Suunnittelee muuttoa nykyisestä asunnosta/on muuttamassa, n=551

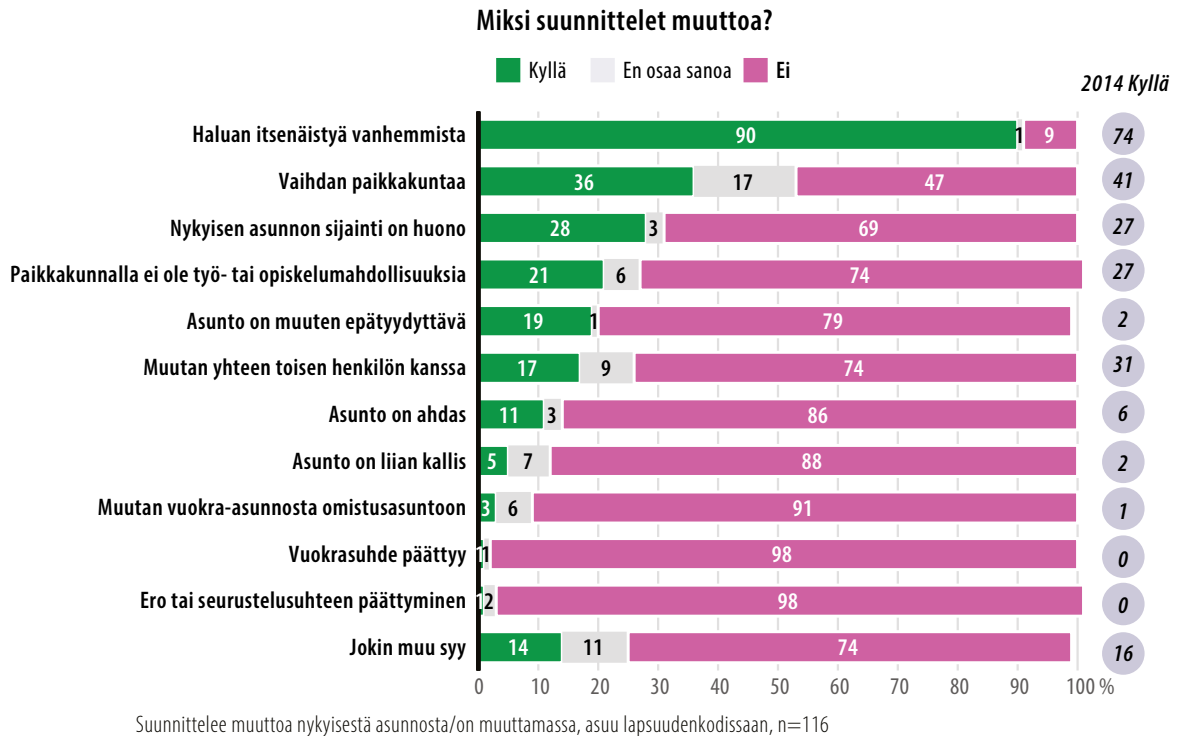
Muuton syyt lapsuudenkodissa asuvien osalta

Kun yleensä nuorilla muuton keskeisimmät syyt liittyvät usein itse asuntoon, on lapsuudenkodissaan asuvilla muuttoajatusten takana muita kuin varsinaisesti asuntoon liittyviä asioita. Lapsuudenkodissaan asuvien muuton keskeisimpänä syynä voidaan pitää halua itsenäistyä, jonka mainitsee 90 prosenttia kotona asuvista. Lapsuudenkodissaan asuvia muuttoja suunnittelevia on kaikkiaan melko vähän, 116 vastaajaa. Pienestä kohderyhmästä huolimatta, muutos on kuitenkin niin iso, että itsenäistymisen halussa edellisestä tutkimuskerrasta tapahtunutta muutosta voidaan pitää suurena, aiemmin itsenäistymisen halun mainitsi 74 prosenttia.

Toiseksi keskeisin muuton syy heillä on paikkakunnan vaihto, tämän maininneiden osuus on myös lisääntynyt. Aiempaa useampi mainitsee muuton syyksi asunnon epätyytyväisyyden, aiempaa harvempi puolestaan sen, että muuttaa yhteen jonkun toisen kanssa, mikä on myös viite siitä, että yksin asuminen on nuorten keskuudessa toivottu asumistapa. Kuvassa 33 on esitetty muuton syitä lapsuudenkodissaan asuvien kohdalla.

Kuva 33. Muuton suunnittelun syyt lapsuudenkodissaan asuvilla

4.2 Vuokra-asuminen

Vuokra-asumista sopivana asumismuotona pitää 62 prosenttia vastaajista. Vieraskielist kokevat vuokra-asumisen muita useammin erittäin sopivana asumismuotona, sillä heistä 37 prosenttia ja suomen- tai ruotsinkielisistä 23 prosenttia pitää vuokra-asumista erittäin sopivana.

Vuokra-asuminen on sopivaa erityisesti alle 21-vuotiaiden ja pienimmissä asunnoissa asuvien mielestä. Tällä hetkellä vuokralla asuvista valtaosa 75 prosenttia kokee oman asumismuotonsa myönteisesti. Siirtymä omistusasunnosta vuokralle ei näytä olevan kuitenkaan tyypillistä, sillä omistusasunnossa asuvista vain 7 prosenttia pitää vuokralla asumista sopivana vaihtoehtona. Vuokralla asuminen sopii erityisen hyvin yksin asuville tai vielä vanhempensa kanssa asuville, harvemmin pariskunnille tai lapsiperheille. Vuokra-asuminen on mieluista vaihtoehto myös opiskelijoille.

Alueellisia eroja mielipiteissä ei ole kovin paljon, mutta sen sijaan sillä, asuuko nuori nyt kaupunkikeskustassa vai maaseudulla, on paljon merkitystä asenteeseen. Kaupunkikeskustassa asuville vuokralla asuminen on varteenotettavampi vaihtoehto.

Vuokra-asumiseen suopeasti suhtautuvien määrä on pysynyt suunnilleen ennallaan, sillä aiemmin osuus oli 64 prosenttia.

Kahdeksan kymmenestä muualla kuin lapsuudenkodissa asuvista asuu vuokralla ja hieman alle joka viides omistusasunnossa. Muut asumismuodot ovat vähäisempiä. Tyypillisin vuokra-asumismuoto on asunnonvuokraus yksityiseltä henkilöltä (55 %), toiseksi tyypillisin vuokrayhtiön (esim. Lumo, Sato, tmv.) vuokra-asunto (18 %) tai opiskelija-asunto (18 %). Harvimminkin nuoret asuvat vuokralla nuorisoasunnossa (1 %) tai kunnan vuokra-asunnossa (6 %).

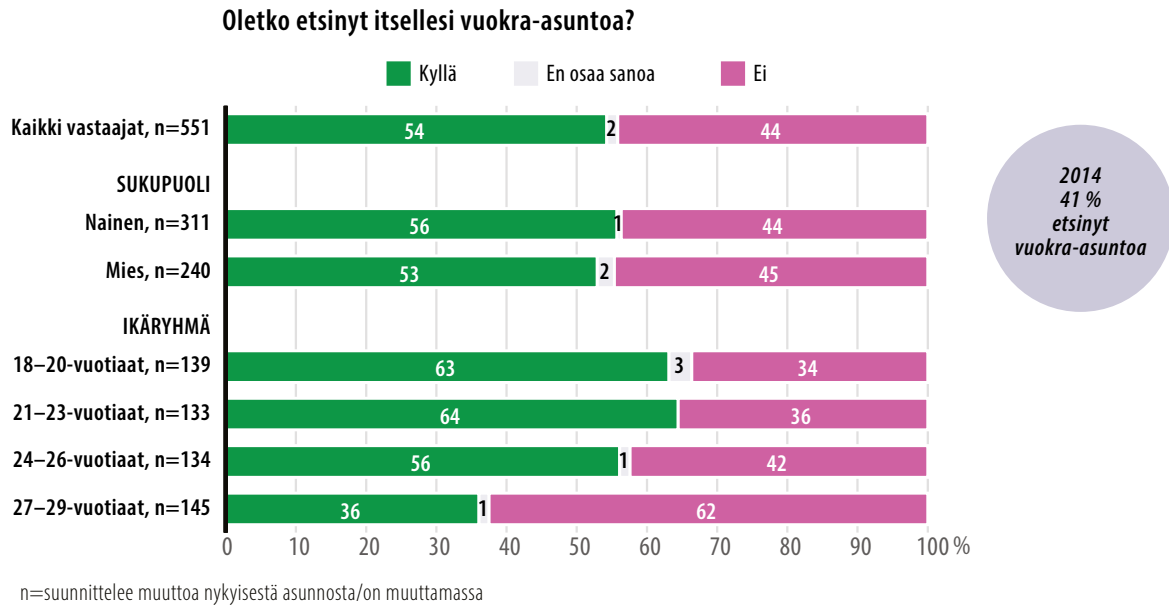
Raportissa esitettiin jo aiemmin asumisväljyyteen liittyviä näkökulmia, mutta palataan siihen vuokralla asuvien osalta tässäkin yhteydessä. Vuokralla opiskelija-asunnossa asuvien asumisväljyys on keskimäärin 26,1 neliometriä, mikä on selvästi pienempi kuin esimerkiksi kunnan vuokra-asunnossa asuvilla (36,7 neliometriä) tai muun vuokrayhtiön (esim. Lumo, Sato, tmv.) asunnossa asuvilla (33,4 neliometriä). Yksityisessä vuokra-asunnossa asuvien asumisväljyys on 33,3 neliometriä, nuorisoasunnossa asuvilla 39 neliometriä, mutta jälkimmäisiä on vain 12 henkilöä, joten tulos on vain suuntaa-antava. Muissa vuokra-asunnoissa asuvien asumisväljyys on 36,7 neliometriä.

Opiskelija-asunnoissa asuvien pienempi asumisväljyys ei kuitenkaan vaikuta asumistyytyväisyyteen, sillä heistä 84 prosenttia on tyytyväinen asumiseensa. Myös yksityisessä vuokra-asunnossa asuvat (80 %) ja muiden vuokrayhtiöiden (esim. Lumo, Sato, tmv.) (77 %) ja kunnan vuokra-asunnoissa asuvien (73 %) asukkaat ovat tyytyväisiä. Muissa vuokra-asunnoissa asuvia on sen verran vähän, että heidän osuuksiaan ei ole mielekästä tarkastella. Kokonaisuudessaan voidaan sanoa, että vuokralla asuvat nuoret ovat tyytyväisiä asumiseensa.

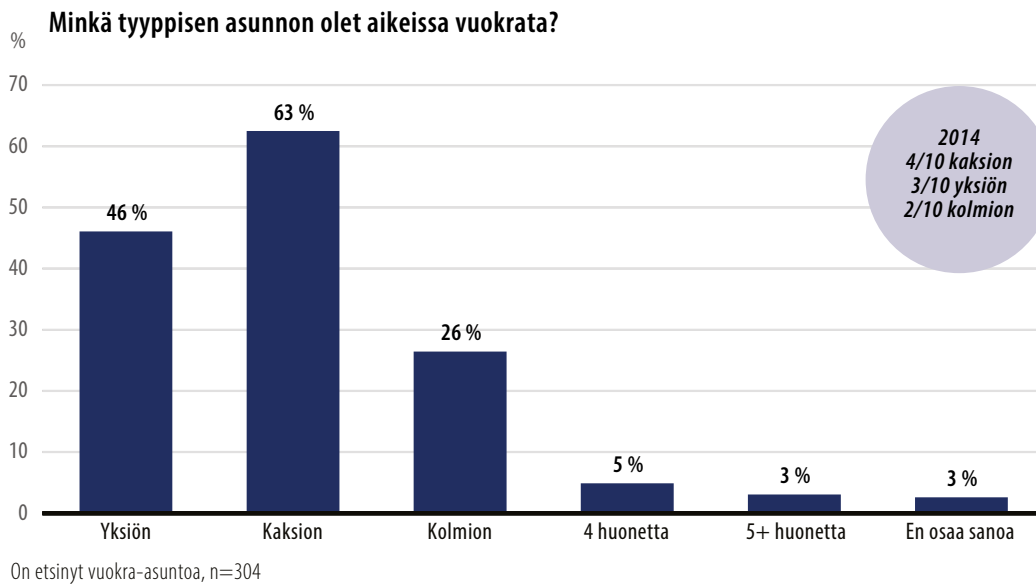
Vuokra-asunnoissa asuvat nuoret ovat hyvin samansuuntaisesti joutuneet tekemään erilaisia asioita selviytyäkseen asumismenoista. Näistä voidaan kuitenkin nostaa muutama erityisesti opiskelija-asunnoissa asuvia koskeva havainto. He ovat muita vuokra-asukkaita harvemmin tehneet ylitöitä, tinkineet elämästä, lykänneet lainoja tai turvautuneet sukulaisten apuun, mutta muita useammin he ovat ottaneet lainaa asumismenoista selviytyäkseen.

Muuttoa pohtivista yli puolet on etsinyt vuokra-asuntoa. Mitä nuoremasta vastaajasta on kyse, sitä yleisempää on vuokra-asunnon etsiminen ollut. Vuokra-asuntoa etsivien osuudessa on selkeä kasvu sitten vuoden 2014 (41 % -> 54 %). Useimmin on etsitty 40–65 neliön (45 %) tai hieman pienempää (42 %) asuntoa. Useimmin toiveissa on kaksio (63 %), mutta monelle käy myös yksiö (46 %) tai kolmio (26 %).

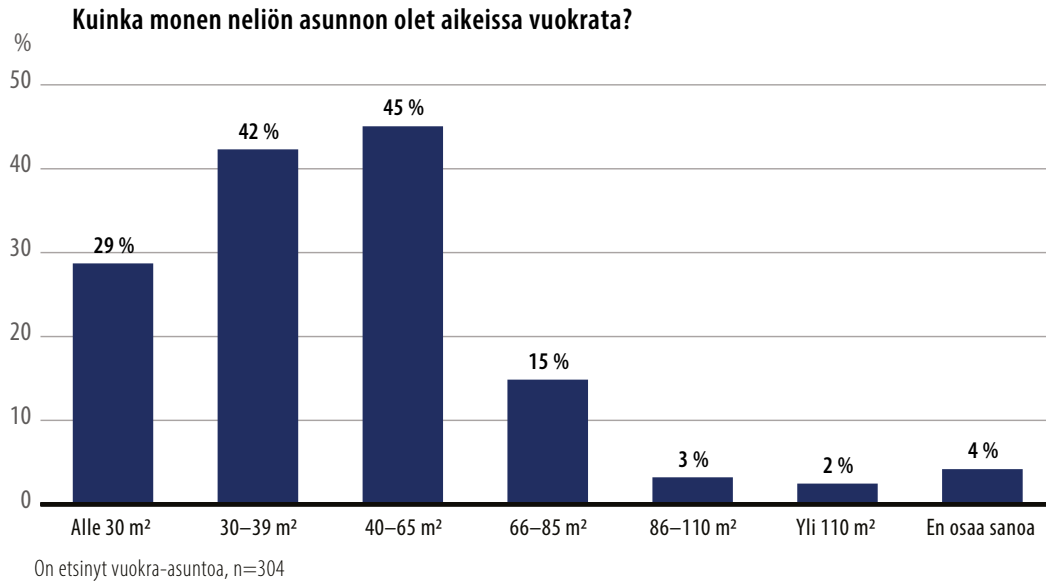
Kuva 34. Vuokra-asunnon etsiminen, sukupuoli ja ikä

Kuva 35. Etsitty vuokra-asunto, huoneluku

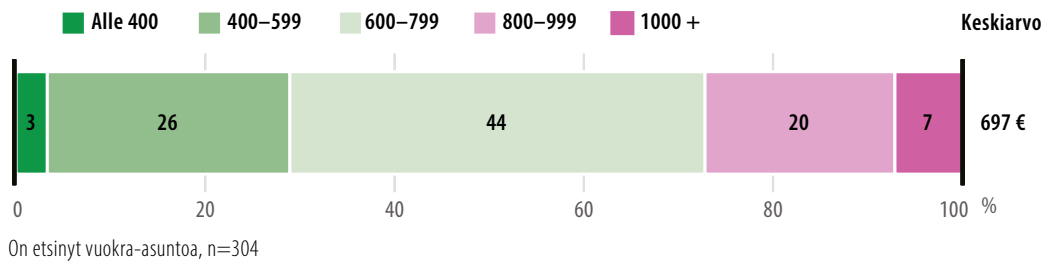

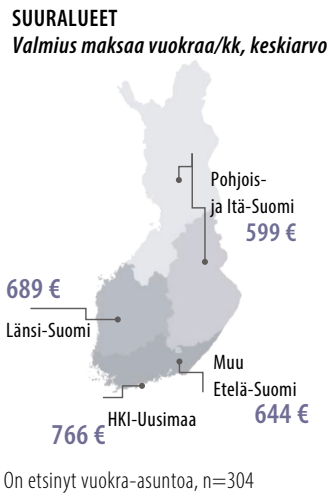
Kuva 36. Etsitty vuokra-asunto, neliömäärä

Keskimäärin vuokra-asuntoa etsineet ovat valmiita maksamaan vuokraa 650-700 euroa kuukaudessa, mikä on hieman enemmän kuin asumismenoihin keskimäärin käytetään tällä hetkellä. Helsinki-Uudellamaalla ollaan valmiimpia maksaa suurempaa vuokraa kuin muualla Suomessa. Siellä 42 prosenttia on valmis maksamaan vuokraa yli 800 euroa, muualla näin suuria vuokria on valmis maksamaan 20 prosenttia nuorista (Etelä-Suomi) tai harvempi (Länsi-, Pohjois- ja Itä-Suomi) nuori.

Kuva 37. Maksimivuokra

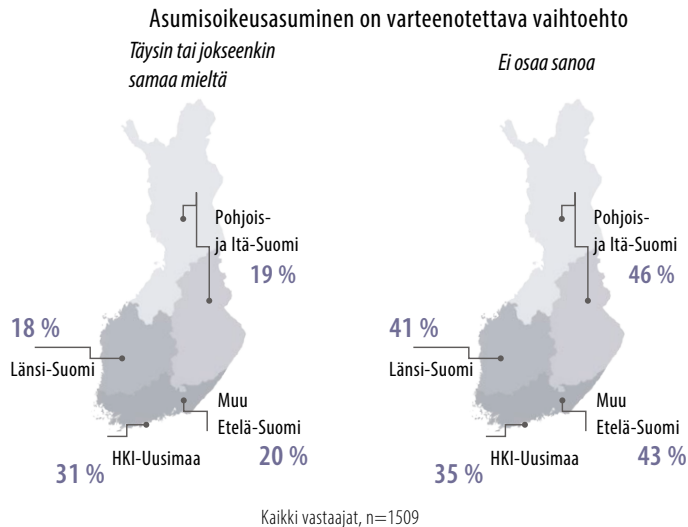

Kuva 38. Maksimivuokra suuralueittain

4.3 Asumisoikeusasuminen ja omistusasuminen

Asumisoikeusasunto ei vieläkään ole nuorille kovin tuttu asumismuoto. Tästä kertoo se, että 40 prosenttia nuorista ei osaa sanoa onko asumisoikeusasuminen varteenotettava vaihtoehto. Tämä osuus on pysynyt ennallaan. Asumisoikeusasuminen kiinnostaa lähinnä Helsinki-Uudenmaan alueella, missä 31 prosenttia kokee sen yhdeksi vaihtoehdoksi. Useampi on sitä mieltä, että tämä asumismuoto ei ole heille sopiva (36 %) kuin sitä mieltä, että se olisi sopiva (23 %). Tässä on suhtautumisessa tapahtunut pieni muutos epäilevämpään suuntaan. Aiemmin molempien osuus oli 30 prosenttia.

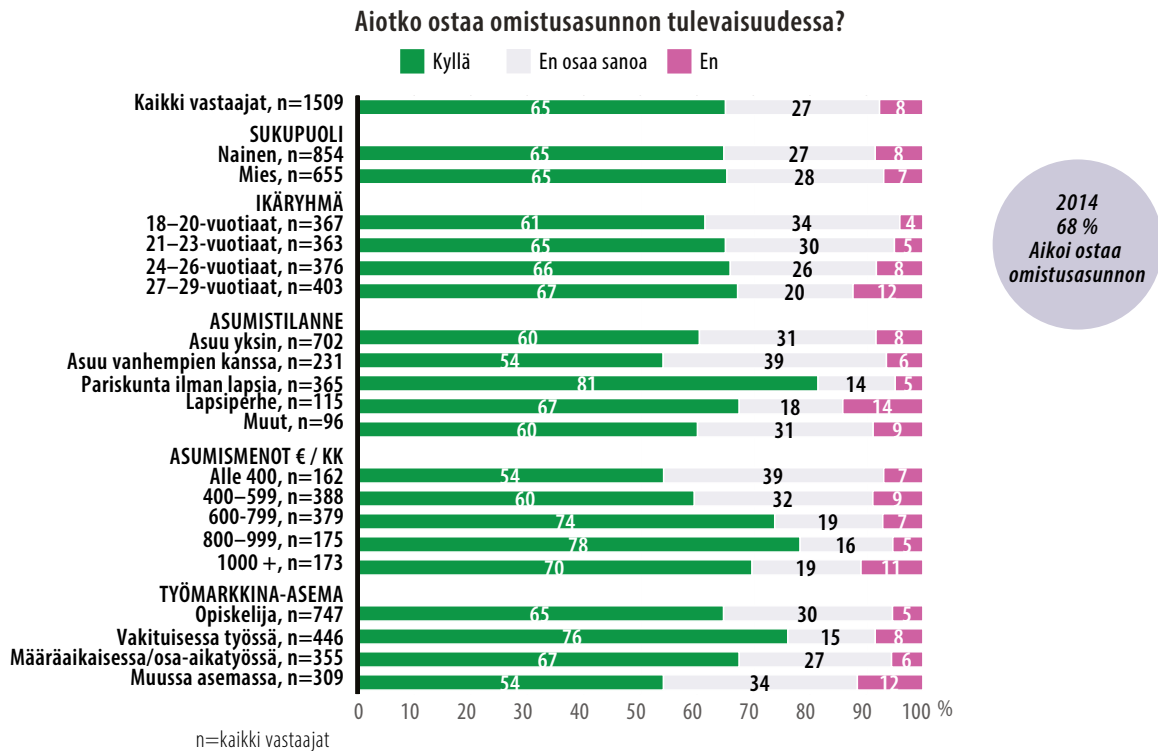
Kuva 39. Ajatus asumisoikeusasumisesta suuralueittain

Asunnon omistaminen on suomalaisnuorten mieleen, sillä kaksi kolmesta aikoo tulevaisuudessa ostaa asunnon. Asunnon ostoaiheet ovat suunnilleen samalla tasolla kuin edellisessäkin tutkimuksessa. Reilu neljäsosa ei oikein tiedä mitä sanoa ja vain 8 prosenttia kertoo, ettei aio ostaa asuntoa.

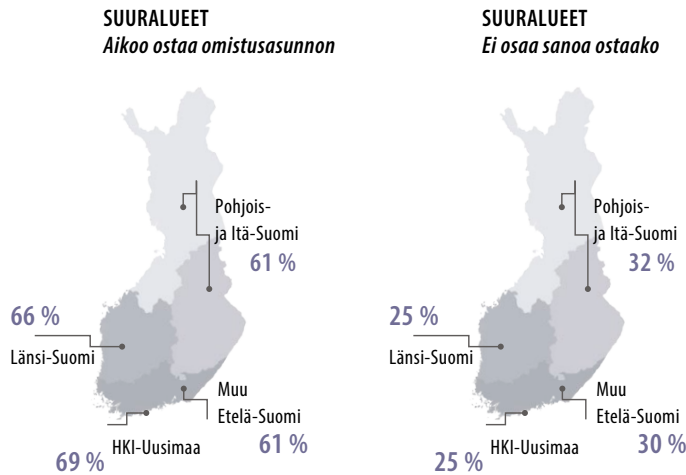
Omistusasunnon ostoaikeita on kuvattu seuraavissa kuvissa. Omistusasunnon ostoaikeita on yli 60 prosentilla kaikista ikäryhmistä, vaikkakin iän myötä aiheet vielä lisääntyvät. Merkillepantavaa on, että myös vastakkainen mielipide (ei ole aikeita) on sitä yleisempää, mitä vanhemmasta ikäryhmään kuuluvasta on kyse. Ostoaikeita on useimmin lapsettomilla pareilla, heistä yli 80 prosenttia aikoo ostaa asunnon tulevaisuudessa. Suurinta epävarmuutta asian suhteen kokevat nuorimmat vastaajat, lapsuudenkodissaan asuvat, opiskelijat ja muussa kuin työssä tai opiskelijana olevat. Myös tämänhetkiset asumismenot vaikuttavat ostoaikeisiin. Mitä suuremmat asumismenot ovat tällä hetkellä, sitä yleisempää on aikomus ostaa asunto.

Kuva 40. Omistusasunnon ostoaikeet

Vuokralla-asuvista 67 prosenttia aikoo ostaa asunnon, jo asunnon omistavilla osuus on samaa tasoa (67 %). Omistusmuoto vaikuttaa ostoaikeisiin siten, että vuokra-asunnossa asuvat ovat asian suhteen epävarmempia (27 %) kuin omistusasunnossa asuvat (19 %). Omistusasunnon ostoaikeet ovat yleisempiä Helsinki-Uudenmaan alueella kuin muualla Suomessa. Epävarmimpia ovat Pohjois- ja Itä-Suomen sekä Etelä-Suomen nuoret.

Kuva 41. Omistusasunnon ostoaikeet suuralueilla

Asunnon ostaminen ei kuitenkaan ole ihan lähitulevaisuuden asia, sillä useimmin (26 %) ostoaikeet kohdistuvat 6-10 vuoden päähän. Toki 24 prosenttia aikoo hankkia asunnon 4-5 vuoden päästä ja 23 prosenttia noin kolmen vuoden aikana. Seuraavan vuoden aikana asunnon hankintaa aikovien osuus on pysynyt alle 10 prosentissa.

Kuva 42. Omistusasunnon oston ajankohta

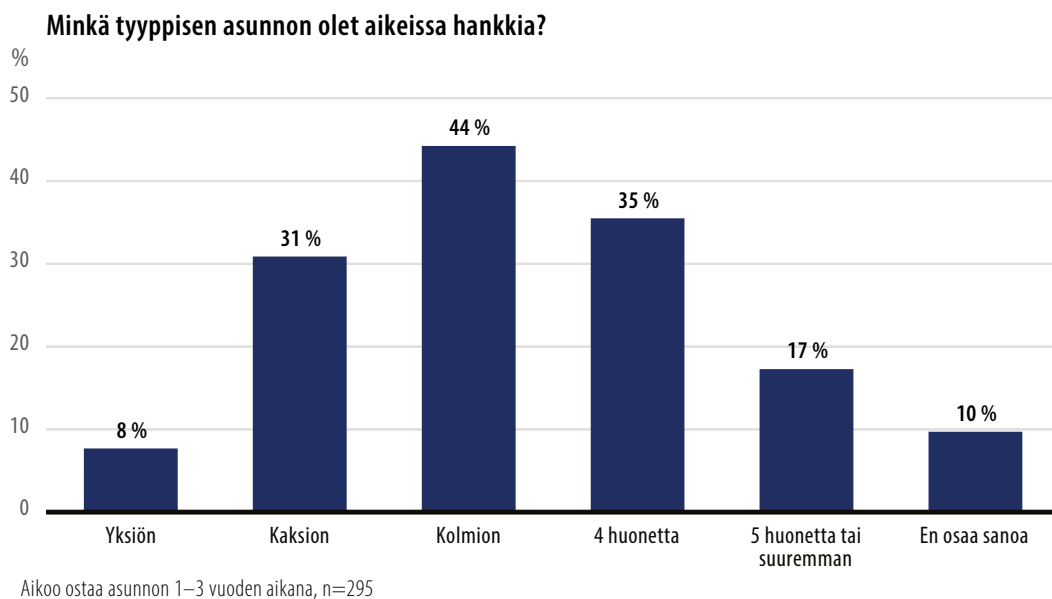

Aikoo ostaa asunnon, n=979

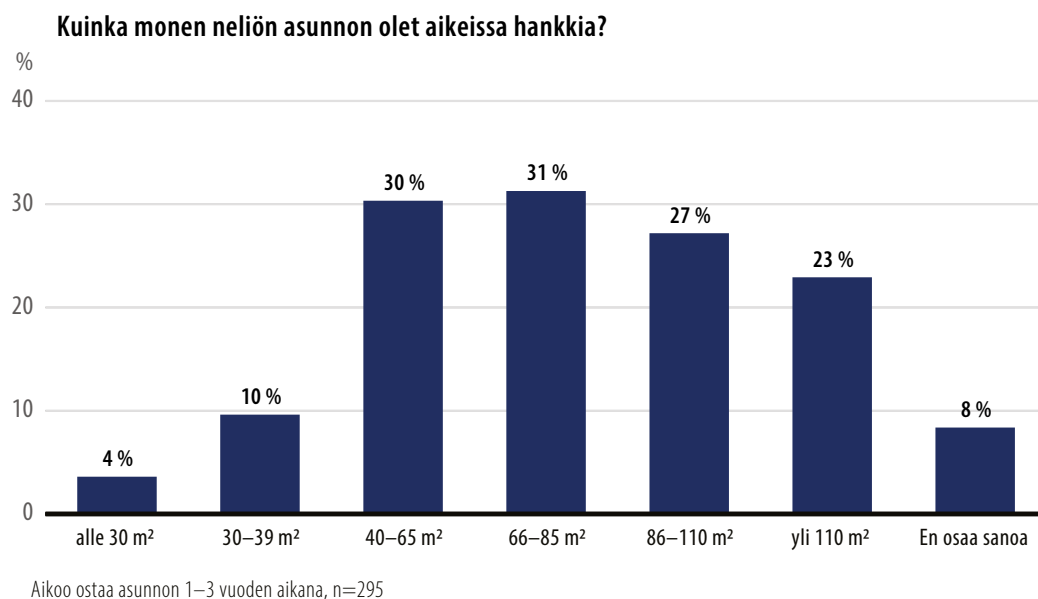

Lähimpien kolmen vuoden kuluessa asunnon ostoaiheet kohdistuvat suurempiin kokoluokkiin, useimmin 66-85 neliön asuntoon (31 %). Lähes yhtä suurta osaa (30 %) kiinnostaa kuitenkin hieman pienempikin asunto (40–65 neliötä). Kohderyhmällä ei kuitenkaan voida sanoa olevan mitään yhteistä preferenssiä, sillä puolet nuorista aikoo ostaa yli 86 neliön asunnon. Asunto on useimmin joko kolmio tai neliö.

Kuva 43. Minkä tyyppiset asunnot kiinnostavat?

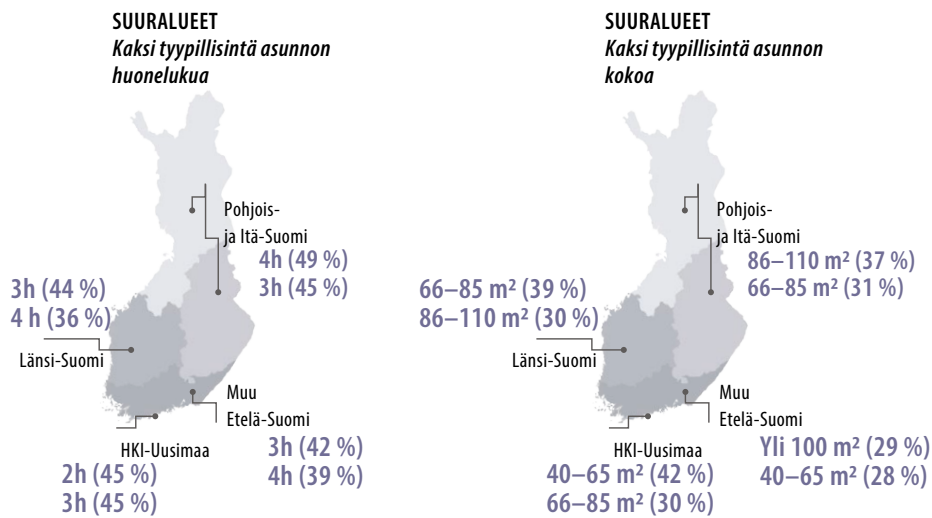

Kuva 44. Minkä kokoiset asunnot kiinnostavat?

Helsinki-Uudenmaan alueen nuorten asunnonostajien toiveissa ovat pienemmät asuntokoot ja huoneluvut kun taas muualla Suomessa nousevat esiin suuremmat asunnot.

Kuva 45. Minkä tyyppiset asunnot kiinnostavat eri alueilla

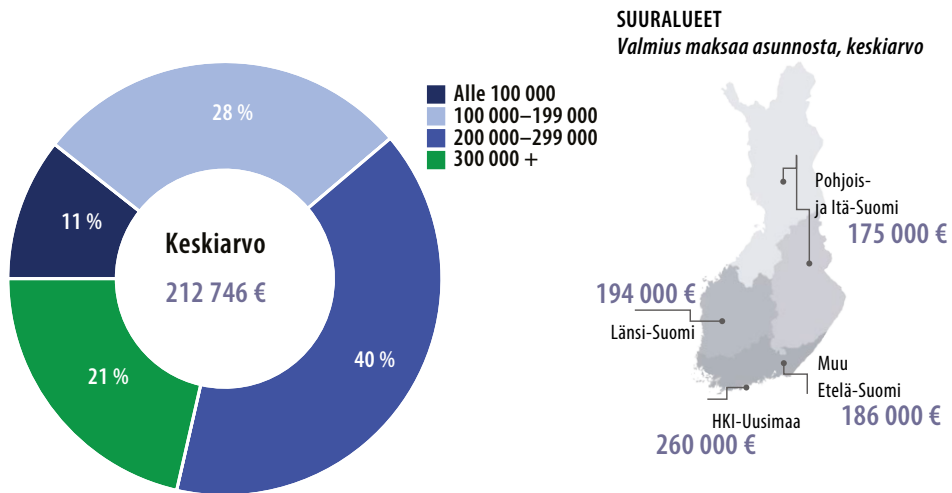
Aikoo ostaa asunnon 1–3 vuoden aikana, n=295

Keskimäärin seuraavan 3 vuoden aikana asunnon ostoaikeissa oleva ovat valmiita maksamaan asunnosta noin 210 000 euroa. Hankinta rahoitetaan lainalla (98 %) ja säästöillä (91 %). Lisärahoitusta saadaan vanhemmilta tai sukulaisilta (17 %), omistusasunnossa asuville merkittävä rahoituksen lähde on myös nykyinen asunto.

Keskimäärin nuoret ovat valmiita maksamaan seuraavan 3 vuoden aikana omistusasunnosta noin 213 000 euroa. Alueelliset erot maksuvalmiudessa ovat suuria. Asunnon ostorahoitetaan lähes kaikissa tapauksissa ainakin osittain lainalla ja säästöillä. Luonnollisesti jo nyt asunnon omistavilla on käytössään myös edellisen asunnon myynnistä saatavat rahat. Lisäksi vajaa viidesosa arvioi saavansa avustusta vanhemmilta tai sukulaisilta.

Kuva 46. Valmius maksaa asunnosta

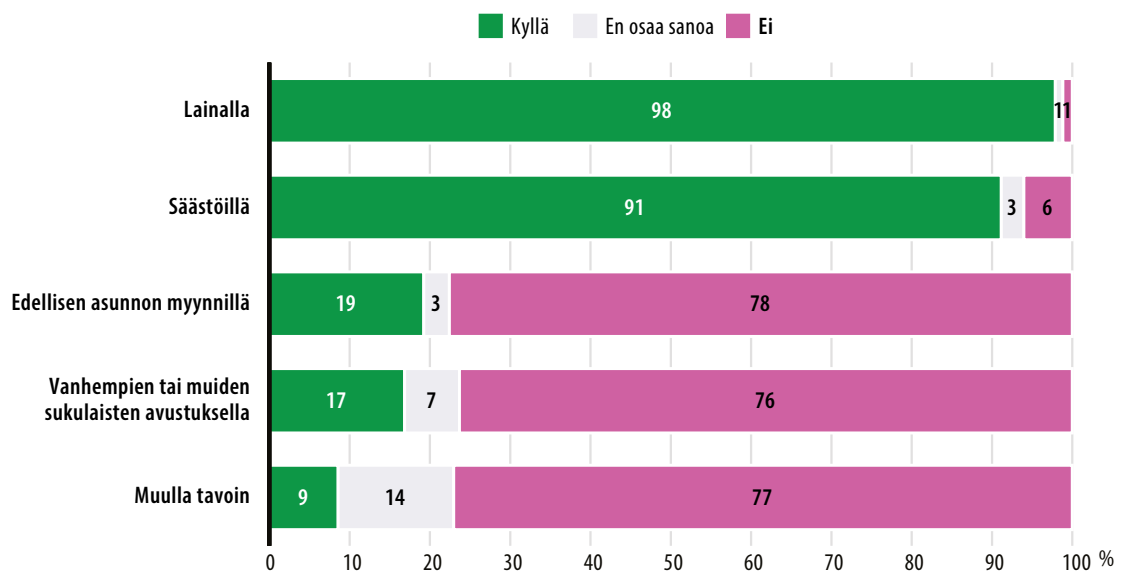
Kuinka paljon olisit valmis maksamaan asunnosta ostaessasi sen? (Noin euroa)

Aikoo ostaa asunnon 1–3 vuoden aikana, n=295

Kuva 47. Asunnon hankinnan rahoitusvaihtoehdot

Millä kaikilla seuraavista tavoista aiot rahoittaa asunnon hankinnan?

Aikoo ostaa asunnon 1–3 vuoden aikana, n=295

Kaksi kolmesta (66 %) on sitä mieltä, että omistusasunnon hankkiminen kannattaa aina. Erityisen usein tätä mieltä ovat tällä hetkellä omistusasunnossa asuvat (93 %), mutta vuokralla-asuvistakin yli puolet, 63 prosenttia on samaa mieltä, mikä heijastuu myös mieluisimman asuinmuodon maininnoissa. Asiassa ei ole suuria eroja eri kieliryhmien välillä. Tutkimuksessa on useissa kysymyksissä mielipide-eroja maantieteellisessä suuralue-tarkastelussa, mutta tässä kysymyksessä ei ole.

Asiaa täytyy kuitenkin katsoa vielä tarkemmin kuntatyyppin mukaan ja tässä tarkastelussa huomataan, että maaseudulla asuvista peräti 41 prosenttia on täysin samaa mieltä väittämän kanssa (että omistusasunnon hankkiminen kannattaa aina), kun taas kaupunkikeskustoissa (23 %) tai kaupungissa keskustan ulkopuolella asuvissa (25 %) osuus on pienempi. Voi olla, että kaupungissa asuvien nuorten kohdalla yleinen omistusasuntojen hintakehitys on johtanut siihen, että vaikka voisi kuvitella asunnon omistamisen olevan kaupungissa kannattavampaa kuin maaseudulla, ei omistusasunnon hankkiminen ole taloudellisesti mahdollista.

Vakituinen työpaikka tuo turvaa tulevaisuuden suunnittelulle, mikä heijastuu myös suhtautumisessa omistusasumiseen. Vakituksessa työssä olevista 81 prosenttia pitää omistusasunnon hankkimista kannattavana, määrä- tai osa-aikatyössä olevistakin kyllä 71 prosenttia, mutta heillä vastaukset painottuvat useammin ”jokseenkin samaa mieltä”-vaihtoehtoon. Opiskelijat näkevät myös asian hieman toisessa valossa. Heistä 58 prosenttia pitää omistusasumisen hankkimista kannattavana. Tulevissa tutkimuksissa on mielenkiintoista nähdä, muuttuuko yleinen suhtautuminen sen myötä, että nykyiset opiskelijat siirtyvät työelämään ja säilyttävät tämän näkökantansa vai vaikuttaako opiskelijoiden aseman muuttuminen työssäkäyviksi heidän mielipiteisiinsä asiasta. Omistusasuminen nähdään luultavasti edelleenkin myönteisesti säästämis- ja sijoituskohteena. Tämä ei ole sukupuolikysymys, mutta jonkin verran ikäkysymys siinä mielessä, että nuorimmat vastaajat muita useammin eivät osaa ottaa asiaan kantaa. Omistusasunnon hankkimista kannattavana pitävien osuus on pysynyt ennallaan.

5 Asumisen kustannukset

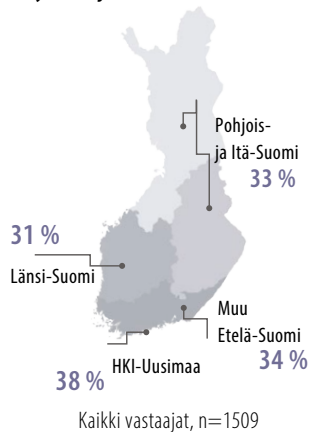
5.1 Asuntoon liittyvät huolet

Asuntoihin liittyvät huolet ovat merkittävä asia joka kolmannelle (34 %) nuorelle vastaajalle. Huolet ovat mielessä myös aiempaa useammalla nuorella, sillä vuonna 2014 vastaava osuus oli 23 prosenttia. Naiset ovat miehiä hieman useammin asiasta huolissaan, sillä miehissä on peräti 41 prosenttia sellaisia, joilla asuntohuolet eivät paina mieltä lainkaan (täysin eri mieltä väittämän kanssa) ja tämä on tilastollisesti merkitsevästi suurempi osuus kuin vastaava naisten osuus (34 %). Huoli asuntoasioista on yleisintä 21–23-vuotiailla.

Huoli painaa selvästi useammin vuokralla (39 %) kuin omassa kodissa (14 %) asuvia. Harvimminkin asuntoasiat huolestuttavat vakituksessa työssä olevia, kun taas useimmin asuntoasiat ovat huolenaiheena muille kuin opiskelijoille ja työssäkäyville vastaajille. Asuinpaikan suhteen on nähtävissä, että kaupungin keskustassa (35 %) asuvilla ja keskustan ulkopuolella asuvilla (35 %) huoli asuntoasioista on useammin mielessä kuin maaseudulla (28 %).

Nykyisen asunnon koko ei vaikuta huolestumiseen kovin selvästi. Lähinnä tästä voisi nostaa esiin sen, että suurimmissa asunnoissa (yli 110 neliometriä) asuvista yli puolet (51 %) on täysin eri mieltä väittämän kanssa ja tämä ero muihin asuntokokoihin nähden on tilastollisesti merkitsevä.

Asumishuolet korostuvat Helsinki-Uudellamaalla, erityisesti kaupungeissa. Seuraavassa kuvassa on esitetty asuntohuolet suuralueittain.

Kuva 48. Asuntohuolet suuralueittain**Asuntohuolet painavat mieltäni***Täysin tai jokseenkin samaa mieltä*

5.2 Omat tai talouden tulot

Yksin asuvat tai yksin omasta taloudestaan vastaavat

Kuten jo aiemmin mainittiin, yksin asuvilla tai yksin omasta taloudestaan vastaavilla keskimääräinen henkilökohtainen kuukausitulo on keskimäärin (kaikki tuet huomioiden) hieman alle 1 500 euroa. Useimmin kuukausitulot asettuvat kuitenkin 501–1 000 euron tasolle. Alle 1 000 euroa kuukaudessa ansaitsevia on noin puolet nuorista, mikä osuus on kutakuinkin saman kuin aiemmin. Aiempaan verrattuna nuorissa on nyt useammin 3 001–4 000 euron kuukausituloisia.

Miesten keskimääräinen kuukausitulo on 1 500 euroa, naisten 1 400 euroa. Miehistä on naisia suurempi osuus heitä, jotka ansaitsevat yli 3 000 euroa sekä heitä, joilla tulot jäävät alle 1 000 euroon kuukaudessa. Iän lisääntyessä keskimääräinen tulotaso kasvaa. Opiskelevilla nuorilla keskimääräinen tulotaso on alle 1 000 euroa, kun vakituisessa työssä käyvillä se on noin 2 600 euroa. Helsinki-Uudenmaan alueella tulotaso on korkein (1 700 euroa) ja Pohjois- ja Itä-Suomessa asuvilla pienin (1 200 euroa).

Alla oleva taulukko osoittaa, että kuukausitulot ovat pysyneet suunnilleen samansuuntaisina. Alle 500 euron kuukausituloisia on 5 prosenttiyksikköä vähemmän kuin aiemmin. Yli 3 000 euron kuukausituloisia on vastaavasti 4 prosenttiyksikköä enemmän.

Taulukko 3. Yksin asuvien kuukausitulojen jakautuminen 2014 ja 2020

	2014, %	2020, %
Alle 500 €	16	11
501–1 000 €	32	38
1 001–1 500 €	13	12
1 501–2 000 €	12	9
2 001–3 000 €	16	17
3 001–4 000 €	4	9
4 001–5 000 €	1	0
Yli 5 000 €	1	1
Ei halua sanoa	4	3

Jonkun toisen kanssa asuvat, eivät vastaa yksin omasta taloudestaan

Jonkun toisen kanssa asuvien tai heidän, jotka eivät vastaa yksin omasta taloudestaan, talouden keskimääräinen kuukausitulo on 3 300 euroa. Lapsiperheillä tulot ovat keskimäärin hieman suuremmat kuin pariskunnilla ilman lapsia. Edelliseen tutkimukseen verrattuna selkein muutos on tapahtunut siinä, että nyt lapsettomissa pariskunnissa on enemmän heitä, joilla kotitalouden tulot ovat yli 5 000 euroa.

Taulukko 4. Lapsettomien pariskuntien ja lapsiperheiden talouksien kuukausitulojen jakautuminen 2014 ja 2020

	Lapseton pariskunta		Lapsiperhe	
	2014, %	2020, %	2014, %	2020, %
Alle 500 €	1	1	-	1
501–1 000 €	8	10	1	1
1 001–1 500 €	11	9	4	3
1 501–2 000 €	7	7	8	6
2 001–3 000 €	18	17	17	17
3 001–4 000 €	20	14	24	23
4 001–5 000 €	16	15	21	26
Yli 5 000 €	16	26	23	22
Ei halua sanoa	5	2	3	1

5.3 Asumismenot ja niistä selviytyminen

Asumismenot vuokralla ja omistusasunnossa

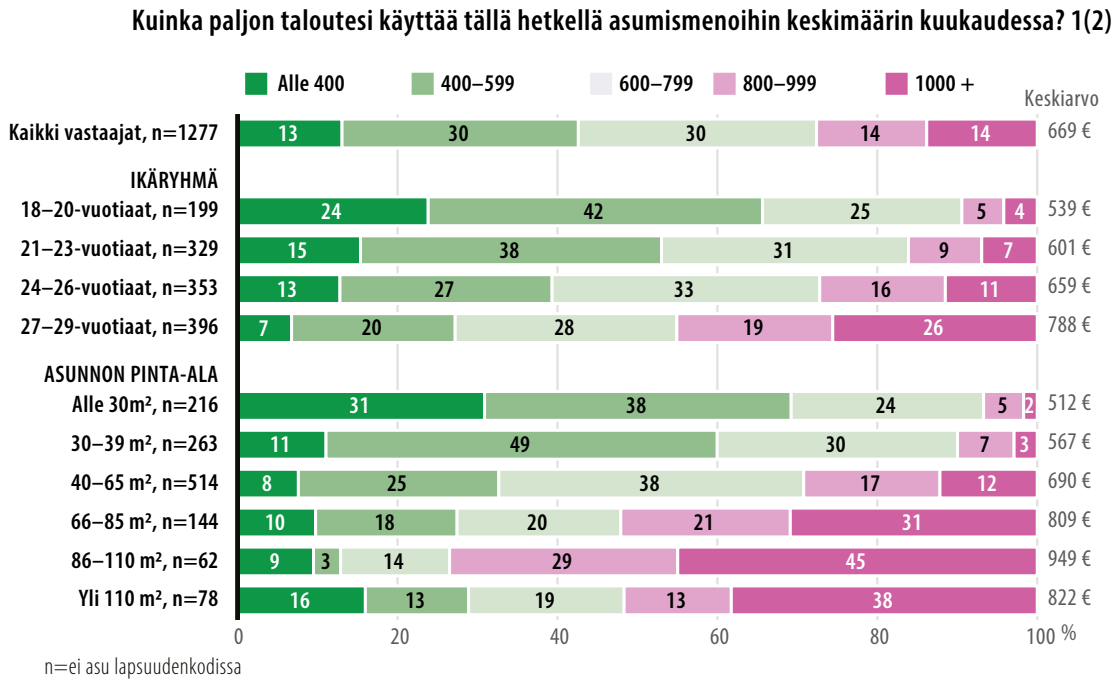
Nuorilta, jotka eivät enää asu lapsuudenkodissaan, kysyttiin heidän asumismenoistaan ja millä tavalla he niistä selviytyvät. Vuokralla-asuvilta pyydettiin arviota kuukausivuokrasta ja omistusasunnossa asuvilta kokonaiskustannuksia, sisältäen yhtiö- ja rahoitusvastikkeen sekä mahdolliset asuntolainaan liittyvät kustannukset eli korot ja lyhennykset.

Vuokralla asuvien keskimääräinen asumiskustannus on 600 euron tuntumassa, kun taas omistusasunnossa asuvien osalta se on lähempänä 900 euroa. Aiempaan verrattuna tutkimukseen vastanneiden vuokra-asukkaiden keskikustannus on kasvanut 10 prosenttia ja omistusasunnossa asuvien keskikustannus puolestaan pienentynyt 8 prosenttia. Tämä kehitys on hyvin samansuuntainen kuin yleinen vuokratason nousu. Vuodesta 2015 vuokratason nousu on koko maassa ollut 6,9 prosenttia. Eniten vuokrat ovat nousseet suurimissa kaupungeissa: Helsingissä (6,2–10 % alueesta riippuen), Vantaalla (9,3 %), Turussa (8,8 %) ja Tampereella (8 %). (Suomen virallinen tilasto (SVT): Asuntojen vuokrat)

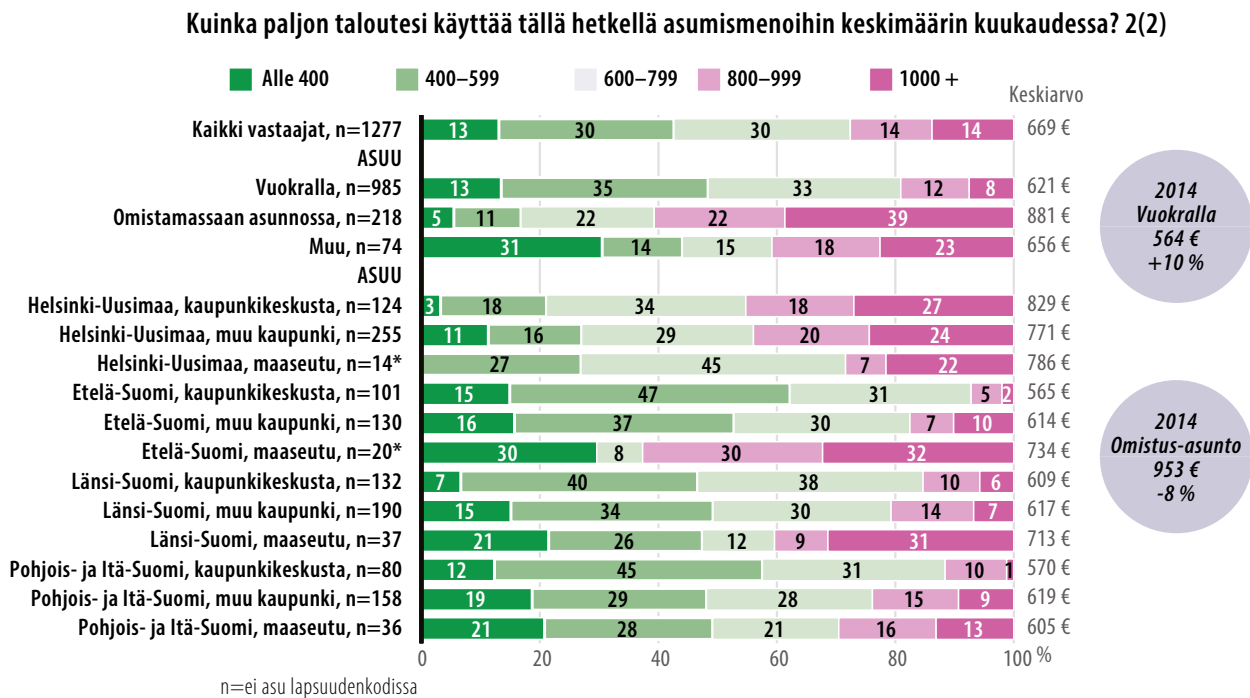
Mitä nuoremasta vastaajasta on kyse sitä pienemmät ovat asumismenot. Tämä liittyy myös asunnon kokoon, nuoremmat asuvat yleisesti ottaen pienemmissä asunnoissa, jolloin asumismenotkin ovat pienemmät. Korkeimmat asumismenot ovat Helsinki-Uudenmaan kaupunkikeskustoissa, pienimmät Pohjois- ja Itä-Suomessa asuvilla nuorilla.

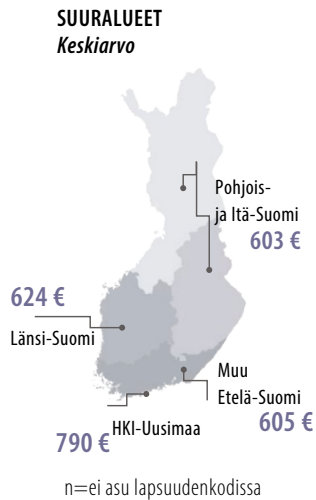

Kuva 49. Keskimääräiset asumismenot kuukaudessa, ikä ja asunnon pinta-ala

Kuva 50. Keskimääräiset asumismenot kuukaudessa, asumismuoto ja asuinpaikan sijainti.

Kuva 51. Keskimääräiset asumismenot suuralueittain

Asumismenoista selviytyminen: Yksin asuvat ja taloudestaan yksin vastaavat

Yksin elävät ja taloudestaan yksin vastaavat selviytyvät asumismenoistaan melko hyvin. Kuitenkin erittäin hyvin selviytyvien osuus on pienempi kuin taloutta jakavien keskuudessa, sillä noin joka viides yksin taloudestaan vastaava selviytyy asumismenoista erittäin hyvin ja puolet melko hyvin. Neljännes sanoo selviytyvänsä asumismenoista erittäin tai melko huonosti. Asumismenoista selviytymiseen annetut vastaukset ovat edelliseen tutkimukseen verrattuna lähes muuttumattomia.

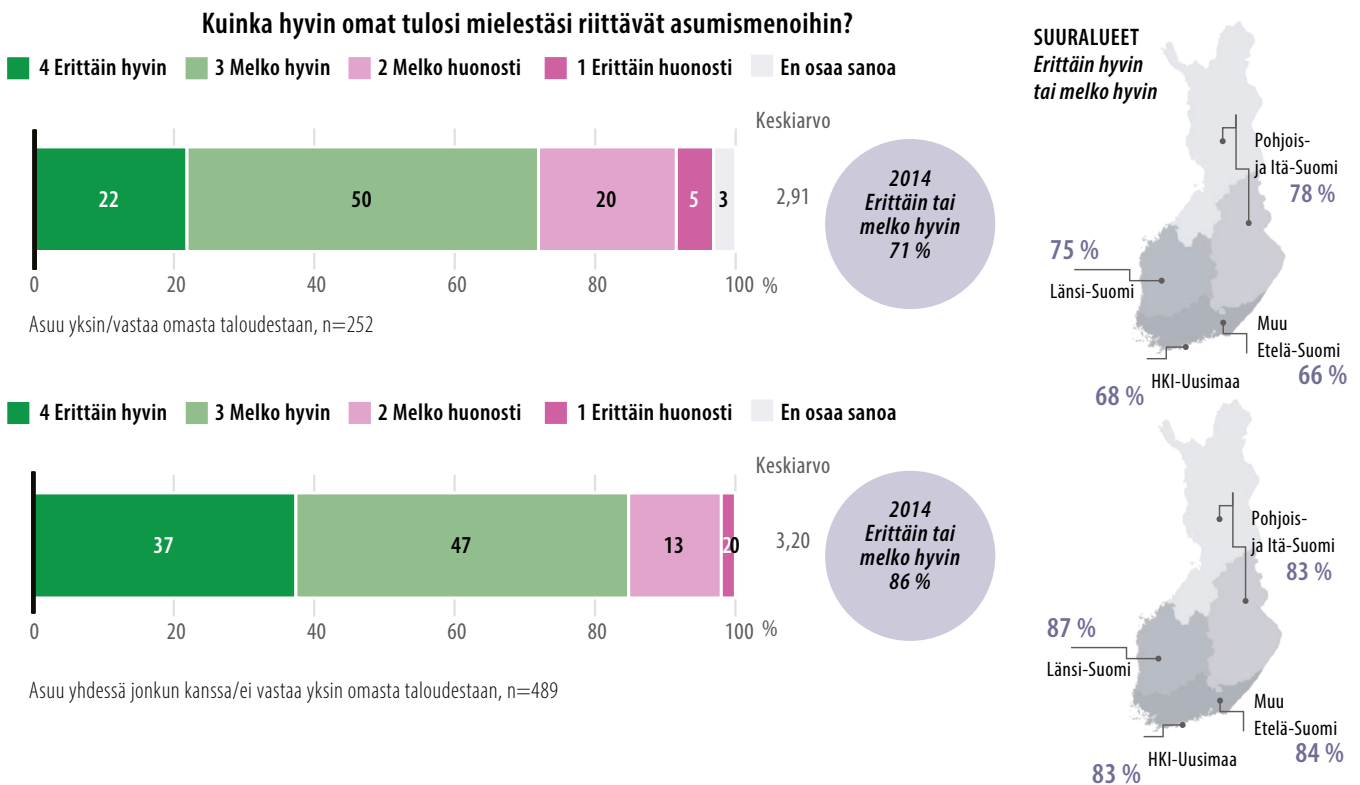
Asumismenoista selviytyminen: Taloutta toisen kanssa jakavat

Useampi kuin joka kolmas jonkun kanssa yhteistä taloutta asuvista kertoo selviytyvänsä asumismenoistaan erittäin hyvin, lisäksi noin puolet selviytyy omasta mielestään asumismenoistaan melko hyvin. Tässä ei aiempaan verrattuna ole tapahtunut juurikaan muutosta. Yhdessä jonkun kanssa asuvista puolet arvioi selviytyvänsä asumismenoistaan erittäin hyvin ja vuokralla-asuvista vastaavasti kolmannes.

Omistusasunnossa yhdessä jonkun toisen kanssa taloutta jakavista lähes kaikki kertovat selviytyvänsä asumismenoista vähintäänkin melko hyvin. Omistusasunnossa asuvat ovat vuokra-asukkaita vanhempia. He asuvat vuokra-asukkaita useammin maaseudulla, missä asumisen kustannuksetkin yleisesti ottaen ovat matalammat. Omistusasunnossa asuvista valtaosa on lisäksi vakituisessa työssä olevia, jolloin tulotaso on myös korkeampi ja vakaampi. Näillä asioilla on suuri vaikutus asumismenoista selviytymisen tunteeseen.

Vuokralla-asuvista taloutta jakavista reilu viidesosa selviytyy asumismenoista huonosti. Tämä näyttäisi liittyvän erityisesti työmarkkina-asemaan, sillä yli puolet vuokralla-asuvista on opiskelijoita ja he ovatkin asumismenojensa suhteen huomattavasti huolestuneempia kuin vakituksessa työssä olevat. On myös huomattava, että vuokralla asuvien / opiskelijoiden mahdolliset työsuhteet ovat omistusasunnossa asuvia useammin määrä- tai osa-aikaisia. Täytyy kuitenkin korostaa sitä, että opiskelijoistakin 77 prosenttia selviytyy asumismenoista hyvin tai erittäin hyvin. Eri kieliryhmien välillä ei asian suhteen ole suuria eroavaisuuksia.

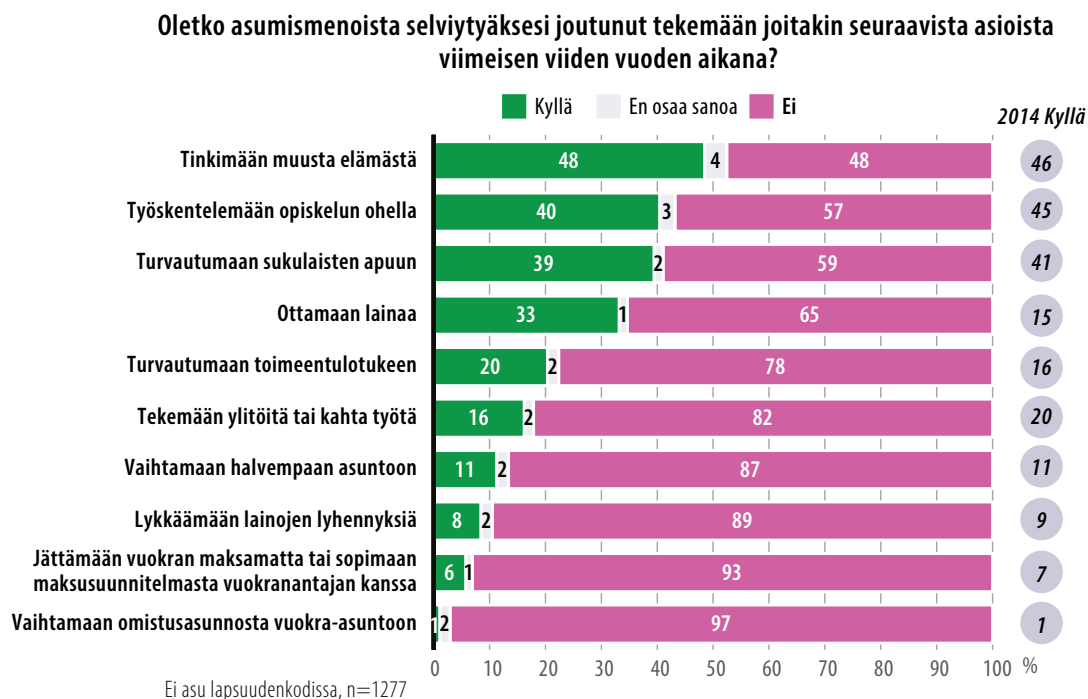
Kuva 52. Asumismenoista selviytyminen

Asumismenoista selviytymisen keinot

Asumismenoista selviytyäkseen lapsuudenkodistaan muuttaneet nuoret joutuvat tekemään valintoja. Viimeisen viiden vuoden aikana he ovat useimmin tinkineet muusta elämästä (48 %), ovat turvautuneet sukulaisten apuun (39 %) tai ottaneet lainaa (33 %). Joka viides on myös turvautunut toimeentulotukeen. Lisäksi kaikista vastaajista 40 prosenttia ja opiskelijoista 51 prosenttia, työskentelee opiskelun ohella. Muualla kuin lapsuudenkodissa asuvista vajaa puolet saa tällä hetkellä asumistukea ja pieni osa (6 %) toimeentulotukea.

Kuva 53. Asumismenoista selviytymisen keinot

Muusta elämästä ovat tinkineet erityisen usein naiset, vuokralla asuvat, 600–799 euroa kuukaudessa asumisestaan maksavat sekä muussa asemassa kuin opiskelijana tai töissä olevat, joista peräti kaksi kolmesta on joutunut tinkimään muusta elämästään. Sukulaisten apuun ovat turvautuneet yleisimmin vuokralla-asuvat (42 %) (erityisesti muualla kuin opiskelija-asunnossa asuvat), mutta muutoin tätä selviytymiskeinoa on käytetty samalla laajuudella eri kohderyhmissä. Tässäkin suhteessa heikoimmassa asemassa ovat he, jotka eivät opiskele tai eivät ole töissä. Heistä puolet (53 %) on turvautunut sukulaisten apuun.

Muut kuin opiskelijat ja työssä käyvät ovat muita nuoria useammin lykänneet lainojen lyhennyksiä (15 %) tai jättäneet vuokran maksamatta / sopineet maksusuunnitelmasta vuokranantajan kanssa (13 %). He ovat olleet muita useammin myös asunnottomana (9 %). Opiskelijoilla korostuu muita useammin lainan otto (41 %).

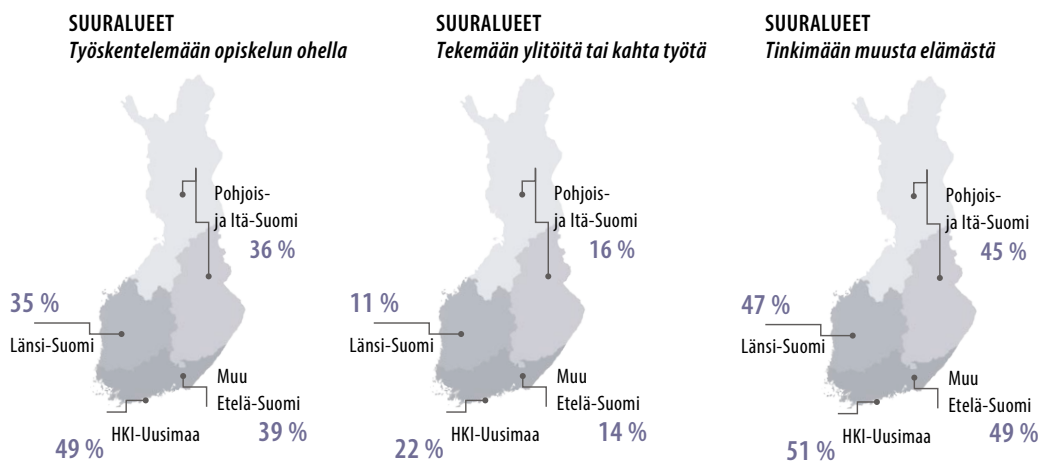
Vuoteen 2014 verrattuna asumismenoista selviytyäkseen aiempaa harvempi (kaikista vastaajista - 5 %-yksikköä) käy töissä opiskelun ohella, tekee ylitöitä tai kahta työtä (- 4 %-yksikköä). Aiempaa useampi tinkii muusta elämästä (+ 2 %-yksikköä) ja turvautuu sukulaisten apuun (+ 2 %-yksikköä). Erityisen usein on kuitenkin lisääntynyt lainan otto (+18 %-yksikköä). Myös toimeentulotukeen turvautuvien osuus on noussut (+ 4 %-yksikköä). Lainan ottajien kasvusta huolimatta lainojen lykkäyksiin tai vuokran maksamattajättämissiin /

maksusuunnitelmiin ei ole turvaututtu aiempaa useammin. Ne eivät ole kovinkaan yleisiä asumismenoista selviytymisen keinoja.

Lainan ottoon opiskelijoiden kohdalla on varmasti vaikuttanut opintolainahyvitys, joka myönnetään 1.8.2014 jälkeen aloittaneille opiskelijoille, mikäli he valmistuvat korkeakoulusta määräajassa. Hyvityksen voi saada vain, jos opiskelijalla on valtion takaamaa opintolainaa vähintään 2 500 euroa.

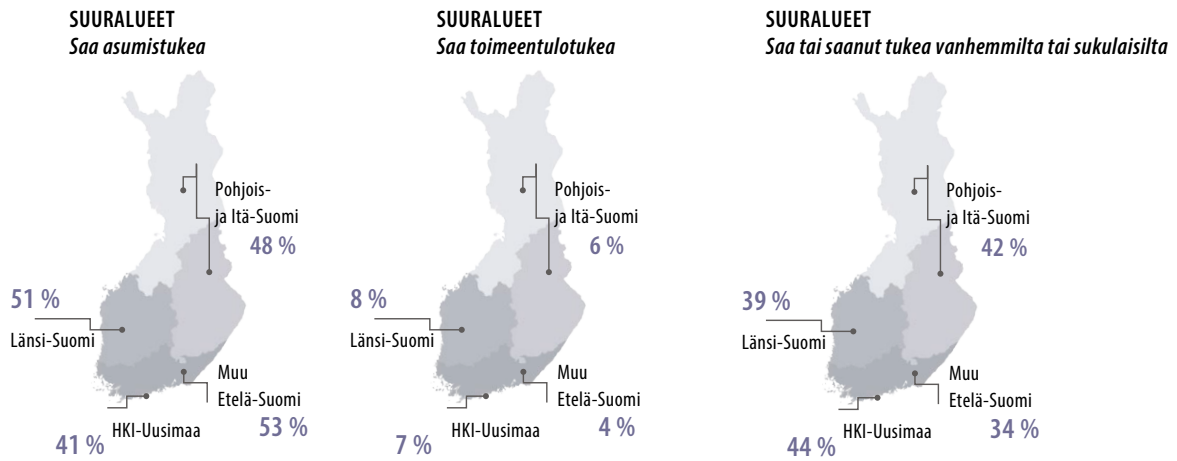
Helsinki-Uudenmaan alueella asuvilla asumismenot ovat korkeampia kuin muualla Suomessa ja niistä selviytymiseksi tehdään esimerkiksi töitä useammin kuin muualla Suomessa. Sen sijaan asumistuen saajia Helsinki-Uudellamaalla on harvemmin kuin muualla Suomessa.

Kuva 54. Alueellisia näkökulmia asumismenoista selviytymiseen

Ei asu lapsuudenkodissa, n=1277

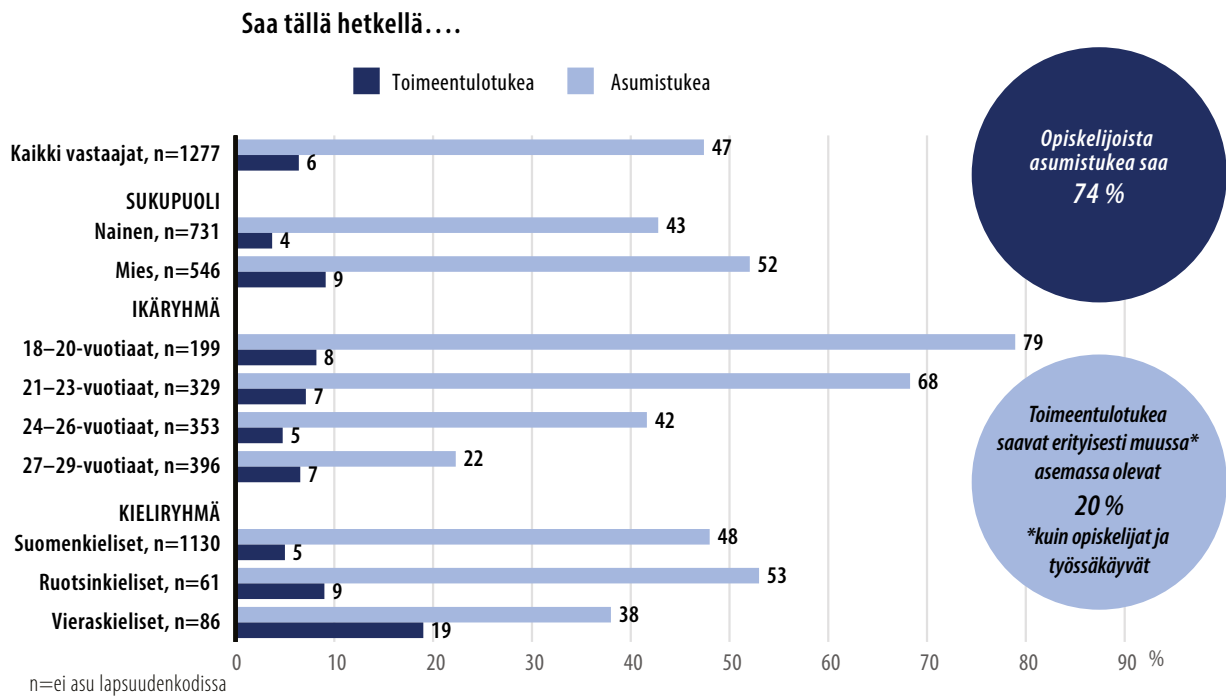
Kuva 55. Alueellisia näkökulmia asumismenoista selviytymiseen

Ei asu lapsuudenkodissa, n=1277

Asumistukea tällä hetkellä saavat erityisesti miehet, alle 24-vuotiaat, kaupungin keskustassa asuvat, pienimmissä asunnoissa asuvat, erityisesti opiskelija-asunnoissa vuokralla asuvat opiskelijat, yksin asuvat sekä muut kuin opiskelijat tai työssä käyvät. Toimeentulotukeen turvautumisessa korostuvat erityisesti yksin asuvat (yksiössä tai vuokralla asuvat).

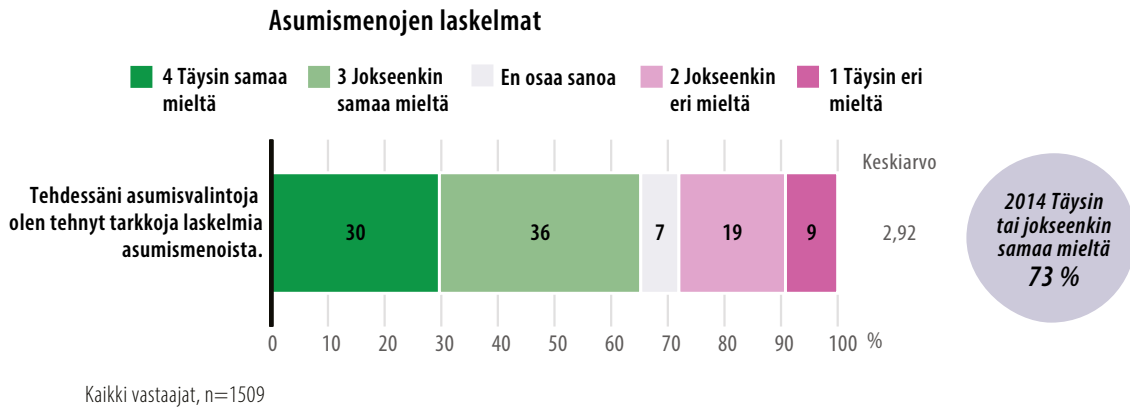
Kuva 56. Asumistuki ja toimeentulotuki

Laskelmat asuntomenoista

Asumisvalintoja tehdessään tarkkoja laskelmia asumismenoista on tehnyt 66 prosenttia nuorista. Osalle asia on vieraampi, sillä 18–20-vuotiaissa on muihin ikäryhmiin verrattuna suurempi osa heitä, jotka eivät osaa ottaa kantaa asiaan. Erityisen usein laskelmia ovat tehneet tällä hetkellä omistusasunnossa asuvat (80 %). Tarkkoja laskelmia on nyt tehty aiempaa vähemmän (73 % edellisessä tutkimuksessa).

Kuva 57. Tehnyt laskelmia asumismenoista

5.4 Taloudellinen tuki vanhemmilta ja sukulaisilta

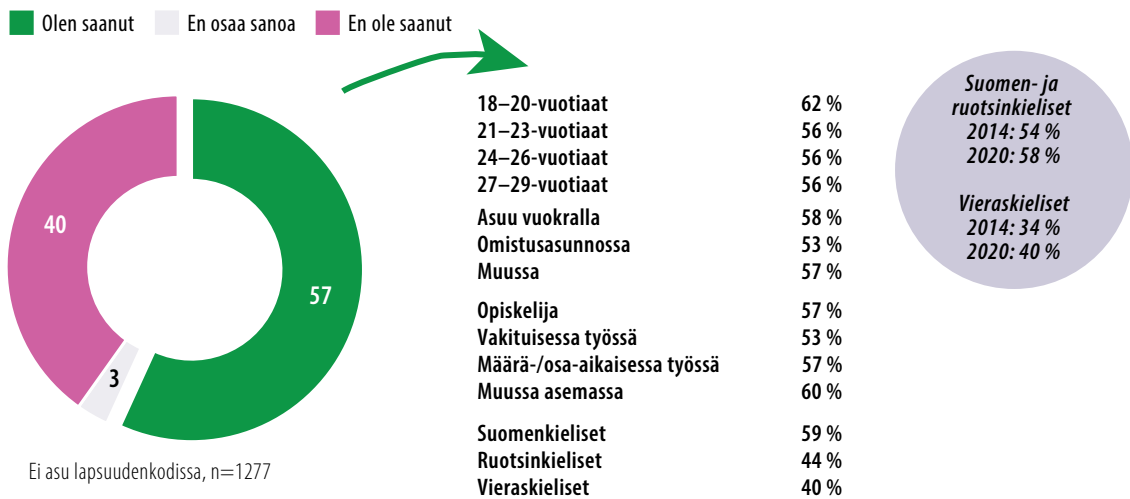
Nuorista 39 prosenttia on joutunut viimeisen viiden vuoden aikana turvautumaan sukulaisten apuun selviytyäkseen asumismenoistaan. Yleisemmin – ilman aikarajausta tarkasteltuna – nähdään, että vanhemmilla, isovanhemmilla tai muilla sukulaisilla on merkittävä rooli kotoa poismuuttaneiden nuorten asumisen tukemisessa.

Lähes kuusi kymmenestä kertoo saavansa tai saaneensa taloudellista tukea asumiseensa omaisiltaan tai sukulaisilta. Tuen saannin osalta erilaisten nuorten alaryhmien välillä ei ole kovin suuria eroja, mutta näyttää siltä, että tukea saavat useimmin nuorimmat kohde-ryhmään kuuluvat. Yli 1 000 euroa kuukaudessa asumiseen käyttävien nuorten parissa on keskimääräistä harvemmin tuen saajia. Tämä ainakin osittain selittyy iällä, sillä heidän keski-ikänsä on korkein. Lisäksi he ovat muita useammin kokopäivätyössä, joten arvatenkin heillä ei ole samalla tavalla avun tarvettakaan kuin juuri lapsuudenkodistaan muuttaneilla. Taloudellisen tuen saajia on aiempaa enemmän sekä suomen- ja ruotsinkielisten keskuudessa että vieraskielisten keskuudessa.

Kuva 58. Vanhempien ja sukulaisten taloudellinen tuki

Saatko tai oletko saanut taloudellista tukea asumiseesi vanhemmiltasi tai isovanhemmiltasi tai muilta sukulaisilta?

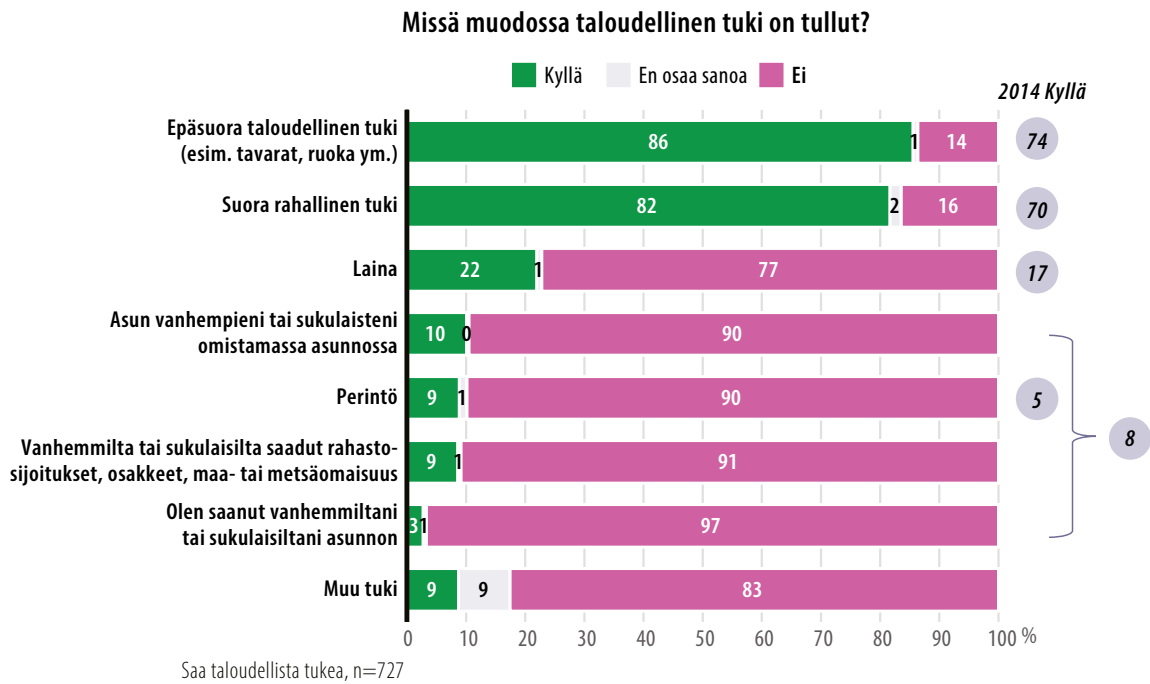

Saatu tuki on ollut sekä suoraa että epäsuoraa rahallista tukea, mikä tarkoittaa, että nuorelle on annettu tavaroita, ruokakasseja tai autettu jollakin muulla vastaavalla tavalla. Apua saaneista valtaosa (82 %) on saanut suoraa rahallista tukea ja vielä suurempi osa (86 %) epäsuoraa taloudellista tukea. Naiset kertovat miehiä useammin saaneensa juuri epäsuoraa taloudellista tukea. Muissa tukimuodoissa ei naisten ja miesten vastauksissa ole eroja. Opiskelija-asunnoissa asuvia on muita useammin autettu suoralla rahallisella tuella sekä epäsuoralla taloudellisella tuella.

Lainaa vanhemmiltaan tai isovanhemmiltaan on saanut joka viides (22 %). Lainat korostuvat 27–29-vuotiaiden parissa. Tukimuodoiksi voidaan myös laskea asunnot, erilaiset lahjoitukset ja perintö. Joka kymmenes asuu vanhempien tai sukulaisten omistamassa asunnossa. Lisäksi joka kymmenes on saanut rahastosijoituksia, osakkeita ja/tai maa- tai metsäomaisuutta. Perintöä on saanut myös joka kymmenes nuori. Kolme sadasta on saanut asunnon.

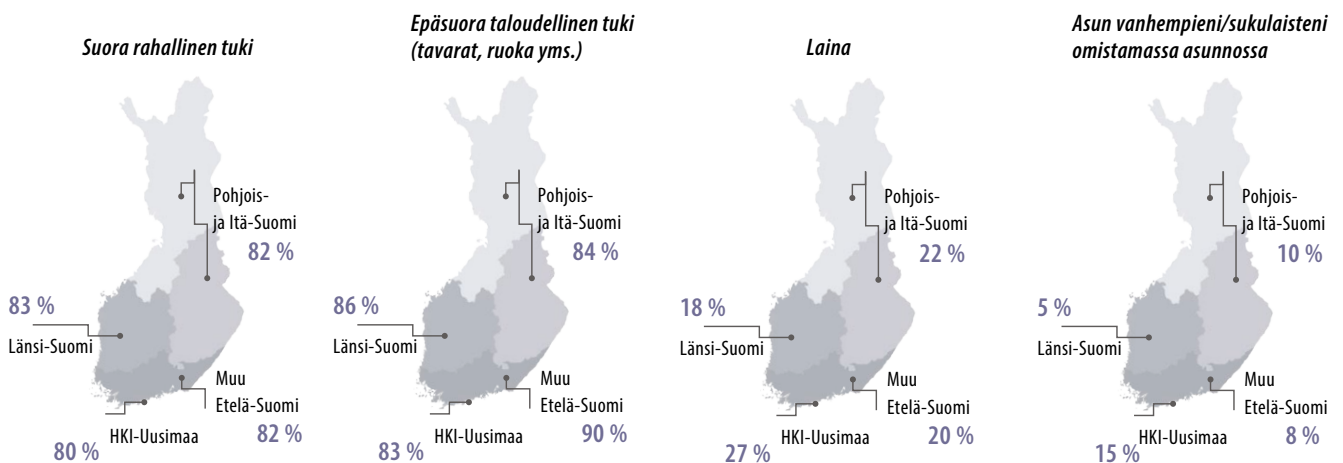
Aiempaa useampi nuori on saanut vanhemmiltaan tai isovanhemmiltaan taloudellista tukea erityisesti epäsuorana tukena, suorana rahallisena tukena, lainana tai perintönä. Tätä on kuvattu alla olevassa kuvassa. Edellisestä tutkimuksesta poiketen, tässä tutkimuksessa asuntoon liittyvä kysymys jaettiin kahdeksi erilliseksi kysymykseksi (Asun vanhempieni tai sukulaisteni omistamassa asunnossa ja Olen saanut vanhemmiltani tai sukulaisiltani asunnon). Vertailuluku vuoteen 2014 on tältä osin suuntaa-antava, mutta kuten prosenttiosuudet näyttävät, kovin suurta muutosta ei ole tapahtunut.

Kuva 59. Millaista tukea on saatu?

Vanhemmat ja sukulaiset tukevat suomalaisnuoria sekä suoralla että epäsuoralla tuella kohtuullisen tasaisesti eri puolilla Suomea. Kovin silmiinpistäviä eroja on hankala löytää. Helsinki-Uudenmaan alueella asuvat nuoret ovat hieman muita useammin ottaneet lainaa lähimaisilta tai sukulaisilta tai asuvat vanhempiensa tai sukulaistensa omistamassa asunnossa.

Kuva 60. Vanhempien ja sukulaisten tuki suuralueittain

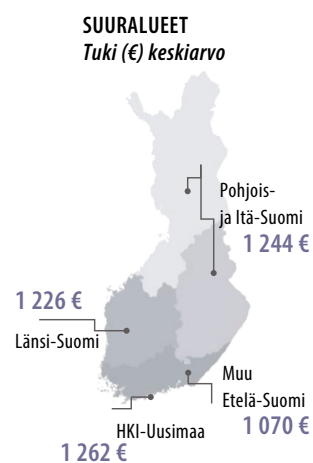
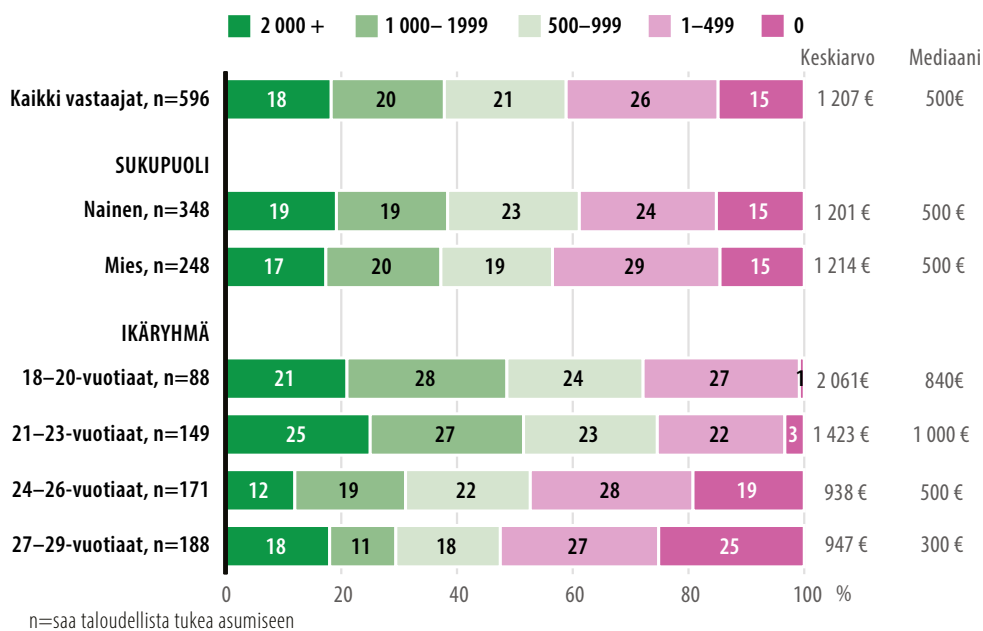

Aiemmin tässä kappaleessa tarkastelujakso oli viimeiset viisi vuotta. Vastaajilta kysyttiin myös suoran rahallisen tuen suuruutta **viimeisen vuoden ajalta**. Rahallisen tuen suuruus viimeisen vuoden ajalta on keskimäärin ollut 500 euroa (mediaaniluku), mutta koska keskiarvo on yli 1 200 euroa, on joukossa nuoria, joille annettu tuki on huomattavasti tätä suurempi. Mitä nuoremmasta on kyse, sitä suurempia ovat rahasummat olleet viimeisen vuoden aikana.

Aikajänteen lyhentyessä vuoteen huomataan, että viimeisen viiden vuoden aikana rahallista tukea saaneista 15 prosenttia mainitsee, ettei ole saanut mitään tukea viimeisen vuoden aikana. Näin vastaavat erityisesti omistusasunnossa asuvat (31 %), 27–29-vuotiaat (25 %) ja parisuhteessa ilman lapsia asuvat (23 %). Selittävänä yhteisenä tekijänä voidaan nähdä työmarkkina-asema. Lähestyttäessä 30 vuoden ikää, nuori yleisesti ottaen muuttuu opiskelijasta työssäkäyväksi ja näin ollen saa omaa tuloa enemmän kuin nuorempana. Vakituisessa työssä käyvistä 29 prosenttia ei ole enää viimeisen vuoden aikana saanut suoraa taloudellista tukea vanhemmiltaan tai sukulaisilta. Toki tärkeänä havaintona voidaan pitää sitä, että 71 prosenttia työssäkäyvistäkin on suoraa rahallista tukea asumiseensa saanut/tarvinnut. He, jotka ovat tukea saaneet, ovat saaneet sitä keskimäärin 300 euroa (mediaani) ja osa myös melko suuria summia (keskiarvona 966 euroa).

Kuva 61. Vanhemmilta tai sukulaisilta saadun tuen suuruus

Kuinka paljon olet suurin piirtein saanut rahallista tukea vanhemmiltasi tai isovanhemmiltasi tai muilta sukulaisiltasi viimeisen vuoden aikana?

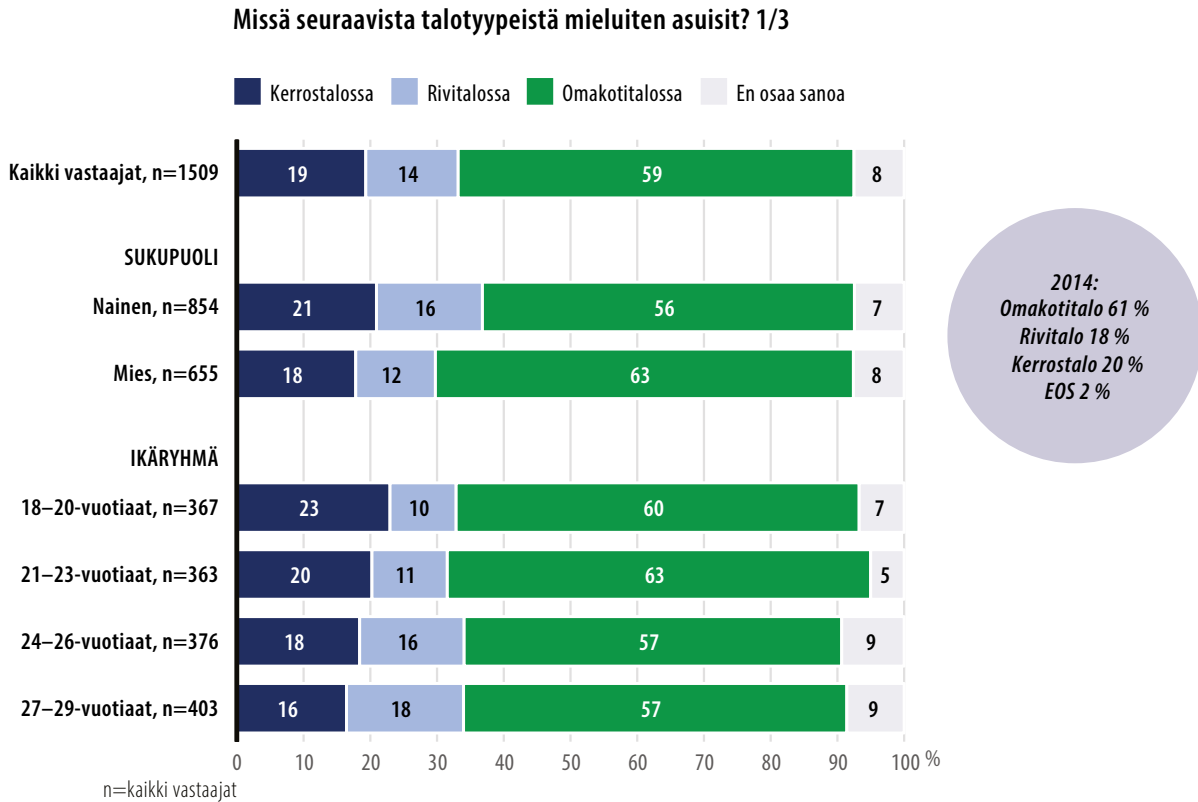
6 Asumistoiveet

6.1 Omakotitalo, rivitalo vai kerrostalo

Suomalaisten nuorten enemmistö asuisi mieluummin omakotitalossa (59 %). Kerrostalossa asuisi mieluummin 19 prosenttia ja rivitalossa 14 prosenttia, vajaa kymmenesosa ei osaa arvioida mieluisinta asuntotyyppiään. Omakotiasuminen on useammin miesten kuin naisten toiveissa, mikä näkyy myös Asukasbarometrissa. Omakotitalotoiveet ovat hiukan yleisempiä kuin Asukasbarometrissa (Strandell 2017), jonka mukaan 20–29-vuotiaista 52 prosenttia asuisi mieluiten omakotitalossa. Tämä selittyy sillä, että Asukasbarometri kohdistuu vain kaupunkimaisille alueille eli yli 10 000 asukkaan taajamiin. Vaikka kerrostaloasuminen on kaikista ikäryhmistä yleisintä juuri nuorilla aikuisilla, omakotitalotoiveet ovat heillä yhtä yleisiä kuin muillakin työikäisillä. Ainoastaan 15–19-vuotiailla nuorilla omakotitalotoiveet ovat yleisempiä.

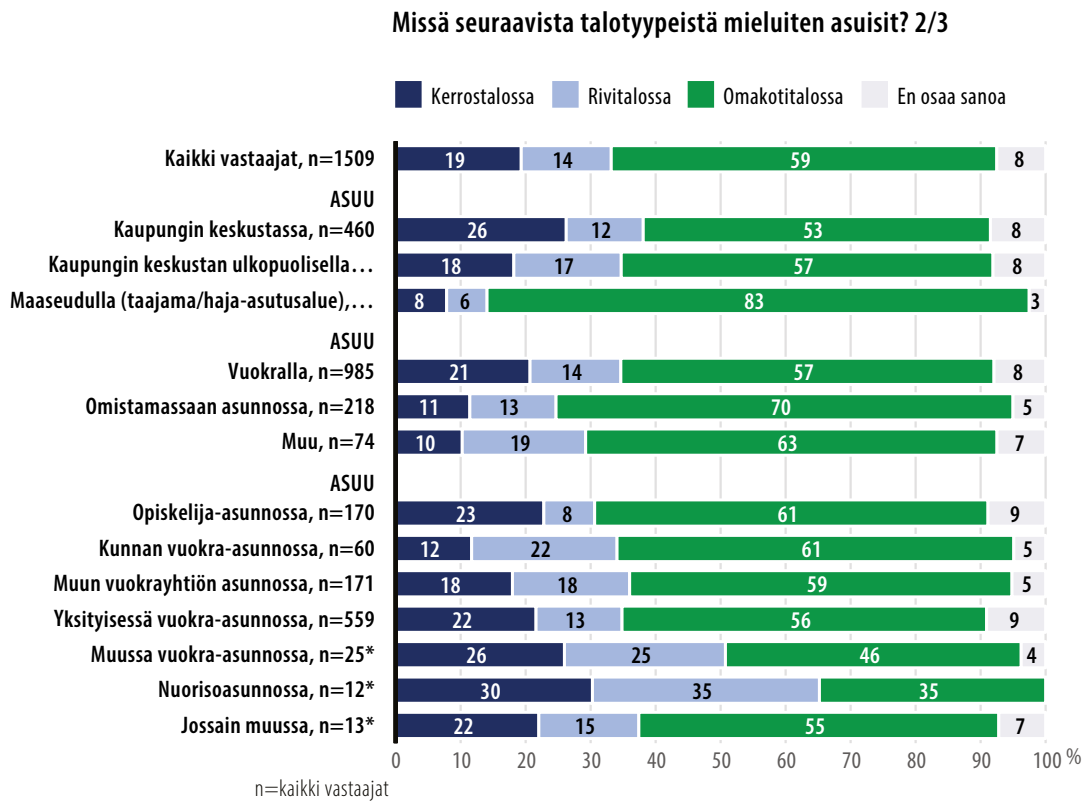
Ikäryhmäkohtaiset erot ovat melko pieniä omakotiasumisen suhteen, se on mieluisin vaihtoehto kaikissa 18–29-vuotiaiden alaryhmissä. Kerrostalossa asuminen on sitä mieluisampaa mitä nuoremasta on kyse ja rivitaloasumisen mieluisuus nousee iän myötä.

Kuva 62. Eri talotyyppien mielisyys, sukupuoli ja ikä

Asumistyyppien mielisuuteen vaikuttaa selvästi se, millaisella paikkakunnalla ja millaisessa asunnossa nuori parhaillaan asuu. Omakotiasumista pidetään kirkkaasti useimmin mieluisana vaihtoehtona maaseudulla, missä muita asumismuotoja mainitaan hyvin harvoin. Omakotiasuminen on mieluisin vaihtoehto myös kaupungeissa, mutta kaupungin keskustan ulkopuolisilla alueilla korostuu keskimääräistä useammin rivitaloasuminen, kaupunkien keskustoissa kerrostaloasuminen. Helsingissä asuvista vain 38 prosenttia haaveilee omakotitaloasumisesta.

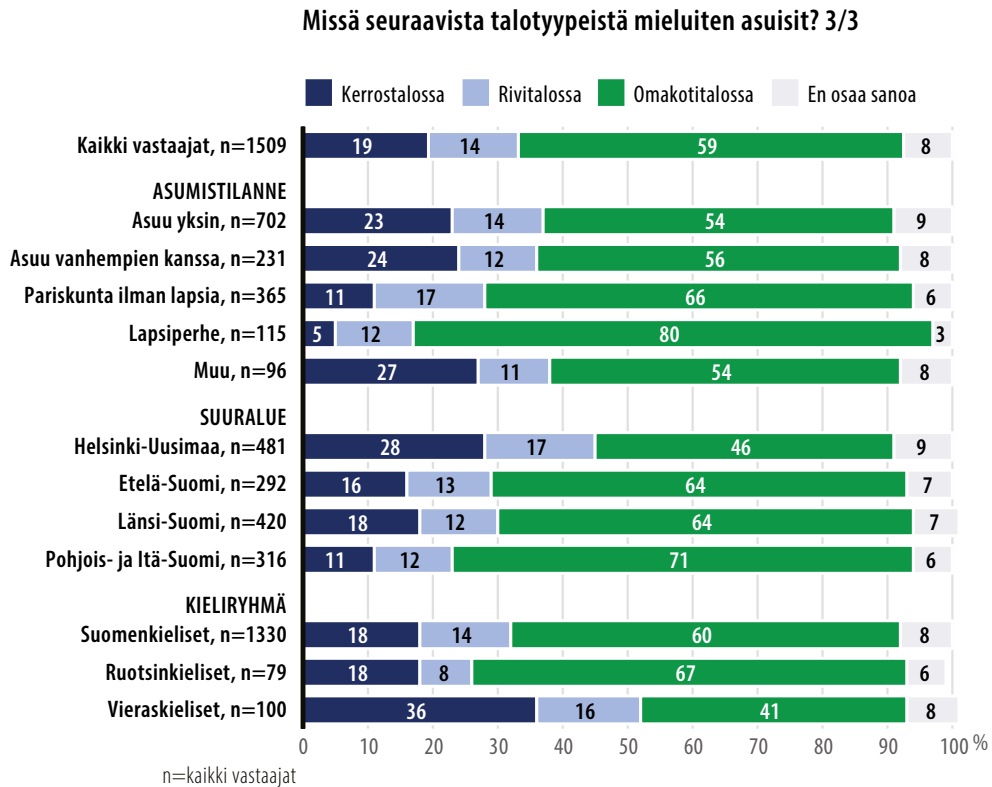
Kuva 63. Eri talotyyppien mielisyys, asuinpaikka ja asumismuoto

Helsinki-Uudenmaan suuralueella asuvista vajaa puolet asuisi mieluummin omakotitalossa, reilu neljännes kerrostalossa ja vajaa viidesosa rivitalossa. Omakotiasumisen mielisyys nousee Etelä- ja Länsi-Suomessa yli 60 prosenttiin ja Pohjois-/Itä-Suomessa yli 70 prosenttiin. Helsinki-Uudenmaan alueella on suuria eroja, sillä alueen kaupunkikeskustoissa asuvista nuorista 40 prosenttia asuu mieluummin kerrostalossa, 36 prosenttia omakotitalossa. Helsinki-Uudenmaan kaupunkikeskustat ovat ainoa aluekokonaisuus, missä omakotitaloasuminen ei ole mieluisin vaihtoehto.

Omakotitaloasumisen mielisyys korostuu pariskuntien ja lapsiperheiden vastauksissa, kerrostaloasumisen mielisyys puolestaan muissa elämäntilanteissa olevien vastauksissa. Vieraskielisten vastauksissa korostuu kerrostaloasumisen mielisyys.

Kuva 64. Eri talotyyppien mieluisuus, asumistilanne, suuralue ja kieliryhmä

Omakotitalossa mieluummin asuvia on suunnilleen saman verran kuin edellisessä tutkimuksessa (2014: 61 %), pidemmässä vertailussa (Kilpeläinen ym. 2015; Kupari ym. 2011; Ilmonen ym. 2005) nähdään kuitenkin omakotiloasumisen suosion väheneminen (79 % -> 66 % -> 61 % -> 59 %). Myös kerrostalossa mieluummin asuvia on saman verran kuin edellisessä tutkimuksessa (2014: 19 %), vaikka pidemmällä aikavälillä osuus on hiukan kasvanut. Rivitalossa mieluummin asuvien osuus on aiempaa pienempi (2014: 18 %). Nyt aiempaa useampi ei ole osannut yksilöidä haaveitaan. Epävarmojen vastausten osuus on korkein määrää- tai osa-aikaisessa työssä olevien keskuudessa, joten työmarkkinatilanne näyttäisi vaikuttavan asumishaaveisiin.

Selvänä muutoksena aiempaan voidaan huomioida Helsinki-Uudenmaan kaupunkikeskustan nuoret. Vielä muutama vuosi sitten lähes puolet sanoi asuvansa mieluummin omakotitalossa, kun nyt osuus on reilu kolmannes. Kerrostalossa mieluummin asuvien osuus on näiden vastaajien joukossa kasvanut (34 % -> 40 %).

Taulukko 5. Talotyypin mieluisuus Helsinki-Uudenmaan kaupunkikeskustassa asuvien nuorten keskuudessa

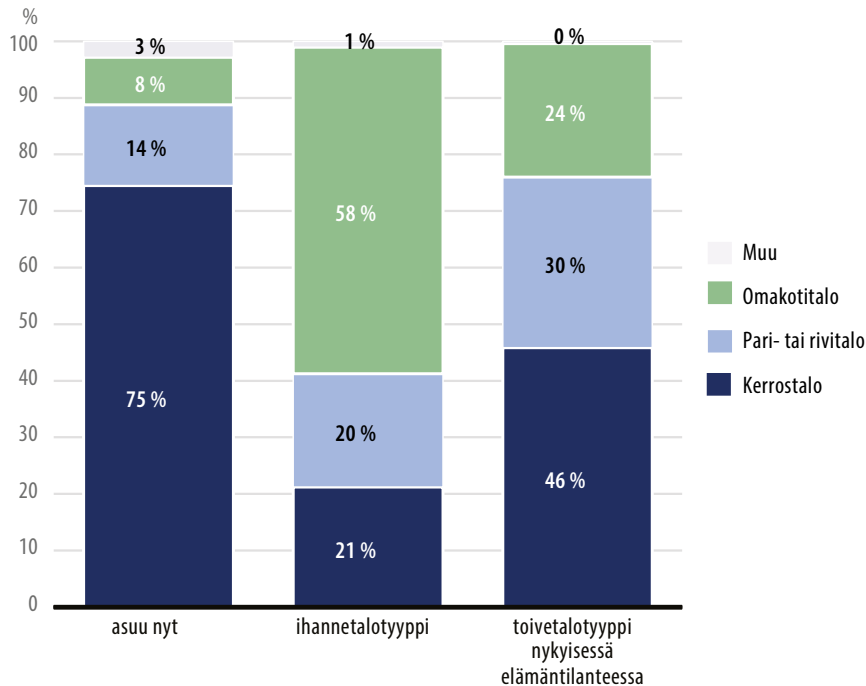
	2014 %	2020 %
Omakotitalo	47	36
Kerrostalo	34	40
Rivitalo	20	13
Ei osaa sanoa	-	10

Asukasbarometrin (Strandell 2017) perusteella nähdään, että kuva talotyyppitoiveista kuitenkin muuttuu, kun ”ihannelalotyypin” sijaan kysytään toivotuinta talotyyppiä nykyisessä elämäntilanteessa (kuva 65). Asukasbarometrissa nuorten aikuisten omakotitalotoiveet laskivat alle puoleen ihannelalotyyppiin verrattuna ja kerrostalotoiveet yli kaksinkertaistuivat. Nuorilla ihanneasumisen ja nykyisen elämäntilanteen toiveasumisen erot ovat erityisen suuret. Tämä johtuu siitä, että nuorten asumistoiveet suuntautuvat usein tulevaisuuteen. Ne kuvaavat asumisuran huippua tai vakiintuneessa perhe-elämässä tavoiteltavaa ihanneasumista.

Näin ollen toiveasumismuotoa ei oikeastaan voida verrata nykyiseen asumiseen, koska ne eivät kuvaa samaa ajallista vaihetta. Kerrostalotoiveet nykyisessäkin elämäntilanteessa jäävät silti alhaisemmaksi kuin toteutunut kerrostaloasuminen, vaikka ero ei ole niin suuri kuin ihanneasumismuotoon verrattuna. Toiveet eivät siis vastaa toteutunutta asumista, sekä omakotitalo- että rivitaloasumista toivotaan nykyistä selvästi enemmän. Muihin väestöryhmiin verrattuna toiveiden ja toteutuneen asumismuodon ero on suuri.

Kuva 65. 20–29-vuotiaiden nykyinen talotyyppi ja talotyyppitoiveet Asukasbarometri 2016:n mukaan (vertailukelpoisuuden vuoksi toiveet ilman ei-osaa-sanoa-vastauksia).

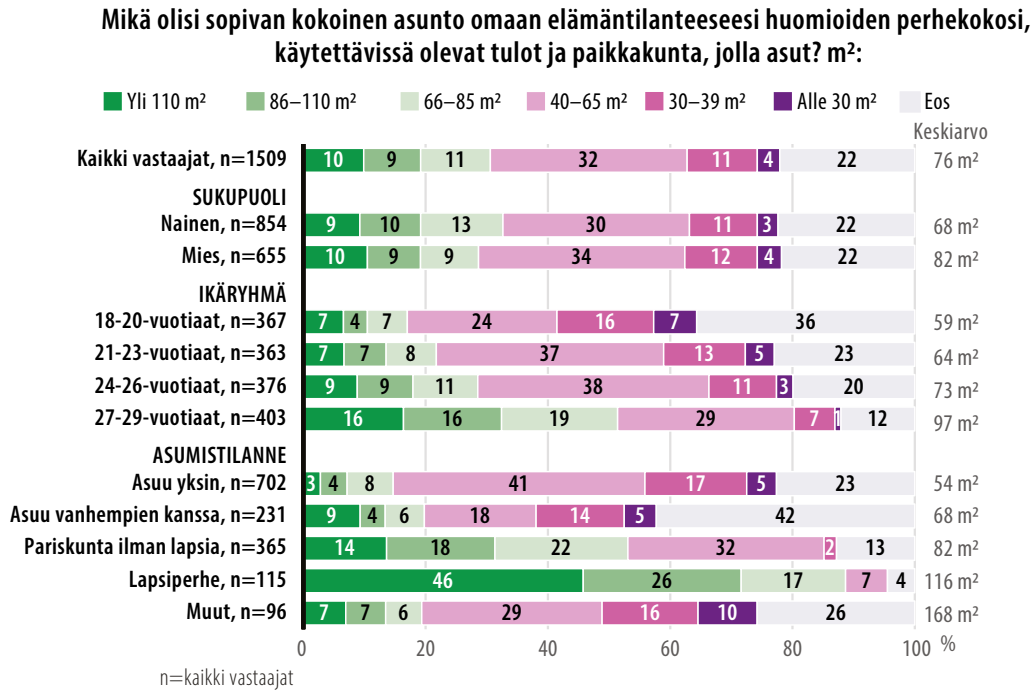

6.2 Asunnon kokoon liittyvät toiveet

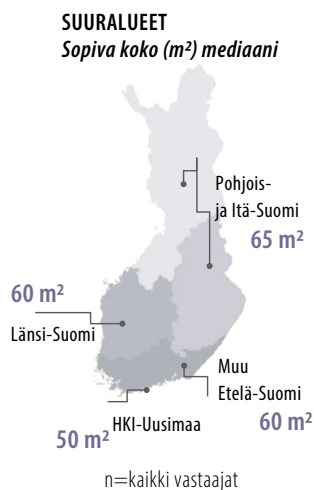
Suhteutettuna nykyiseen omaan elämäntilanteeseen, sopiva asunnon koko on useimmin 40–65 neliometriä. Tämä mainitaan nyt (32 %) yhtä usein kuin aiemmin (33 %). Tätä pienempiä asuntoja pitää sopivana 15 prosenttia (aiemmin 12 %). Yli 65 neliömetrin asuntoja maininneiden osuus on yhteensä 30 prosenttia (aiemmin 42 %). Epävarmoja on aiempaa useammin (22 % nyt ja 13 % aiemmin). Keskimäärin sopiva asuntokoko on noin 75 neliometriä (keskiarvo/mediaanin ollessa 60 neliometriä).

Miesten elämäntilanteeseen sopii keskimäärin ajateltuna isompi asunto kuin naisten elämäntilanteeseen, ero on noin 14 neliometriä. Vastaavasti mitä vanhemmasta vastaajasta on kyse, sitä suurempi asunto on sopiva, mikä on ymmärrettävää huomioiden elämäntilanteissa olevat eroavaisuudet (asunnossa asuvien määrä, tulotaso, työmarkkina-asema). Maantieteellisesti tarkasteltuna Helsinki-Uudenmaalla mediaanikoko on 50 neliometriä, Etelä- ja Länsi-Suomessa 60 neliometriä ja Pohjois-/Itä-Suomessa 65 neliometriä. Näitä asioita on tarkasteltu seuraavissa kuvissa.

Kuva 66. Asunnon kokoon liittyvät toiveet, sukupuoli, ikäryhmä, asumistilanne ja suuralue

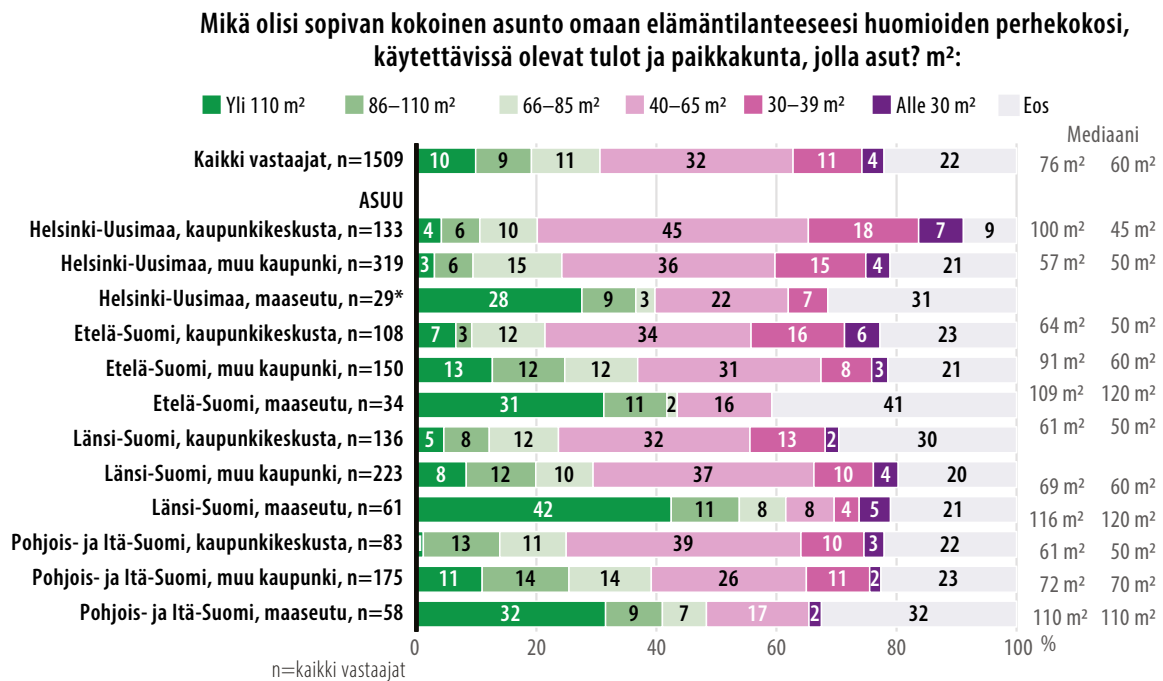
Kuva 67. Asunnon kokoon liittyvät toiveet alueittain

Sopivan asunnon kokoon vaikuttaa työmarkkina-asema: pienimpiä neliöitä mainitsivat opiskelijat (mediaani 48 m²) ja suurimpia vakituudessa työssä olevat (mediaani 73 m²). Luonnollisesti myös iällä on vaikutusta toiveisiin. Juuri lapsuudenkodistaan lähteneillä tai

lähtöä suunnittelevilla, nuorimmalla väestöryhmällä sopiva asunnon koko on keskimäärin 45 m², kasvaen lähempänä 30 vuotta olevien 75 m²:iin.

Kuva 68. Asunnon kokoon liittyvät toiveet, asuinalue ja kuntatyyppi

6.3 Yhteisöllisyyttä

Tuntemattomien kanssa

Asuminen tuntemattomien henkilöiden kanssa soluasunnossa ei ole kovin houkutteleva vaihtoehto (14 %). Tässä on tapahtunut suuri asennemuutos aiempaan tutkimukseen (Kilpeläinen ym., 2015) verrattuna sillä aiemmin yhteisasuminen tuntemattomien kanssa oli sopivaa kaksi kertaa suuremmalle osuudelle (29 prosenttia vastanneista). Edelleen näyttää siltä, että naisten suhtautuminen on miehiä kielteisempää. Naisista peräti 66 prosenttia on täysin eri mieltä väittämän kanssa, miehistäkin toki 55 prosenttia. Myötämielisimminkin asiaan suhtautuvat helsinkiläiset (22 %).

Kavereiden kanssa

Vastaajista 35 prosenttia pitää kavereiden kanssa kimppakämpässä asumista sopivana vaihtoehtona, 58 prosenttia puolestaan ei. Mielenpitoessa on tapahtunut suuri käänne, sillä edellisen tutkimuksen tulosten perusteella yli puolet koki sen vaihtoehdoksi. Kuten aiemminkin, erityisesti naiset suhtautuvat kimppakämpässä asumiseen kielteisesti (vaikka kyse olisi kavereista). Kimppakämpä voidaan vastausten perusteella nähdä lähinnä nuorimalle kohderyhmälle sopivana vaihtoehtona, sillä 18–20-vuotiaista 48 prosenttia pitää sitä sopivana. Vanhempinsa luona asuvat ovat toinen melko myönteisesti asiaan suhtautuva ryhmä (49 % pitää sopivana). Kimppakämpä nähtäneen ensimmäisenä askeleena siirtymässä elämänvaiheesta toiseen.

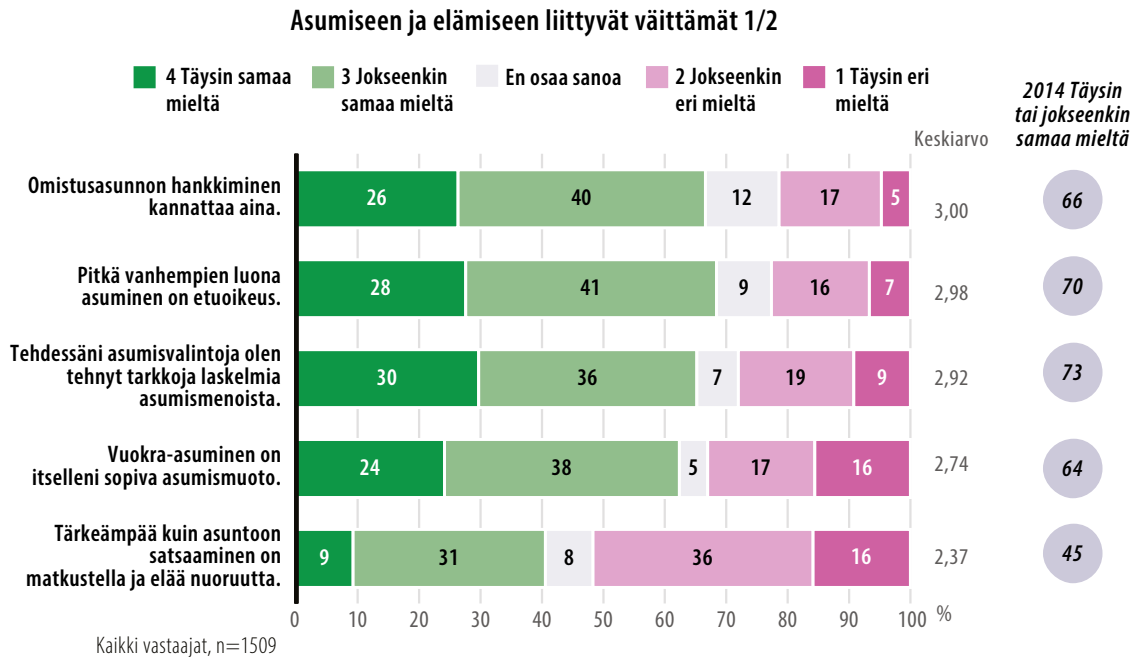
6.4 Asuntoon satsaaminen vai seikkailu

”Tärkeämpää kuin asuntoon satsaaminen on matkustella ja elää nuoruutta” väittämän kanssa on samaa tai jokseenkin samaa mieltä kaksi viidesosaa vastaajista. Matkustaminen vie voiton asuntoon satsaamisesta, ainakin ajatuksen tasolla, muita enemmän vuokra-asunnoissa asuvilla. Lapsiperheet puolestaan ovat keskimääräistä vähemmän tätä mieltä. Aiempaa harvempi kokee matkustelun ja nuoruuden elämisen tärkeämmäksi kuin asuntoon satsaamisen.

Asuinpaikalla on kuitenkin vaikutusta mielenpitoeseen. Kaupunkien (erityisesti Helsinki-Uudenmaan) keskustoissa asuvista 47 prosenttia näkee matkustelun ja nuoruuden elämiseen satsaamisen myönteisesti kun maaseudulla asuvista vain 27 prosenttia. Voisi kuvitella, että asia on myös ikäkysymys, mutta ikäryhmien välillä ei suuria eroja ole.

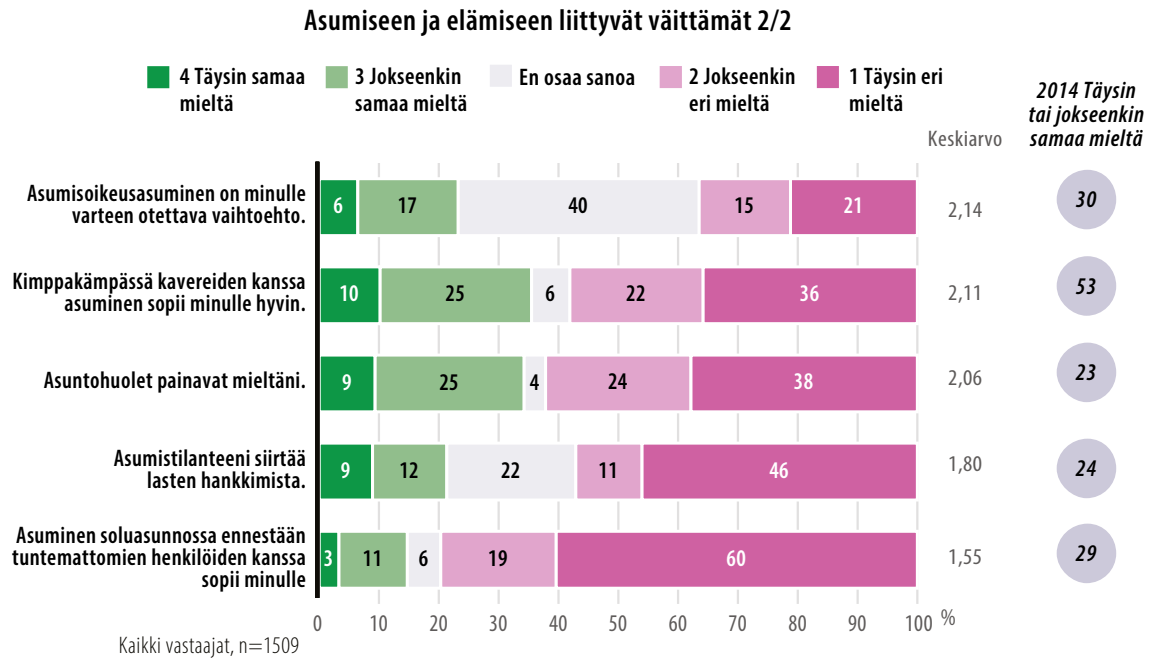
Seuraavissa kuvissa on esitetty asumiseen ja elämiseen liittyvien väittämien kokonaisuus siten kuin asiat on kysytty lomakkeella. Joistakin tässä asiayhteydessä kysytyistä asioista on mainittu raportissa jo aiemmin. Kerrattuna keskeisimmät muutokset suhtautumisessa väittämiin: omistusasunnon hankkimista kannattavana pitävien osuus on ennallaan, vanhempien luona asumista pidetään etuoikeutena yhtä usein kuin aiemminkin, tarkkoja laskelmia asumismenoista asumisvalintojen tekemisen yhteydessä tehdään aiempaa harvemmin. Lisäksi vuokra-asuminen koetaan yhtä sopivana asumismuotona kuin aiemminkin. Näiden väittämien kanssa samaa mieltä olevia on enemmän kuin eri mieltä olevia.

Kuva 69. Asumiseen liittyviä väittämiä

Väittämissä joissa eri mieltä olevien osuus on suurempi kuin samaa mieltä olevien osuus on tapahtunut seuraavia muutoksia. Aiempaa useampi kokee, että ei ole tärkeämpää matkustella ja elää nuoruuttaan kuin satsata asuntoon (edellinen kuva), asumisoikeusasuminen koetaan aiempaa harvemmin sopivana asumismuotona, kavereiden kanssa kimppäkämpässä asumisen sopivuus on vähentynyt huomattavasti, asuntohuolet painavat aiempaa useammin mieltä ja asumista tuntemien kanssa soluasunnossa ei pidetä enää kovinkaan usein vaihtoehtona.

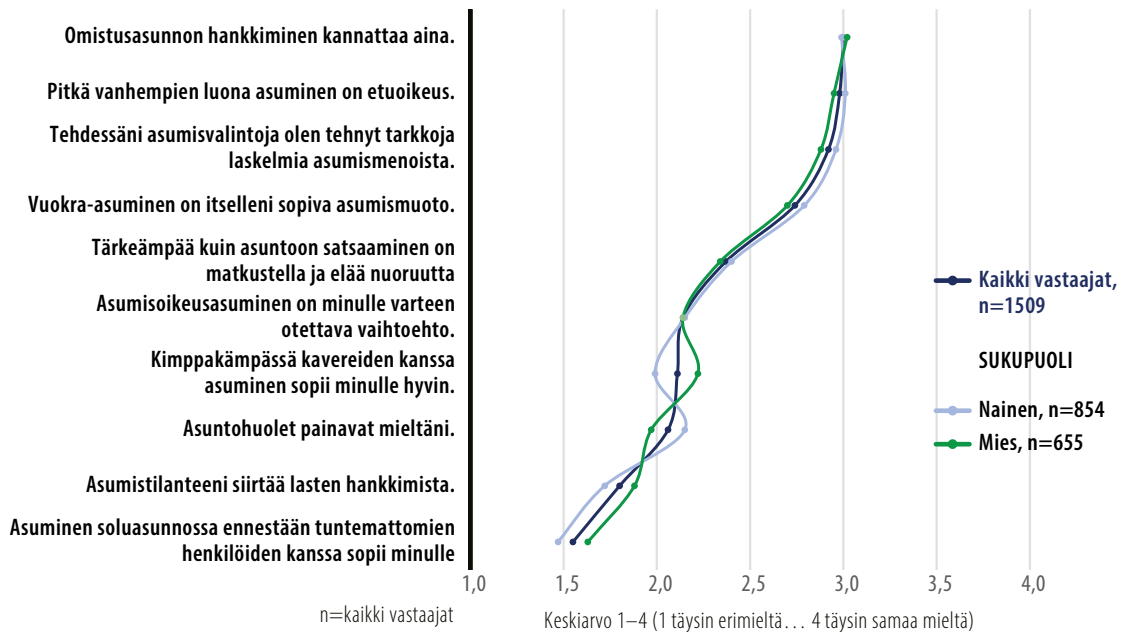
Kuva 70. Asumiseen liittyviä väittämiä

Sukupuolten välillä eroa asumiseen liittyvissä väittämissä on lähinnä siinä, että naiset miehiä harvemmin kokevat kavereiden kanssa kimppakämpässä asumisen tai tuntemattomien kanssa soluasunnossa asumisen sopivana vaihtoehtona. Naisilla asuntohuolet painavat miehiä useammin mieltä, he myös miehiä harvemmin ovat sitä mieltä, että asumistilanne siirtää lasten hankkimista.

Kuva 71. Asumiseen liittyviä väittämiä sukupuolen mukaan

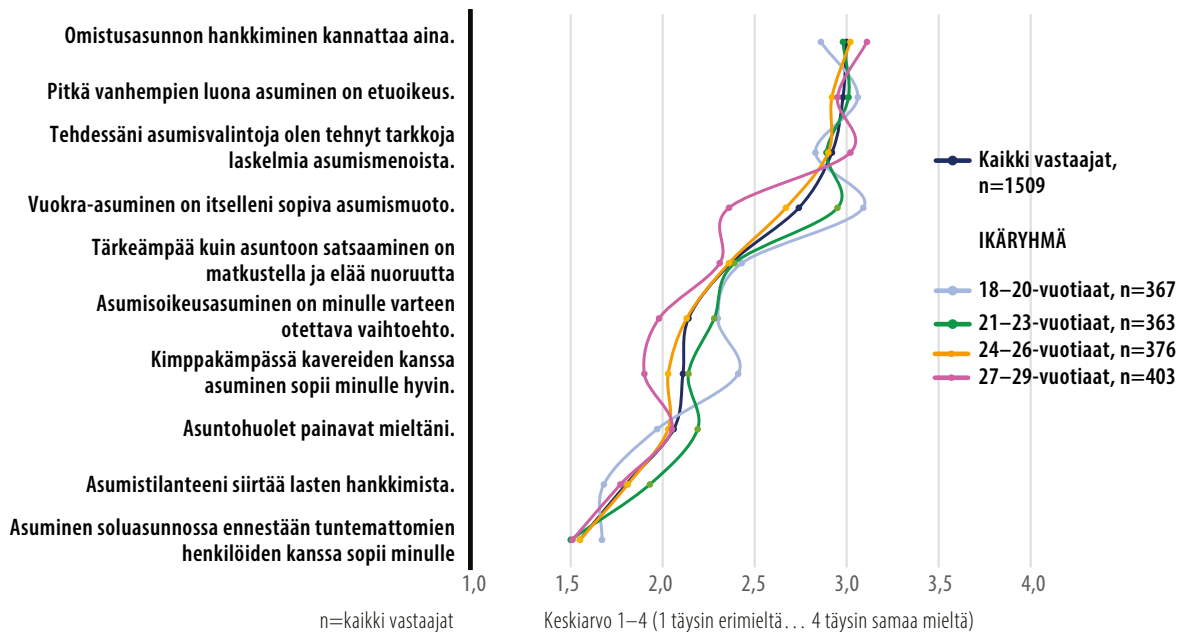
Valitse seuraavien väittämien kohdalta vaihtoehto, joka vastaa parhaiten omaa käsitystäsi

Ikäryhmien välillä on eroa asumiseen liittyvissä väittämissä siinä, että mitä nuoremmasta ryhmästä on kysymys, sitä useammin he kokevat vuokralla-asumisen sopivana vaihtoehtona. Kavereiden kanssa kimppakämpässä asuminen tai tuntemattomien kanssa soluasunnossa asuminen ei myöskään ole yhtä usein epäsopiva ajatus nuorimmille vastaajille. 27–29-vuotiaat ovat nuorempiaan useammin tehneet laskelmia asumismenoista, sen sijaan muita harvemmin he pitävät asumisoikeusasumista sopivana vaihtoehtona.

Kuva 72. Asumiseen liittyviä väittämiä ikäryhmän mukaan

Valitse seuraavien väittämien kohdalta vaihtoehto, joka vastaa parhaiten omaa käsitystäsi

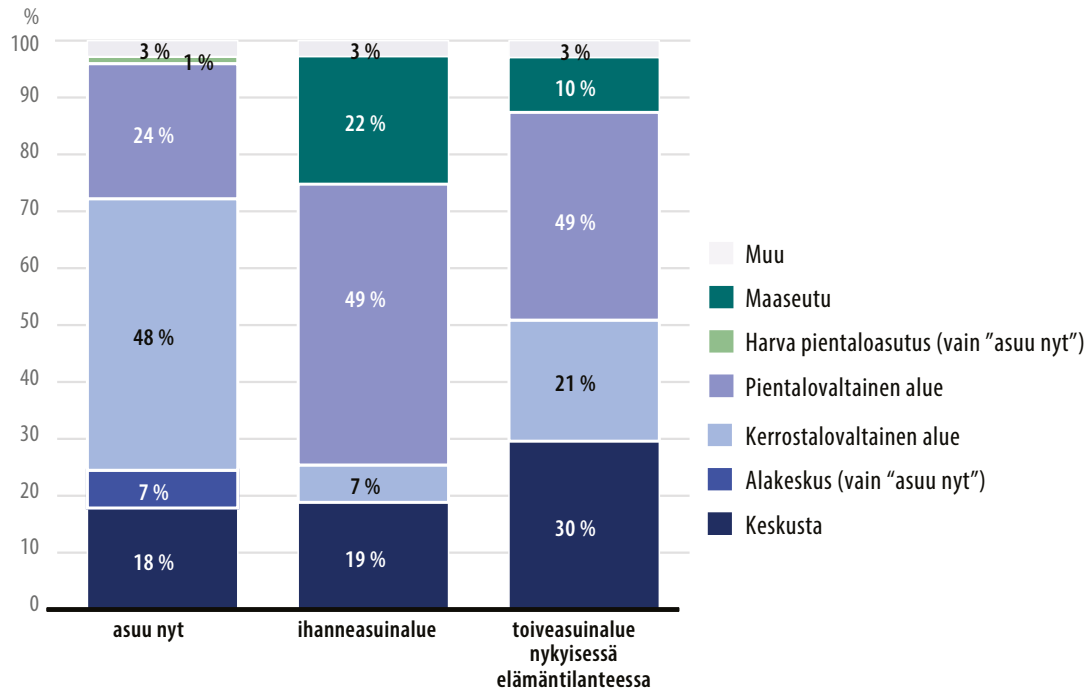

6.5 Kaupunkiin vai maaseudulle

Kaupunkiasuminen jakaa nuorten mielipiteet. Vastaajista 50 prosenttia haluaa mieluiten asua isossa kaupungissa, 44 prosenttia ei. Maaseutumaisen asumisen puolestaan kokee mieluisimpana vaihtoehtona 41 prosenttia ja 54 prosenttia ei. Asukasbarometrissa lähes puolet suurten taajamien 20–29-vuotiaista pitää ihanneasuinalueenaan pientalovaltaista aluetta, maaseudulla ja keskustassa asuisi mieluiten noin viidennes, mutta kerrostalovaltaisella alueella vain harva (kuva 73). Sen sijaan nykyisessä elämäntilanteessa pientalovaltainen asuinalueen ja maaseudun suosio on alhaisempi ja asuminen keskustassa nähdään useammin mieleiseksi. 15–19-vuotiaat nuoret pitävät keskustamaista asumista vielä houkuttelevampana.

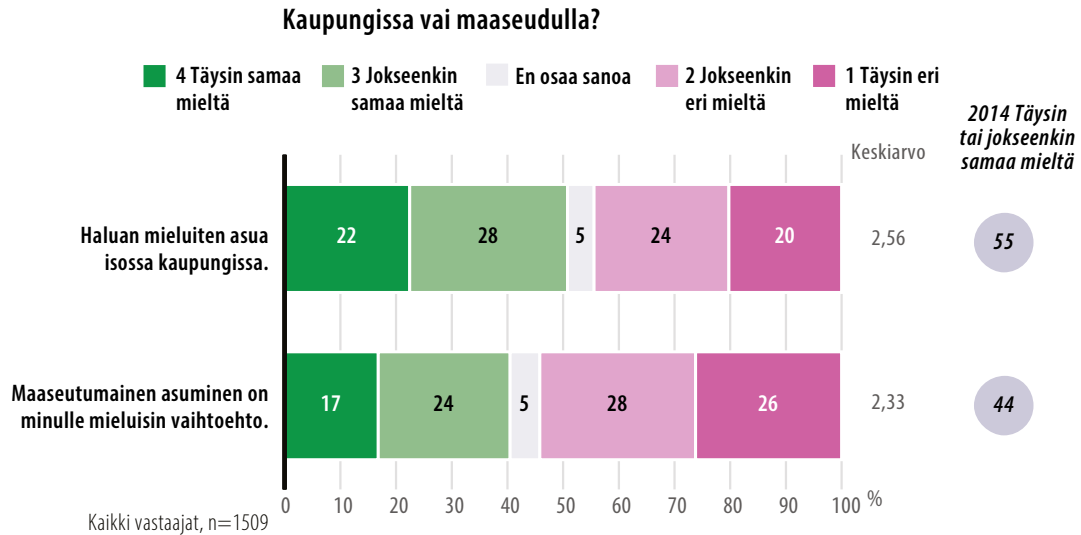

Kuva 73. 20–29-vuotiaiden nykyinen asuinalue (paikkatietoluokituksena) ja asuinalue-toiveet Asukasbarometri 2016:n mukaan (vertailukelpoisuuden vuoksi toiveet ilman ei-osaa-sanoa-vastauksia).

Aiemmassa nuorten asumiskyselyssä (Kilpeläinen ym. 2015) kaupunkiasuminen viehätti useampia nuoria (55 %), toisaalta myös maaseutumainen asuminen sai aiemmin useampia myönteisiä vastauksia (44 %).

Kuva 74. Kaupunkimaisen ja maaseutumaisen asumisen mieluisuus

Kaupunkien keskustoissa asuvista 59 prosenttia pitää kaupunkia mieluisimpana asuinpaikkana ja 54 prosenttia keskustojen ulkopuolella asuvista ovat myös tätä mieltä. Sen sijaan maaseudulla asuvista pienempi osuus, 18 prosenttia, kokee kaupungit mieluisimpana.

Kaupunkikeskustoissa asuvista 31 prosenttia pitää maaseutumaista asumista mieluisimpana vaihtoehtona, keskustojen ulkopuolisista kaupunkilaisista jopa 37 prosenttia. Maaseudulla jo asuvat ovat selvästi tyytyväisiä asumisympäristöönsä, sillä 80 prosenttia heistä kokee maaseutumaisen asumisen mieluisimpana.

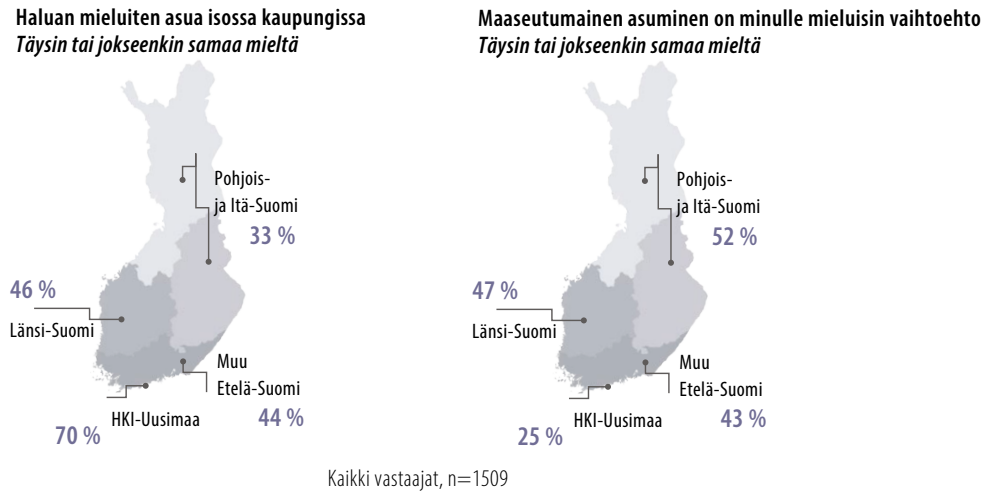
Asukasbarometrin mukaan nuoret aikuiset 20–29-vuotiaat toivovat muita ikäryhmiä useammin maaseutumaista asumista, mutta kun kysytään toiveita nykyisessä elämäntilanteessa, maaseudun osuus laskee nuorilla pienemmäksi kuin 40–65-vuotiailla. 20–29-vuotiaat toivovat keskustamaista asumista useammin kuin työkäiset mutta harvemmin kuin ikäänntyneet.

Taulukko 6. Iso kaupunki vai maaseutumainen, asuinalueen mukaan

	Iso kaupunki mieluisin %	Maaseutumainen mieluisin %
Asuu nyt kaupunkikeskustassa	59	31
Asuu kaupungissa, keskustan ulkopuolella	54	37
Asuu maaseudulla	18	80

Ison kaupungin mielisyys korostuu Helsinki-Uudenmaan kaupunkikeskustoissa asuvien mielessä (76 %), tässä ei aiempaan tutkimukseen verrattuna ole tapahtunut muutosta (75 %). Etelä-Suomen kaupunkikeskustoissa asuvien nuorten mielipiteessä on tapahtunut muutos siihen suuntaan, että nyt aiempaa useammin pidetään isoa kaupunkia mieluisimpana asuinpaikkana (56 % -> 61 %). Länsi-Suomen kaupunkikeskustojen nuorten mielipide on muuttunut toiseen suuntaan (59 % -> 49 %), Pohjois- ja Itä-Suomen kaupunkikeskustojen nuorten ajatukset ovat muuttuneet samaan suuntaan (60 % -> 44 %). Näissä melko tarkoin aluetarkasteluissa vastaajien määrät supistuvat melko pieniksi, joten muutoksiin kannattaa suhtautua suuntaa-antavina.

Kun tarkastellaan maaseutumaisen asumisen mielisuutta alueittain, huomataan, että lukuun ottamatta Länsi-Suomea, kaikilla muilla alueilla kaupunkikeskustassa asuvat ovat hieman aiempaa harvemmin sitä mieltä, että maaseutumainen asuminen on mieluisin vaihtoehto. Tarkka vertailu maaseudulla eri alueilla asuvien mielipiteissä ei ole täysin mahdollista aiemman raportin hieman erilaisesta näkökulmasta johtuen, mutta yleisesti voidaan sanoa, että maaseudulla asuvien positiivinen asenne maaseutua kohtaan ei ole ainakaan vähentynyt merkittävästi. Polarisaatio on siis jossakin määrin syventynyt: kaupungin ytimessä asuvat aiempaa useammin myös haluavat asua siellä, kun taas maaseudulla asuvat haluavat pysyä maaseudulla. Iso kaupunki houkuttaa erityisesti eteläisimmässä Suomessa, maaseutumainen asuminen sitä enemmän mitä kauemmas eteläisimmästä Suomesta siirrytään.

Kuva 75. Kaupunkimainen vai maaseutumainen, suuralueittain

6.6 Asuin ympäristöön liittyvät odotukset

Asukasbarometrin mukaan nuorten aikuisten asunnon ja asuin ympäristön tärkeimmät valintakriteerit ovat pitkälti samoja kuin muillakin väestöryhmillä, mutta painotuksissa on eroja. Tärkeimmät asumisen valintakriteerit ovat turvallisuus, rauhallisuus, terveellisyys, alhaiset asumiskustannukset, hyvät kävely- ja pyöräily-yhteydet, kauppaan pääsee kävelen tai pyörällä, meluttomuus ja luonnonläheisyys. Nuoret aikuiset painottavat asumisvalinnoissaan muita väestöryhmiä enemmän alhaisia asumiskustannuksia ja sitä, että työ- tai opiskelupaikalle sekä harrastuksiin pääsee kävelen tai pyörällä. Sen sijaan vähemmän tärkeitä kriteerejä muihin ikäryhmiin verrattuna ovat oma päätösvalta, sujuvat yhteydet autolla tai oma autopaikka.

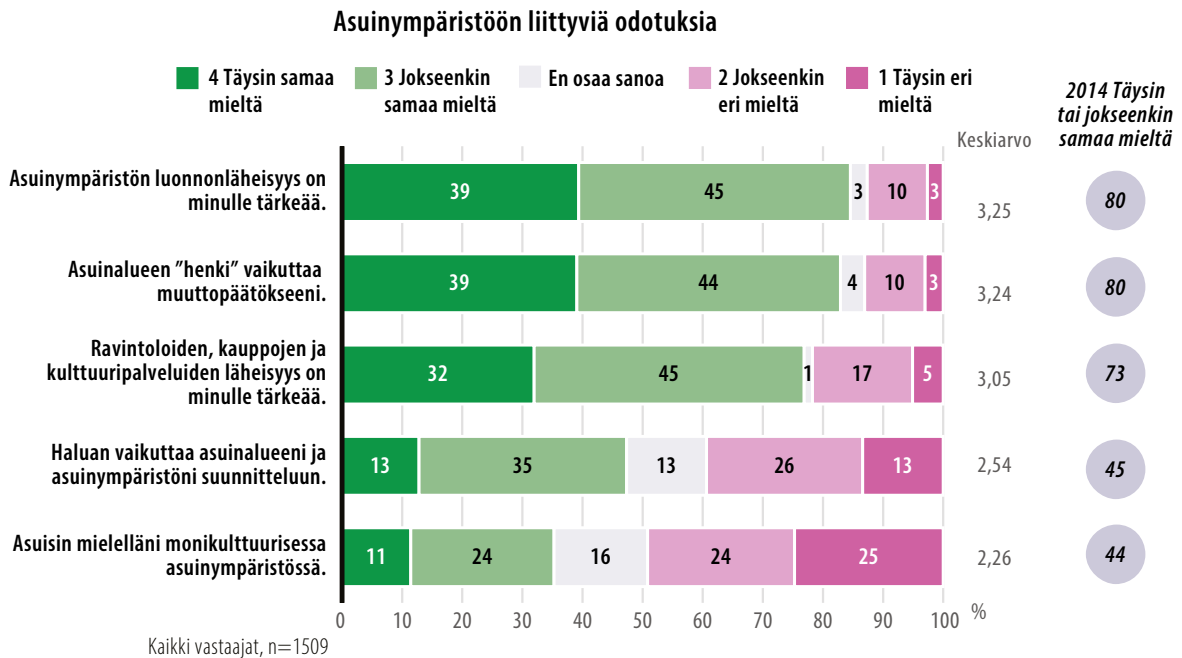
Myös tässä kyselyssä asuin ympäristöön liittyvät asiat vaikuttavat paljon nuorten asumis- toiveisiin ja muuttopäätöksiin. Erityisen usein mainitaan asuin ympäristön luonnonläheisyys (84 %), asuin alueen henki vaikuttaa muuttopäätökseen (83 %) sekä ravintoloiden, kauppojen ja kulttuuripalveluiden läheisyys (77 %), asuin ympäristön luonnonläheisyyden ja asuin alueen hengen merkitys on kasvanut (molemmat olivat aiemmin 80 %), samoin ravintoloiden, kauppojen ja kulttuuripalveluiden läheisyys (aiemmin 73 %). Noin puolet (48 %) haluaa vaikuttaa asuin alueensa ja - ympäristönsä suunnitteluun. Tämä osuus on hie- man aiempaa suurempi (aiemmin 45 %).

Monikulttuurisessa ympäristössä asui mielellään 35 prosenttia suomalaisnuorista, tämä osuus on pienentynyt 9 prosenttiyksikköä. Myönteisimmin monikulttuuriseen asuin ym- päristöön suhtautuvat Helsinki-Uudenmaan nuoret ja kriittisimmin Pohjois- ja Itä-Suomen

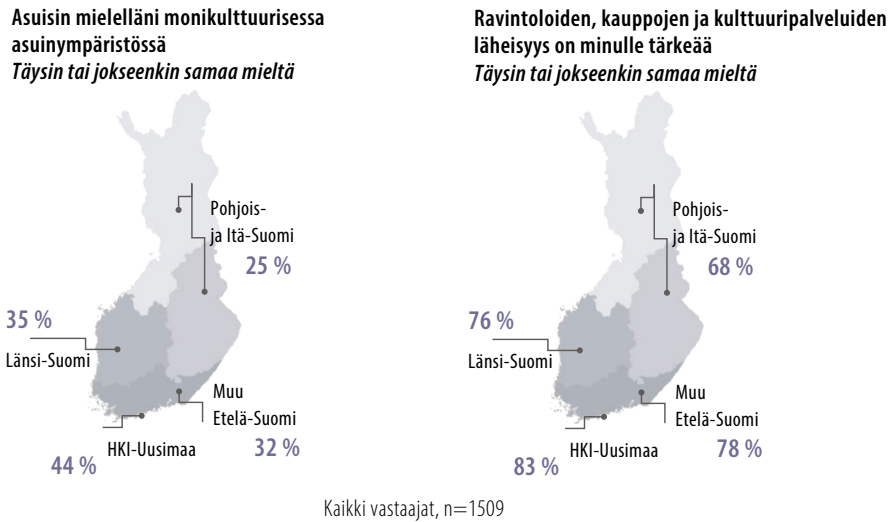
nuoret. Myönteisen suhtautumisen vähentyminen on tapahtunut kaikilla Suomen alueilla, kaikenlaisissa kuntatyypeissä (kaupunkikeskustat, muut kaupunkialueet ja maaseutu).

Yleisesti voidaan sanoa, että nuorten miesten ajatukset asian suhteen ovat naisten mielipidettä kriittisempiä ja sen, että nuorimmat kohderyhmään kuuluvat suhtautuvat monikulttuurisuuden asuinympäristössä myönteisemmin kuin lähempänä 30 vuoden ikää olevat.

Kuva 76. Asuinympäristöön liittyvät odotukset

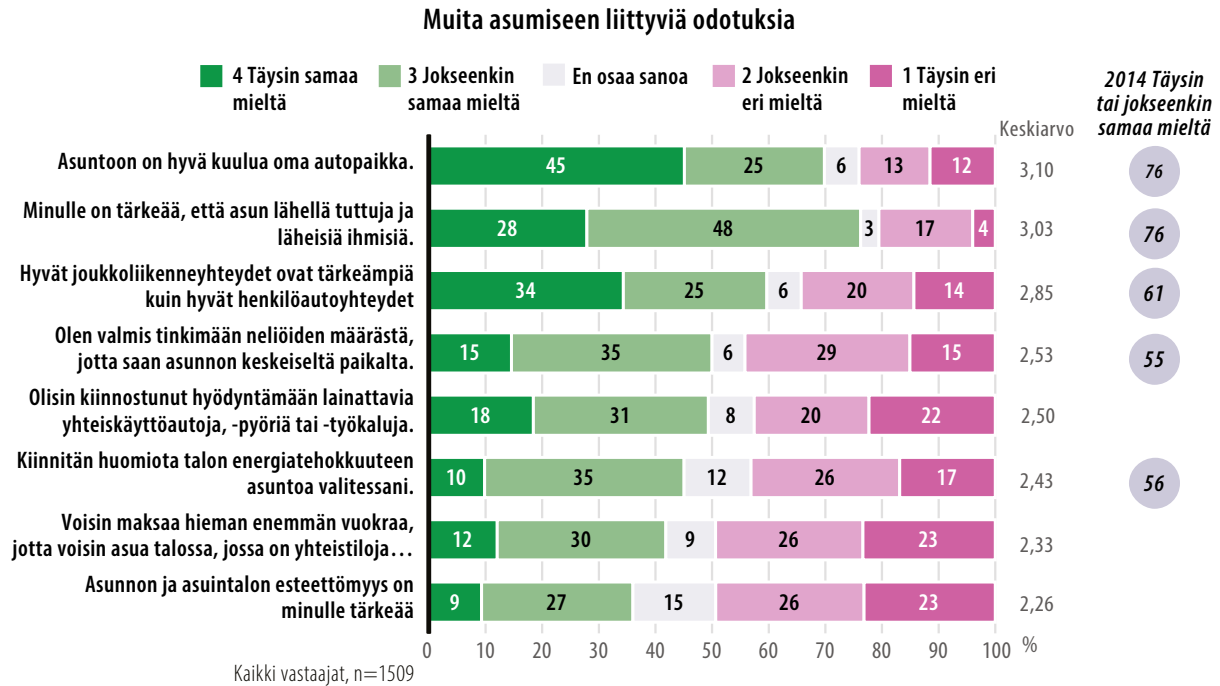
Kuva 77. Poimintoja väittämistä suuralueittain tarkasteltuna

6.7 Muita asumiseen liittyviä odotuksia

Asumiseen liittyy myös muita odotuksia. Näistä useimmin mainittuja ovat tuttujen ja läheisten ihmisten lähellä asuminen (76 %), asuntoon kuuluva oma autopaikka (70 %) ja hyvät joukkoliikenneyhteydet henkilöautoyhteyksien sijaan (59 %).

Kuva 78. Muita asumiseen liittyviä odotuksia

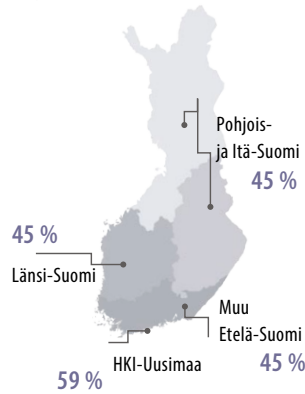
Tuttujen ja läheisten ihmisten lähellä asuminen on säilyttänyt tärkeytensä, sillä aiemminkin 76 prosenttia koki asian tärkeäksi. Sen sijaan joukkoliikenneyhteyksiä pidetään hieman aiempaa vähemmän tärkeänä (aiemmin 61 %), toisaalta omaa autopaikkaakaan ei haluta aivan yhtä usein (aiemmin 76 %).

Asukasbarometrin mukaan 20–29-vuotiaat nuoret aikuiset ovat kaikista ikäryhmistä valmiimpia asumaan autottomalla asuinalueella, jossa ei olisi mahdollisuutta omaan autopaikkaan, mutta jossa olisi hyvät joukkoliikenneyhteydet ja mahdollisuus yhteiskäyttöautoon (40 % kyllä, 16 % ehkä). Tämä on luonnollista, koska autottomuus on tässä ikäryhmässä yleisintä. Asukasbarometrin 20–29-vuotiaista vastaajista kolmannes asui autottomassa asutokunnassa. Nuoret myös liikkuvat keskivertoa enemmän kevyellä ja joukkoliikenteellä.

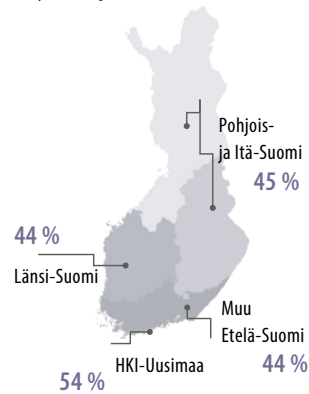
Tässä kyselyssä viisi kymmenestä on valmis tinkimään neliöistä saadakseen asunnon keskeiseltä paikalta, tämä osuus oli aiemmin suurempi (55 %). Vastaajista 45 prosenttia kiinnittää huomiota energiatehokkuuteen asuntoa valitessaan, aiemmin tämä osuus oli suurempi, 56 prosenttia. Yhteiskäyttöautojen, -pyörien, -työkalujen yms. käyttö kiinnostaa joka toista (49 %). Vastaajista 42 prosenttia voisi maksaa hieman enemmän vuokraa, jotta voisi asua talossa, jossa on yhteisiä tiloja ja palveluja.

Kuva 79. Muutamia väittämiä suuralueittain tarkasteltuna

Olen valmis tinkimään neliöiden määrästä, jotta saan asunnon keskeiseltä paikalta Täysin tai jokseenkin samaa mieltä

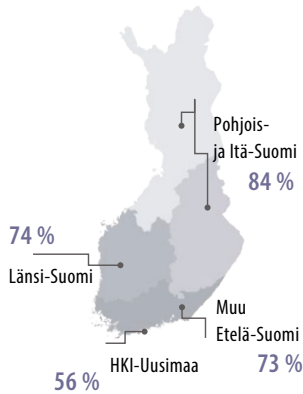

Haluan vaikuttaa asuinalueeni ja asuinympäristöni suunnitteluun Täysin tai jokseenkin samaa mieltä

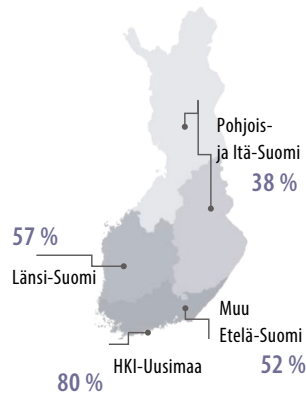

Kaikki vastaajat, n=1509

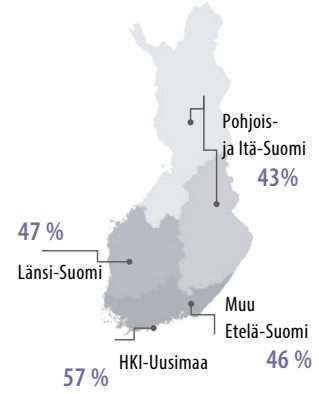
Asuntoon on hyvä kuulua oma autopaikka Täysin tai jokseenkin samaa mieltä

Hyvät joukkoliikenneyhteydet ovat tärkeämpiä kuin hyvät henkilöautoyhteydet Täysin tai jokseenkin samaa mieltä

Olisin kiinnostunut hyödyntämään lainattavia yhteiskäyttöautoja, -pyöriä tai -työkaluja Täysin tai jokseenkin samaa mieltä

Kaikki vastaajat, n=1509

7 Koronakriisin vaikutus asumistoiveisiin

Koronakriisi on vaikuttanut asumiseen liittyviin toiveisiin vajaalla viidenneksellä (17 %). Aiempää useammin arvostetaan erityisesti asunnon tilavuutta, omaa pihaa ja työhuonetta. Koronakriisin myötä arvostetaan usein myös aiempaa enemmän läheisten ihmisten lähellä asumista ja rauhallisempaa sijaintia.

Koronakriisi on vaikuttanut useammin vieraskielisten kuin suomen- tai ruotsinkielisten asumistoiveisiin. Vieraskielisistä 55 prosenttia ilmoittaa, ettei asialla ole ollut vaikutusta, vastaava osuus suomenkielisillä on 79 prosenttia ja ruotsinkielisillä 71 prosenttia. Vaikuttamisen jatkokysymyksissä (millä tavalla) ei kuitenkaan tilastollisesti merkitseviä eroavaisuuksia kieliryhmien välillä löydy.

Helsinki-Uudenmaan alueella mainitaan useammin kuin muilla alueilla koronakriisillä olleen vaikutusta asumistoiveisiin. Alueen kaupunkikeskustoissa asuvista muuta vastaajajoukosta tilastollisesti keskimääräistä harvempi sanoo, ettei koronakriisillä ole ollut lainkaan vaikutusta asumistoiveisiin (66 prosenttia verrattuna koko maan 77 prosenttiin).

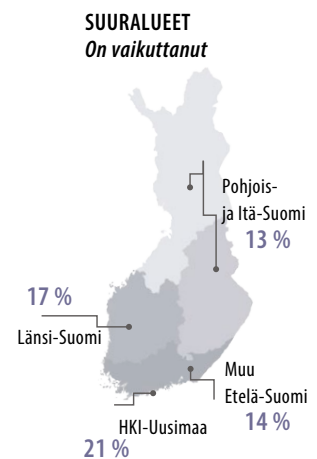
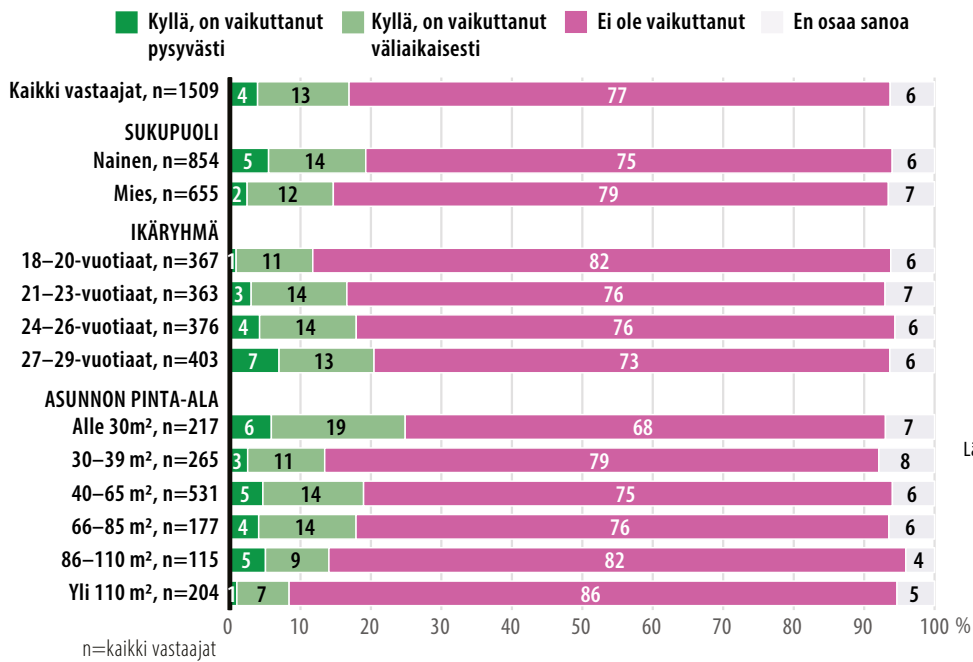
Koronakriisi on muuttanut ajattelutapaa erityisesti siten, että kaikilla alueilla asunnon tilavuutta arvostetaan aiempaa enemmän. Helsinki-Uudenmaan ja Länsi-Suomen alueella mainitaan toiseksi useimmin se, että nyt arvostetaan omaa pihaa aiempaa enemmän. Etelä-Suomessa arvostetaan aiempaa enemmän toiseksi useimmin työhuonetta, Pohjois- ja Itä-Suomessa puolestaan omaa autoa.

Kun tarkastellaan vielä tarkemmin Helsinki-Uudenmaan aluetta, missä koronakriisillä näyttäisi eniten olevan vaikutusta asumistoiveisiin, huomataan, että asunnon keskeisen sijainnin arvostus on laskenut muuta maata enemmän. He ja länsisuomalaiset nuoret arvostavat aiempaa enemmän myös läheisten ihmisten lähellä asumista, useammin kuin Etelä-, Pohjois- ja Itä-Suomessa. Koronakriisin aikana Uudellamaalla tehdyt toimenpiteet ovat saattaneet vaikuttaa siihen, että varsinkin pienimmissä asunnoissa - joita on erityisesti alueen kaupunkikeskustoissa - asuvilla tulee ahdistus työskentelytilan puutteesta ja siitä, ettei läheisiä ihmisiä voi nähdä samalla tavalla kuin normaaliolosuhteissa. Suurimmissa asunnoissa (yli 110 neliometriä) asuvista valtaosa eli 86 prosenttia sanoo, ettei koronakriisillä ole ollut heidän asumistoiveisiinsa vaikutusta. Näitä asuntoja löytyy erityisesti maaseudulta eri puolilta Suomea, missä koronakriisi on yleensäkin vaikuttanut harvimmalla asumistoiveisiin.

Kuva osoittaa, että vanhemmissa ikäryhmissä koronakriisillä on ollut useammin vaikutusta asumistoiveisiin. Tämä saattaa liittyä siihen, että heillä on nuorempia vastaajia useammin puoliso ja/tai perhe ja sitä kautta koronakriisin rajoitustoimenpiteet kohdistuvat myös useammin kauden kauden asumistoiveisiin. He saattavat kaivata muita useammin esimerkiksi erillistä työhuonetta. Asumistilanteen tarkastelun kautta nähdään, että juuri lapsettomilla pariskunnilla koronakriisi on vaikuttanut asumiseen liittyviin toiveisiin pysyvästi (7 %) useammin kuin muilla.

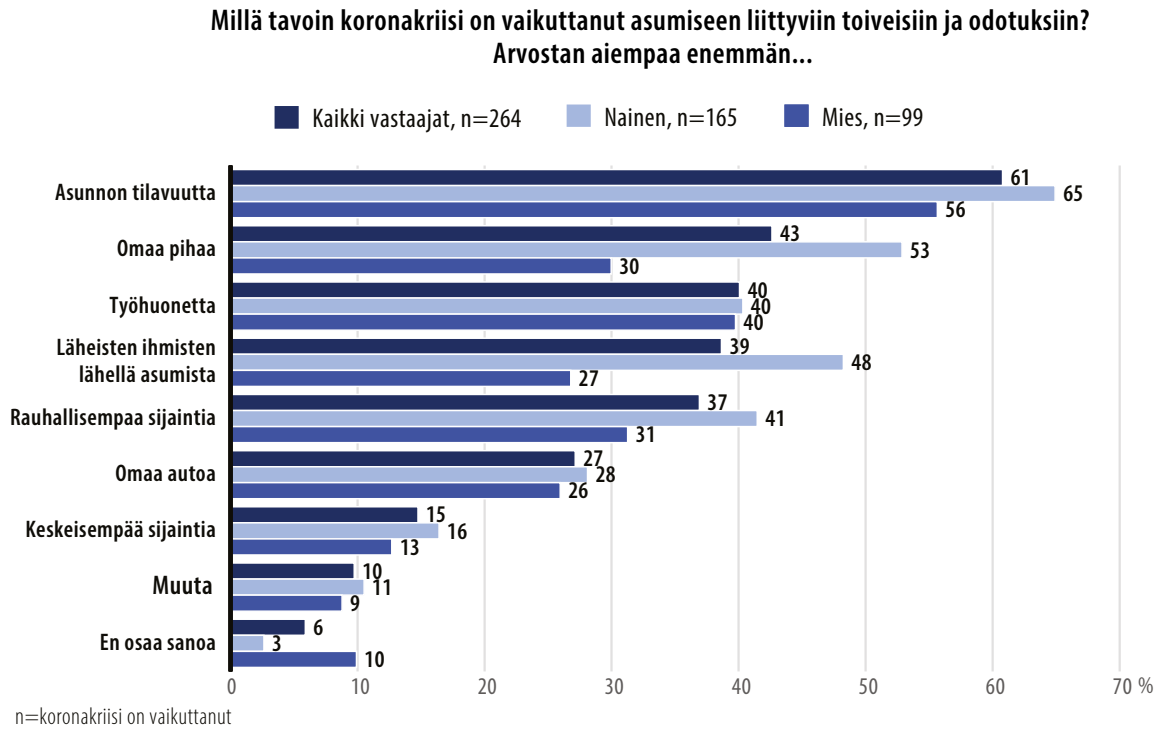
Kuva 80. Koronakriisin vaikutus asumistoiveisiin

Onko koronakriisi vaikuttanut asumiseen liittyviin toiveisiin?

Seuraava kuva osoittaa sen, että naisten ja miesten välillä on jonkun verran eroja siinä, miten koronakriisi on vaikuttanut asumisen toiveisiin. Vastaajamäärät (n=koronakriisillä on ollut vaikutusta) ovat melko pieniä, joten näihin asioihin tulee suhtautua suunta-antavina. Sekä naiset että miehet arvostavat aiempaa useammin erityisesti asunnon tilavuutta. Naiset kokevat oman pihan ja läheisten lähellä asumisen sekä rauhallisemman sijainnin merkityksen miehiä tärkeämpänä. Erityisesti työhuonetta, mutta myös omaa autoa naiset ja miehet arvostavat yhtä usein.

Kuva 81. Koronakriisin vaikutus asumistoiveisiin. Mitä arvostaa aiempaa enemmän?

8 Yhteenveto ja johtopäätökset

8.1 Yhteenveto

Kolme kymmenestä nuoresta asuu kaupungin keskustassa, kuusi kymmenestä kaupungin keskustan ulkopuolisella asuinalueella ja joka kymmenes maaseudulla. Noin puolet asuu yksin, joka neljäs parisuhteessa ilman lapsia, 15 prosenttia vanhempien kanssa ja 7 prosenttia lapsiperheessä. Yksin asuvien osuus on selvästi kasvanut vuodesta 2014. Kotoa on muutettu keskimäärin 19 vuoden ikäisenä, koska on haluttu itsenäistyä tai on muutettu opiskelun takia. Vanhempien luona asuvat pysyvät lapsuudenkodissaan useimmin, koska kotona asuminen on halvempaa, turvallista tai opinnot ovat vielä kesken. Melko moni sanoo syyksi myös sen, että ei ole varaa asua itsenäisesti. Vastaajista 23 prosenttia on muuttanut takaisin vanhempien kotiin sieltä kertaalleen lähdettyään.

Vaikka kotona asumiseen tyytyväisten osuus on pienentynyt, on enemmistö lapsuudenkodissaan asuvista nuorista kuitenkin tyytyväisiä asumiseensa vanhempiensa kanssa. Taloudellisia perusteluita mainitaan lapsuudenkodissa asumisen perusteluna aiempaa useammin. Tämä näkyy myös siinä, että mahdollisena esteenä poismuutolle mainitaan useimmin pelko siitä, ettei tule toimeen itsenäisesti.

Kolme kymmenestä nuoresta asuu yksiössä, ja hieman suurempi osuus kaksiossa. Kolmiossa tai suuremmissa asunnoissa asuu noin joka kolmas. Yksiössä asuvien osuus on lisääntynyt, kaksiossa osuvien osuus on pysynyt ennallaan, ja suuremmissa asunnoissa asuvien osuus pienentynyt. Kaksi kolmesta asuu kerrostalossa, vajaa viidesosa omakotitalossa ja joka kymmenes rivitalossa. Kerrostalossa asuvien osuus on aiempaa suurempi, ja muiden talotyyppien osuudet pienempiä. Asumisväljyys on keskimäärin 37 neliometriä per henkilö. Omaan elämäntilanteeseen suhteutettuna nuoret kokevat, että sopivin asunnon koko olisi useimmin 40–65 neliometriä.

Suomalaisnuorista 82 prosenttia on tyytyväinen asumiseensa. Asunnon löytäminen ei ole aina helppoa, ja useimmin hankaluutta aiheuttaa liian korkea vuokrataso ja kilpailu asunnoista. Pieni osa, 4 prosenttia, on ollut jossakin elämänvaiheessaan asunnottomana, keskimäärin kerran, kestoltaan 2 kuukautta. Joka kolmas nuori suunnittelee muuttoa, ja useimmin koska asunto on ahdas tai muuten epätyytyttävä. Myös paikkakunnan vaihto tai nykyisen asunnon sijainti mainitaan melko usein muuton syiksi. Lapsuudenkodissaan asuvien kohdalla useimmin muuton motiivina mainitaan itsenäistymisen halu.

Vuokra-asuminen sopii kahdelle kolmesta nuoresta. Muuttoa suunnittelevista joka toinen on etsinyt vuokra-asuntoa, useimmin kaksiota tai yksiötä. Keskimäärin he ovat valmiita maksamaan vuokraa enintään noin 700 euroa. Tämä on enemmän kuin mitä tällä hetkellä vuokraa maksetaan (keskimäärin 600 euroa).

Asumisoikeusasuminen ei ole nuorille tuttu asumisvaihtoehto. Omistusasunnon ostoaikeista kertoo kaksi kolmesta nuoresta, tähtäin on kuitenkin muutaman vuoden päässä, sillä omistusasunnon ostavista 8 prosenttia aikoo ostaa sen seuraavan vuoden aikana, 23 prosenttia seuraavan kolmen vuoden aikana, ja yli puolet myöhemmin kuin kolmen vuoden päästä. Omistusasuntona kiinnostaa useimmin kolmio, mutta myös 4h+k ja kaksio ovat kiinnostavia vaihtoehtoja. Omistusasunnosta ollaan valmiita maksamaan keskimäärin 212 000 euroa. Pääasiassa asunnonosto on tarkoitus rahoittaa lainalla ja säästöillä. Omistusasunnon hankkimista yleensäkin pidetään kannattavana, sillä tätä mieltä on kaksi kolmesta nuoresta. Lähes vastaava osuus, 59 prosenttia, asui mieluummin omakotitalossa, 19 prosenttia kerrostalossa ja 14 prosenttia rivitalossa. Osuudet ovat pysyneet ennallaan vuoteen 2014 verrattuna.

Joka kolmas nuori kokee asuntoihin liittyvät huolet merkittävänä, ja tästä huolimatta asumismenoista sanotaan selvittävän hyvin. Tulot riittävät hyvin asumiseen, mutta asioista on myös jouduttu tinkimään. Puolet lapsuudenkodin ulkopuolella asuvista sanoo tinkineensä muusta elämästä selviytyäkseen asumiskuluista, neljä kymmenestä työskentelee opiskelun ohella ja neljä kymmenestä on myös turvautunut sukulaisten apuun. Joka kolmas on ottanut lainaa. Kaksi kolmesta on tehnyt tarkkoja laskelmia tehdessään asumisvalintoja. Nuorista 57 prosenttia on saanut taloudellista tukea asumiseen vanhemmiltaan tai lähiomaisilta, ja useimmin tuki on ollut epäsuoraa taloudellista tai suoraa rahallista tukea.

Yksin asumisen trendi on vahvistunut ja asuminen tuntemattomien kanssa ei juurikaan houkuttele. Myöskään kimppakämpässä asuminen kavereiden kanssa ei ole kovin kiinnostava vaihtoehto. Vastaajista noin puolet asui mieluummin isossa kaupungissa. Toisaalta vajaa puolet asui mieluummin maaseutumaisessa ympäristössä.

Yleensä asuinympäristöltä odotetaan luonnonläheisyyttä, hyvää henkeä, palveluiden tarjontaa, omaa autopaikkaa ja sitä, että lähellä asui tuttuja ja läheisiä ihmisiä. Valtaosalle nuorista (77 %) koronakriisi ei ole vaikuttanut asumiseen liittyviin toiveisiin. Väliaikaista vaikutusta on 13 prosentille ja pysyvää 4 prosentille vastaajista. Koronakriisin myötä arvostetaan aiempaa enemmän asunnon tilavuutta, omaa pihaa, omaa työhuonetta, läheisten ihmisten lähellä asumista sekä rauhallisempaa sijaintia.

8.2 Johtopäätökset

Nuorten asumisessa on tapahtunut muutos yksin- ja kerrostaloasumisen suuntaan. Lapsiperheiden määrä on vähentynyt selvästi, mutta myös lapsettomia perheitä on vähemmän. Nämä havainnot heijastelevat 2000-luvulla vallalla olleita ja viime vuosina kiihtyneitä kehityssuuntia. Syntyvyyden lasku ja pikkulapsiperheiden väheneminen ovat muuttaneet väestörakennetta ja näkyvät myös nuorten asumisvalinnoissa. Samalla kaupungistumiskiehitys on vaikuttanut kerrostaloasumisen suhteelliseen lisääntymiseen.

Tutkimuksesta voi havaita nuorten kasvaneen halun viettää yksilöllistä elämää. Vanhempien luota muuton pääsyyksi mainitaan halu itsenäistyä, jonka ilmoitti poismuuton syyksi selvästi suurempi osa vastaajista kuin aiemmillä tutkimuskierroksilla. Halu asua tunteuttomien tai edes kavereiden kanssa kimpakkämpissä on vähentynyt selvästi vuodesta 2014. Perheen perustamista lykätään suomalaisten nuorten keskuudessa yhä pidemmälle, mutta asumistilanteella ei koeta olevan siihen niin suurta vaikutusta kuin mitä aiemmin tehdyillä tutkimuskierroksilla on todettu.

Lapsuudenkodissa asuu 15 prosenttia vastaajista. Heistä suurin osa kuuluu nuorimpiin ikäryhmiin ja monilla näistä olivat lukio- tai ammattiopinnot vielä kesken. Opintojen lisäksi lapsuudenkodissa asutaan myös taloudellisista ja turvallisuuteen liittyvistä syistä. Vastaajista 17 prosenttia mainitsi myös koronatilanteen vaikuttaneen itsenäisen elämän aloittamisen lykkääntymiseen.

Myös omistusasumisen väheneminen ja vuokralla-asumisen lisääntyminen nuorissa ikäluokissa näkyy kyselyn tuloksissa. Ensiasunnon ostaminen oli yleisempää 2000-luvun alkupuolella, ja se ostettiin nuorempana kuin nykyisin. Vaikka omistusasuminen on vähentynyt, nuorten haaveet omasta omistusasunnosta eivät kuitenkaan ole vähentyneet, sillä omistusasunnon hankkimista suunnittelee yhtä suuri osuus nuorista kuin edellisellä tutkimuskierroksella (2/3 vastaajista). Vastauksista voi kuitenkin päätellä, että asunnon ostaminen on aiempaa vaikeampaa, koska asunnon ostoa harkitsevista vastaajista yli puolet näkee asunnon ostamisen realistiseksi vasta noin 4-10 vuoden päästä tai myöhemmin. Vain 23 % vastaajista uskoo ostavansa asunnon noin kolmen vuoden sisällä ja 8 % seuraavan vuoden sisällä. Oman asunnon hankkimisen kannattavuudessa on myös alueellisia eroja, mikä näkyy vastaajien epävarmuudessa ottaa kantaa kysymykseen. Uudellamaalla ja Länsi-Suomessa oma asunto nähdään kannattavammaksi hankkia kuin Pohjois- ja Itä-Suomessa.

Omistusasunnon hankinnan lykkääntymisessä näkyy asuntojen hintojen nousu kaupungeissa, ja toisaalta se, että nuorten tulot eivät ole merkittävästi nousseet edelliseen tutkimuskertaan verrattuna. Kyselyn tuloksista selviää, että asuntoon ja asumismenoihin liittyvät huolet ovat lisääntyneet jonkin verran aiempaan verrattuna. Yhä useammat ovat

joutuneet työskentelemään opintojen ohella, ottamaan lainaa tai turvautumaan toimeentulotukeen asumismenoista selviytyäkseen. Tätä taustaa vasten ei ole kovin yllättävää, että omistusasunnon hankkimista lykätään yhä useammin. Myös alueittain voidaan havaita eroja asumismenoista selviytymisessä: eteläisessä Suomessa (erityisesti Uudellamaalla) ja isommissa kaupungeissa asumiskustannukset ja kilpailu asunnoista on muuta maata kovempaa. Samaten näillä alueilla käydään useammin opintojen ohella töissä asumiskustannuksista selviytyäkseen. Toisaalta on huomattava, että näillä alueilla työllisyysasteet ovat korkeampia ja varsinkin oman alan töitä opiskelijoille on enemmän tarjolla kuin muualla Suomessa.

Asumiskustannuksia katetaan myös vanhemmilta ja sukulaisilta saadulla tuella. Yli puolet vastaajista on saanut taloudellista tukea asumiseen vanhemmiltaan tai muilta sukulaisilta. Yleisimmin tällaista tukea saavat töiden ja opiskelun ulkopuolella olevat nuoret. Näistä kahdeksan kymmenestä on saanut suoraa rahallista tukea ja vielä useampi epäsuoraa taloudellista tukea. Lähisukulaisten antamaa lainaa on saanut noin 20 % tukea saaneista vastaajista. Asumisen taloudellisia haasteita kuvastaa se, että vuokratason korkeus koetaan osin ongelmana, ja lisäksi vanhempien luota itsenäistymiseen vaikuttaa aiempaa useammin se, että ei ole varaa asua itsenäisesti.

Vaikka kaupungistuminen näkyy maaseudulla asumisen vähentymisenä nuorten keskuudessa, on isossa kaupungissa asumisen houkuttelevuus vähentynyt jonkin verran. Tätä voi pitää yhtenä tähän hetkeen liittyvänä ilmiönä. Koronakriisi on tuonut esiin tiiviin asumisympäristön negatiivisia puolia ja osalla kaupunkilaisista on syntynyt halu muuttaa rauhallisempaan asuinympäristöön. Nähtäväksi jää, onko tällä pidempiaikaista vaikutusta nuorten asumistoiweiseihin ja kaupungistumisen megatrendiin Suomessa.

Kerrostaloasumisen suhteellinen lisääntyminen ei vaikuta olevan erityisesti nuorten toiveiden seurausta. Aiempiin tutkimuskierroksiin verrattuna kerrostaloa pidetään suunnilleen yhtä houkuttelevana talotyypinä. Yhä selvästi suurin osa vastaajista pitää omakotitaloa suosituimpana asumisratkaisuna. Jopa kaupunkien keskustoissa asuvista vastaajista isoin osa mainitsee omakotitalon mieluisimmaksi talotyypiksi.

Asumisväljyys on jatkanut kasvuaan aiempiin tutkimuskierroksiin verrattuna. Pääsyyinä tähän on todennäköisesti yksinasumisen lisääntyminen ja lapsiperheiden väheneminen. Väljyydessä ja asuntojen koossa on kuitenkin suuria eroja alueellisesti. Pääkaupunkiseudulla asunnot ovat pienempiä kuin muun Suomen haja-asutusalueilla.

Asumisväljyys liittyy myös työmarkkina-asemaan. Opiskelijat asuvat ahtaammin, ja vakituisessa työssä asuvat väljimmin. Suomalaisnuoret ovat asuntoon liittyvissä toiveissa hyvin realistisia suhteessa nykyiseen asumisväljyyteensä. Useimmin toiveissa on vuokrata kaksio

tai yksiö. Omistusasuntoa muutaman seuraavan vuoden aikana miettivät tähtäävät suurempiin asuntokokoihin.

Nuorista valtaosa on tyytyväinen nykyiseen asumiseensa. Vaikka opiskelijoilla asumisväljyys näyttäisi olevan pienempi, ei se heijastu tyytyväisyyteen, sillä he ovat asumiseensa tyytyväisimpiä. On todennäköistä, että alhaisemman vuokratason lisäksi vaatimustaso asunnon suhteen on opiskelemaan lähtevillä jo lähtökohtaisesti alemmalla tasolla. Tyytyväisyyteen ei näytä vaikuttavan se asuuko yksin, vanhempien kanssa, parisuhteessa vai lapsiperheessä. Useampi kuin kahdeksan kymmenestä on tyytyväinen asumiseensa, elämäntilanteesta riippumatta.

Muulla kuin lapsuudenkodissaan asuvista neljä sadasta on jossakin elämänvaiheessa kokenut asunnottomuutta. Osuus on hieman pienempi kuin aiemmin. Asunnottomuus on yleisimmin sitä, että on asuttu sukulaisten tai ystävien luona tai väliaikaisesti vanhempien luona. Asunnottomuutta kokeneista 15 prosenttia on joutunut asumaan ulkona tai rappukäytävässä. Vaikka asunnottomuuden kesto on keskimäärin ollut pari kuukautta, ja asunnottomuusjaksoja on ollut vain yksi, on huomattava, että joukossa on myös nuoria, jotka ovat kokeneet asunnottomuutta vuoden tai pidempään.

Kaikista vastaajista joka kolmas (36 %) nuori suunnittelee muuttoa tai on päättänyt muuttaa. Muuttoaikeita on erityisen usein vielä vanhempien kanssa asuvilla. Muuttoaikeet ovat melko hyvin linjassa Taloustutkimuksen tuoreen paikkakuntien välistä muuttoa selvittävän Muuttohalukkuus-tutkimuksen kanssa (Taloustutkimus Oy, Muuttohalukkuus 2020 -tutkimus). Siinä 15–29 -vuotiaista 42 prosenttia aikoi seuraavan viiden vuoden aikana muuttaa varmasti tai melko varmasti toiselle paikkakunnalle.

Keskeisimmät muuton motiivit ovat asuntoon liittyviä, mutta myös paikkakunnan vaihto sekä itsenäistymisen tarve ovat taustalla vaikuttamassa muuttoaikeisiin. Itsenäistymisen tarpeen mainitsevat lähes kaikki vanhempien kanssa asuvat. Muuton motiiveissa on myös selviä alueellisia eroja. Siinä missä työ- tai opiskelumahdollisuuksien puutetta ei mainita Helsinki-Uudellamaalla juuri lainkaan, Pohjois- ja Itä-Suomessa sen mainitsee joka viides. Jos tavoitteena on erityisesti nuorten pitäminen tai saaminen asukkaiksi myös syrjäseudulle, on koulutus- ja erityisesti yliopistotason koulutuksen tarjonnalla suuri merkitys asiassa.

Tutkimus toteutettiin COVID19-pandemian ollessa vallalla syksyllä 2020. Vaikka valtaosalle nuorista (77 %) koronakriisi ei ollut vaikuttanut asumiseen liittyviin toiveisiin ainkaan vielä eikä tuloksissa ole selkeästi nähtävissä koronakriisin aiheuttamia vaikeuksia asumisessa, voi koronalla ja mukanaan tuomalla muutoksella työllisyyteen ja nuoria työllistävälle toimialoille (kuten kahvila-ravintolat, kaupan ala, kulttuuri, matkailu) olla merkittäviä vaikutuksia nuorten mahdollisuuksiin itsenäiseen asumiseen ja sen rahoittamiseen.

Koronatilanteen mukanaan tuomat tavat opiskella ja tehdä työtä etänä voivat vaikuttaa asumistoiiveisiin ja tarpeisiin asunnon koolle ja sijainnille. Viitteitä tästä voidaan havaita niiden henkilöiden vastauksista asumiseen liittyviin toiveisiin, joille koronakriisi on vaikuttanut asiaan joko väliaikaisesti tai pysyvästi. Koronakriisin myötä arvostetaan aiempaa enemmän asunnon tilavuutta, omaa pihaa, omaa työhuonetta, läheisten ihmisten lähellä asumista sekä rauhallisempaa sijaintia.

8.3 Tulevaisuuden ennakkointia

Nuorten aikuisten asumiselle asetettuja vaatimuksia leimaavat etenkin kohtuuhintaisuus – myös asuin ympäristön ilmaiset tai kohtuuhintaiset ulkoilu- ja harrastusmahdollisuudet ovat tärkeitä – sekä mahdollisuudet liikkua kävellen, pyörällä ja joukkoliikenteellä kaikkiin arjen ja vapaa-ajan kohteisiin. Erityisen tärkeitä nämä kriteerit ovat opiskelu- ja itsenäistymisvaiheessa oleville 18–23-vuotiaille nuorille. Nämä vaatimukset toteutuvat parhaiten riittävän tiiviillä ja toiminnoiltaan sekoittuneilla alueilla kuten kaupunkikeskustoissa ja niiden läheisyydessä, kaupunkiseutujen alakeskuksissa ja toiminnoiltaan monipuolisemmissa lähiöissä sekä muissa suuremmissa taajamissa. Alakeskukset ovat suurten kaupunkiseutujen toiminnallisesti monipuolisia ja kattavat joukkoliikenneyhteydet omaavia itsenäisiä keskuksia, kuten Itäkeskus, Tikkurila, Leppävaara ja Hervanta. Suurimmissa kaupungeissa keskusta-asuntojen hinnat ovat paikoin kivunneet nuorten aikuisten ulottumattomiin, mikä ohjaa muuttoliikevirtaa näillä kaupunkiseuduilla keskustan lähellä oleville kerrostaloalueille ja alakeskuksiin, joissa on monipuolinen palvelutarjonta ja hyvät joukkoliikenneyhteydet.

Nuorten aikuisten muuttoliikkeessä on hyvin vähän ajallista vaihtelua. Etenkin opiskelu- ja itsenäistymisvaiheessa 18–23-vuotiailla muuttoliike suuntautuu kaikkina aikoina kohti suurten kaupunkien tiiviitä ja kerrostalovaltaisia alueita, joilla sijaitsee oppilaitoksia, opiskelija-asuntoja ja kohtuuhintaisia vapaarahoitteisia vuokra-asuntoja. On siis oletettavaa, että nuorten asuntotarpeet keskittyvät tulevaisuudessakin näille alueille.

Vakiintumisvaiheessa vaihtelua voi tapahtua enemmän, koska silloin elämäntavat eriytyvät. Elämäntavoissa ja asenteissa tapahtuvat muutokset tulevaisuudessa, esimerkiksi urbanisoituminen tai etätyön mahdollistama vastakaupungistuminen, samoin kuin työmarkkinoiden alueellinen kehitys, voivat vaikuttaa työelämään siirtyvien 24–29-vuotiaiden tulevaisuuden asumisvalintoihin. Viime vuosina yhä suurempi osa ikäluokasta on jäänyt kaupunkien ydinalueille asumaan myös opintojen päätyttyä. Suurinta ajallinen vaihtelu asumispreferensseissä (esim. kaupunkiasuminen vs. omakotitaloasuminen kehyskunnassa) on kuitenkin 30–40-vuotiailla ja lapsiperheillä.

Nuorten asumispreferensseissä on tapahtunut samanlaista urbanisoitumista kuin muillakin ikäryhmillä. Omakotitalotoiveiden osuus on pienentynyt jatkuvasti. Tässä kyselyssä 59 prosenttia nuorista aikuisista vastasi asuvansa mieluiten omakotitalossa, kun vuonna 2014 osuus oli 61 prosenttia, vuoden 2010 kyselyssä 66 prosenttia ja vuoden 2005 kyselyssä peräti 79 prosenttia. Urbanisoituminen ja elämäntapojen muutokset ovat globaaleja ilmiöitä. Jokainen sukupolvi on edellistä urbanisoituneempi (Rehunen ym. 2019) – yhä suurempi osuus asuu suurissa kaupungeissa ja tiiviillä kaupunkimaisilla asuinalueilla – mikä vaikuttaa myös asumispreferenssiin. Yhä suurempi osuus nuorista aikuisista myös asuu kerrostalossa. Asumiselta ja asuinympäristöltä toivotaan usein sitä mikä on tuttua. Moni hakeutuu esimerkiksi perheenperustamisvaiheessa saman tyyppiseen ympäristöön ja asumismuotoon missä on itse lapsena asunut.

Nuorten kotoa pois muutto on aikaistunut 1990-luvulta 2000-luvulle tultaessa (mm. Ilmonen ym. 2005). Nuorten asumiskyselyyn vastanneet ovat muuttaneet pois kotoa keskimäärin 19-vuotiaana. Kovin paljoa keskimääräinen itsenäistyminen tuskin enää voi aikaistua, kansainvälisesti vertaillen itsenäistyminen tapahtuu jo nyt hyvin nuorena. Poismuuton yleisin ajankohta sijoittuu lukion tai ammattikoulun päättymisen paikkeille. Lukiolaisbarometrin (Otus 2019) mukaan 94 prosenttia lukiolaisista asuu vielä vanhempien luona, kun taas amisbarometrin (Sakki Ry 2019) mukaan vanhempien luona asuvien ammattikouluilaisten osuus on laskenut huomattavasti viime vuosina ollen enää 45 prosenttia. Opiskelijatutkimuksen (Potila ym. 2017) mukaan ammattikorkeakoulujen ja korkeakoulujen perusopiskelijoista enää vain 6 prosenttia asuu vanhempien luona. Joillakin alueilla itsenäistymistä on voinut joutua lykkäämään kohtuuhintaisten asuntojen heikon saatavuuden takia, jolloin asuntomarkkinatilanteen paraneminen voi jouduttaa itsenäistymistä.

Suurin syy kotoa poismuuttoon on halu itsenäistyä (86 %), toiseksi suurin opiskelu toisella paikkakunnalla (54 %). Suurimpien kaupunkiseutujen ennustettu kasvu tulevaisuudessa kasvattaa myös yliopistokaupungeissa jo valmiiksi asuvien perheiden osuutta, jolloin muutto toiselle paikkakunnalle opiskelun takia ei ole enää yhtä usein välttämätöntä. Halu itsenäistyä voi silloin nousta yhä tärkeämmäksi syyksi muuttaa pois kotoa.

Aikainen itsenäistyminen ja yksin asuvien nuorten aikuisten osuuden kasvu lisää pienten asuntojen tarvetta opiskelupaikkakunnilla. Jo lähes puolet kyselyyn vastanneista nuorista aikuisista asuu yksin, kun vuonna 1991 osuus oli vain neljännes. Suhtautuminen yhteisasumiseen soluasunnossa tai kimppakämpässä on myös muuttunut nopeasti kielteisemmäksi.

Viimeaikaisten trendien valossa nuorten asuminen vuokra-asuntovaltaistuu. Osin kehitys voi liittyä lisääntyneisiin toiveisiin asumisen joustavuudesta, mutta omistusasunnon ostoaiheet ovat nuorten asumiskyselyssä vähentyneet vain muutaman prosenttiyksikön. Suurin syy lienee taloudelliset rajoitteet, sillä läheskään kaikki vuokra-asunnossa nyt asuvat eivät pidä vuokra-asumista itselleen sopivana asumismuotona. Ensiasunnon ostajien

keski-ikä on noussut noin vuodella viimeisen kymmenen vuoden aikana, ollen nyt 28,8 vuotta (SVT 2018). Omistusasuntojen hintojen kallistuminen tulotaso nopeammin kasvukeskuksissa on vaikeuttanut ensiasuntoon kiinni pääsemistä. Tulotason yhteys omistusasumiseen onkin vahvistunut 2000-luvulla (Saikkonen ym. 2018). Myös yksin asumisen yleistyminen voi vaikuttaa mahdollisuuksiin hankkia omistusasunto, jos taloudellista vastuuta ei ole jakamassa kahta ihmistä.

Tulevaisuus näyttää, tuleeko Covid 19-pandemia vaikuttamaan asumispreferensseihin pitkällä tähtäimellä ja jos niin miten. Lyhyellä tähtäimellä se on lisännyt tilantarvetta asunnoissa etätyöskentelyä ja harrastamista varten, kasvattanut oman pihan merkitystä sekä lisännyt väljempien pientalovaltaisten alueiden houkuttelevuutta tiiviisiin kerrostaloalueisiin nähden. Myös kakkosasuntojen ja kesämökkien merkitys on kasvanut sekä etäopiskelun ja etätyönteon että vapaa-ajanvieton paikkoina.

Tässä kyselyssä 77 prosenttia kertoo, että koronakriisi ei ole vaikuttanut asumiseen liittyviin toiveisiin, 13 prosentilla se on vaikuttanut väliaikaisesti ja vain 4 prosenttia arvioi vaikutuksen pysyväksi. Suurin osa vaikutuksista liittyy asunnon tilavuuteen (66 %), omaan pihaan (43 %) ja työhuoneeseen (40 %). Moni pitää myös aiempaa tärkeämpänä sitä, että läheiset asuvat lähellä (39 %), sekä rauhallisempaa sijaintia (37 %). Pandemia on myös lisännyt tarvetta omalle autolle (27 %).

Pitkällä tähtäimellä etäopiskelu- ja etätyömahdollisuuksien sekä työn paikkariippumattomuuden lisääntyminen voivat vaikuttaa etenkin vakiintumisvaiheessa olevien asumisvalintoihin, kun asuinpaikka on valittavissa vapaammin muualtakin kuin suurelta kaupunkiseudulta. Opiskelu- ja itsenäistymisvaiheen muuttoliikkeen suuntautumiseen tuskin tulee muutosta, sillä tiiviit kaupunkialueet vetävät 18–23-vuotiaita nuoria muistakin syistä kuin oppilaitosten sijainnin vuoksi, kuten sosiaalisen elämän, palvelu-, harrastus- ja kulttuuritarjonnan vuoksi. Sen sijaan asunnon tilantarpeeseen ja toiminnallisuusvaatimukseen sillä voi olla pysyviä vaikutuksia myös kaupunkien kerrostaloissa ja opiskelija-asunnoissa. Pandemian myötä kiihtyvä digitalisaatio, etäopiskelu- ja etätyömahdollisuuksien lisääntyminen mahdollistavat tulevaisuudessa myös entistä monipaikkaisemman asumisen.

ARTIKKELIT

Artikkeli 1 Neuvokkaasti palveluiden piiriin – asumisneuvonta nuorten asumisen turvaajana

Tiina Irjala, Sari Timonen, Raine Helskyaho

Johdanto

Y-säätiön ja Nuorisoasuntoliiton Verkstokehittäjä-yhteistyössä tehtiin selvitys asumisneuvonnasta syksyllä 2019. Selvityksellä haluttiin täydentää ARA:n julkaisemaa asumisneuvontaselvitystä (Oosi & al. 2019), joka keskittyi pääosin kuntien toteuttamaan asumisneuvontaan. Verkstokehittäjä-yhteistyössä tehdyn selvityksen tarkoituksena oli saada kattava kuva kolmannen sektorin roolista ja asumisneuvonnan käytännön toteutuksen malleista. Selvitys toteutettiin kyselyllä asumisneuvontaa toteuttaville organisaatioille. Sähköinen kysely oli avoinna marras-joulukuun 2019 asuntoensin.fi-sivustolla ja siitä tiedotettiin Verkstokehittäjien uutiskirjeessä ja sosiaalisessa mediassa.

Pyysimme vastuksia siten, että saisimme yhden vastauksen /vastaajaorganisaatio, jotta saisimme aina yhdessä vastauksessa yhden toimintamallikuvauksen. Emme halunneet rajata vastaajatahoja vain kolmannen sektorin toimijoihin, vaan toivoimme laajasti vastauksia. Ajatus oli, että saisimme monipuolisesti kuvan asumisneuvontatyön sisällöstä niin, että kyselyn tulosten yhteenvedoa voisi osaltaan hyödyntää asumisneuvonnan lakisääteistämistyössä yhtenä tausta-aineistona. Tulokset kertovat asumisneuvonnan monimuotoisuudesta, ja kuten ARA:n teettämässä selvityksessä käy ilmi, myös rahoituskanavat ovat hyvin moninaisia.

Vastaajaorganisaatioita oli yhteensä 38, joista yhden vastaukset jätettiin huomiotta, sillä kyseinen toimija oli asumisyksikkömuotoisen tukipalvelun tuottaja. Vastauksia saatiin pääosin järjestöiltä (mukaan lukien säätiöitä) yhteensä 24 kappaletta, vuokranantajilta 9 kappaletta ja kaupunkien sosiaalityön asumisneuvonnasta 4 vastausta. Järjestöjen osalta on syytä mainita, että 15/24 vastausta tuli nuorisoasumisen toimijoilta (pääosin Nuorisoasuntoliitto ry:n eli NAL:n paikallisyhdistyksiltä). Tässä artikkelissa painopisteenä on nuorille suunnattu asumisneuvonta.

Kerromme ensin vastaajatahojen taustatiedoista ja asumisneuvonnan monimuotoisuudesta. Tämän jälkeen tarkastelemme asumisneuvonnan sisältöjä, menetelmiä ja monipuolisia kumppanuuksia. Samassa yhteydessä tuodaan esille asumisneuvonnan koettuja hyötyjä. Lopuksi tarkastelemme vielä vastaajatahojen näkemyksiä siitä, miten nykyinen

asumisneuvontatyö nähdään lakisäateisiä palveluja täydentävänä työnä, ja myös millaisia huolenaiheita ja kehittämistarpeita asumisneuvontatyössä on tunnistettu.

Asumisneuvonnan kohderyhmä ja toiminnan rahoitus

Kohderyhmistä kysyttäessä tuli näkyviin eroja vastaajatahojen välillä. Vuokranantajien asumisneuvonnan kohderyhmänä olivat pääosin heidän asukkaansa ja sosiaalityössä oman kunnan asukkaat. Nuorisoasumisessa ja järjestöillä asumisneuvonnan kohderyhmä on tarkimmin määritelty, ja määritelmässä korostuvat erityinen tuen tarve tai muita heikommassa asemassa olevat henkilöt. Nuorisoasuntojen asumisneuvonnan kohderyhmänä on osalla vastaajista nuorisoasuntojen asukkaat ja asunnonhakijat, ja osalla vastaajista kaikki paikkakunnan nuoret. Useat vastaajat korostavat, että kohderyhmänä ovat erityistä tukea tarvitsevat nuoret. Erityisen tuen tarpeen taustalla on esimerkiksi asunnottomuus, asunnottomuuden uhka, ylivelkaantuneisuus, maksuhäiriömerkintä, talouden- ja arjenhallinnan ongelmia, arjen selviytymiseen liittyvien taitojen puute tai epäonnistunut asuminen.

Myös muilla järjestöillä kuin nuorisoasumisen toimijoilla yhtenä kohderyhmänä ilmoitettiin täysi-ikäistyvät tai -ikäistyneet nuoret, joilla on myös lastensuojelutaustaa. Vuokranantajien asumisneuvonnan yhtenä kohderyhmänä nostettiin kotoa pois muuttavat nuoret.

Kyselyyn vastanneilla organisaatioilla on keskimäärin 860 asumisneuvonnan asiakasta vuosittain, mediaani on 250. Keskiarvo ja huomattavasti pienempi mediaani selittyvät sillä, että vastaajien joukossa oli suuria organisaatioita, joiden vuosittainen asiakasmäärä on monta tuhatta. Vastaajaorganisaatioissa pienin asiakasmäärä on 35 ja suurin 10 000 (nuorisoasumisen toimijoista suurin asiakasmäärä oli 7950). Nuorisoasumisen toimijoista 38 prosentilla vuosittainen asiakasmäärä on alle 100 henkilöä ja 46 prosentilla 100–400 henkilöä. Tavallisimmin organisaatiossa on 1 tai 2 asumisneuvojaa. Asumisneuvonnan kanssa asioivia asukkaita/asiakkaita yhtä asumisneuvojaa kohden on keskimäärin 268 henkilöä. STEA-rahoitteisessa nuorisoasuntotoimijoiden asumisneuvonnassa asiakkaita on keskimäärin 210 yhtä asumisneuvojaa kohden. Kuten organisaatiokohtaisissa asiakasmäärissä, myös asumisneuvojakohtaisissa asiakasmäärissä on iso hajonta, mikä varmaankin kertoo organisaatioiden erilaisista toimintamuodoista.

Asumisneuvonnan avulla noin kaksi kolmannesta saa apua kertaluonteisesta kohtamisesta. Vastaajaorganisaatioissa asumisneuvonnan asiakkaista 37 % käyttää palvelua useammin kuin kerran.

Rahoitus asumisneuvontatyöhön tulee monesta lähteestä. Asumisneuvontatyötä toteutetaan hyvin monenlaisen ja monikanavaisen rahoituksen avulla. Rahoitus toimintaan voi tulla useasta eri lähteestä, tai sitten yhdeltä kahdelta rahoittajataholta. Avustuksia saadaan useimmiten STEA:lta tai ARA:lta. Nuorisoasumisen toimijat toteuttavat asumisneuvontaa

tyypillisesti STEA:n avustuksella. Jotkut nuorisoasuntoyhdistykset saavat pienimuotoista rahoitusta STEA:n lisäksi myös vuokranantajatahoilta ja kunnilta.

Asumisneuvonnan sisältö, keinot, kumppanuudet ja koetut hyödyt

Kyselyn yhtenä tarkoituksena oli saada tietoa asumisneuvontatyön sisällöistä, tavoitteista ja konkreettisista työn tekemisen tavoista ja menetelmistä, joiden avulla asumisneuvontaa toteutetaan. Kysymyksessä neljä esitettiin kaksitoista sisältövaihtoehtoa, joista vastaajaorganisaatiot valitsivat ne, jotka kuuluvat heidän organisaationsa toimintaan. Lisäksi vastaajat tarkensivat vapaasanavastauksessa, millaista toiminta on. Seuraavassa on esitetty vastausvaihtoehdot, joiden perässä suluissa suuruusjärjestyksessä prosenttiosuus organisaatioista, joissa kyseistä toimintaa harjoitetaan:

Vuokranmaksuvaikeuksien selvittäminen (100 %), asukkaan tarvitseman palvelun varmistaminen (100 %), asumisen jatkuvuuden turvaaminen (97 %), viranomaisasioihin liittyvä neuvonta (97 %), asunnonhakuun liittyvä neuvonta (95 %), asumisen käytäntöihin liittyvä neuvonta (95 %), asukkaan taloudenhallintataitojen vahvistaminen (92 %), mielenterveyden edistäminen (84 %), asukkaan tarvitseman palveluverkoston kokoaminen (82 %), ryhmämuotoinen neuvonta ja koulutukset (68 %), asukasvalinta (61 %).

Nuorisoasumisen toimijoilla prosenttiosuudet ovat muilta osin samat, mutta kolmen sisäl-
töalueen osalta vastaukset eroavat. Nuorisoasumisen toimijoista kaikki kokevat asumis-
neuvonnan olevan myös mielenterveyden edistämistä (100 %). Nuorisoasumisessa asu-
misneuvonta sisältää muita useammin ryhmämuotoista neuvontaa ja koulutuksia (80 %)
sekä asukasvalintaa (87 %).

Yhteenveto vapaasanavastauksista:

- **Asumisneuvontatyön sisältö tiivistäen.** Asumisneuvojen työssä keskeistä on asu-
misen ongelmien selvittäminen. Asumisen ongelmia ovat mm. vuokranmaksujen
viivästyminen, häiritsevä asuminen ja asunnon siivottomuus. Ongelmiin pyritään
puuttamaan mahdollisimman pian, jotta ne eivät ehtisi kasvamaan. Ongelmia tulee
ilmi vuokranmaksun seurannassa, naapureiden ilmoituksina, kotikäyntien yhtey-
dessä tai asukkaan yhteydenoton perustella.
- Asumisneuvojilla on tärkeä rooli asukkaiden erilaisten ongelmien ja palveluntarpeen
varhaisessa havaitsemisessa. Vuokrarästien tai häiriöiden taustalla voi olla laajem-
pia sosiaalisia, terveydellisiä tai taloudellisia ongelmia, jotka tulevat ilmi asumisen
ongelmien yhteydessä. Asumisneuvojat pystyvät tunnistamaan ongelmia ja ohjaa-
maan asukkaan tarpeellisten palveluiden piiriin.

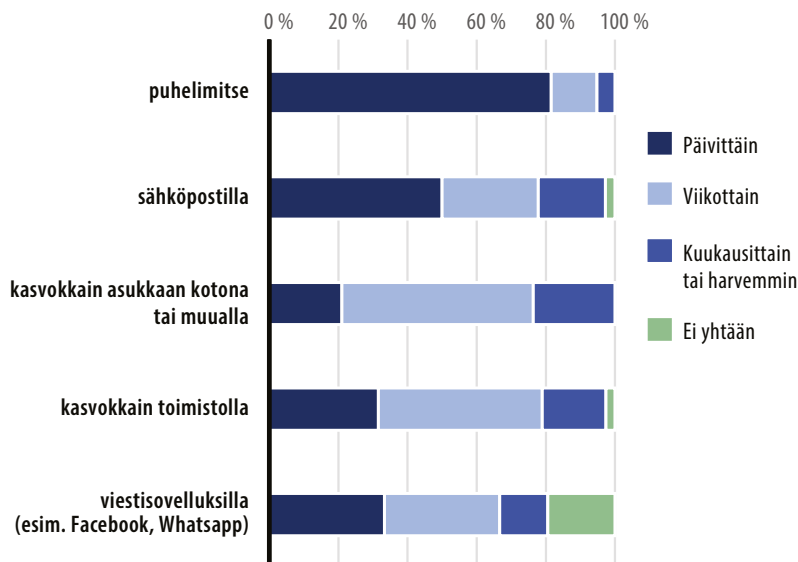
- Asumisen ongelmien selvittämisen lisäksi asumisneuvojat tekevät ongelmia ennaltaehkäisevää työtä. Asumisneuvojat muun muassa opastavat asumiseen liittyvissä käytännön asioissa ja järjestävät koulutusta asumisen taidoista ja taloudenhallinnasta. Kohderyhmänä ovat olleet asukkaat tai nuoret, jotka eivät vielä asu itsenäisesti, mutta joille se on pian ajankohtaista. Lisäksi on järjestetty pop up -tilaisuuksia oppilaitoksissa ja erilaisissa tapahtumissa.
- **Asumisneuvontatyö asumisen alkuvaiheessa.** Asumisneuvojat neuvovat asunnon hakemisessa, mm. mistä voi hakea asuntoa, miten asuntohakemus täytetään ja mitä liitteitä asuntohakemukseen tarvitaan. Joissain organisaatioissa asumisneuvojat osallistuvat asukasvalintaan. Asumisneuvojat esimerkiksi haastattelevat ja tekevät asukasvalinnan. Asumisneuvojat varmistavat asumisen onnistumista kartoittamalla asiakkaan valmiuksia itsenäistä asumista varten, arvioimalla tuen tarvetta ja tekemällä yhteistyötä tukitahon kanssa. Asumisen alkuvaiheessa asumisneuvojat opastavat asumisen taidoissa tarpeen mukaan. Voidaan neuvoa esim. sähkösopimuksen solmimisessa, etuusasioissa tai siivoamisessa. Erityisesti nuorisoasumisessa asukkaalle tarjotaan asumisen alussa asukasperehdytys.
- **Palveluohjaus ja yhteistyö.** Asumisneuvoja ohjaa asukasta mm. sosiaali- ja terveyspalvelujen piiriin ja velkaneuvontaan. Usein asukasta myös neuvotaan ja autetaan Kelan etuuksien hakemisessa. Palveluohjausta voidaan tehdä asumisen alkuvaiheen kartoituksen aikana, asukkaan yhteydenoton perusteella tai asumisessa ilmenneiden ongelmien vuoksi. Asumisohjaaja on usein tässä aktiivinen osapuoli, joka voi pelkän neuvonnan lisäksi avustaa, tukea ja kannustaa asukasta. Asumisneuvoja voi koota palveluverkoston yhdessä asiakkaan ja yhteistyökumppanien kanssa palvelutarpeen arvioinnin mukaisesti. Yhteistyötä tehdään mm. sosiaalityön, talous- ja velkaneuvonnan, seurakunnan ja etsivän nuorisotyön kanssa.
- **Taloudenhallintaan liittyvä työ.** Vuokran maksua seurataan ja vuokratähtiin reagoidaan varhaisessa vaiheessa. Muistutusten ja maksusuunnitelmien lisäksi asumisneuvojat pyrkivät selvittämään maksuvaikeuksien taustalla olevia syitä. Asumisneuvojat selvittävät, ovatko etuusasiat kunnossa, ohjaavat mahdollisiin tarvittaviin palveluihin, ja pitävät yhteistyöverkostoja ajan tasalla. Vuokravelkojen muodostumista pyritään ennaltaehkäisemään järjestämällä taloudenhallinnan kursseja ja opastamalla uusia asukkaita vuokranmaksussa.
- **Mielenterveyden edistäminen.** Keskusteluavulla on merkitystä syrjäytymisen ja mielenterveysongelmien ehkäisyssä. Kaikista vastaajista 84 prosenttia ja nuorisoasumisen vastaajista kaikki kokevat asumisneuvonnan olevan myös mielenterveyttä edistävää työtä. Nuorisoasumisen toimijat järjestävät matalankynnyksen asukastointia, jonka tarkoituksena on nuorten sosiaalisten taitojen vahvistaminen. Nuorten on helppo tulla juttelemaan tutulle asumisneuvojalle.

Asumisneuvonnan rooli ja toiminta vuokratilanteissa on keskeinen ja siksi halusimme kysyä vielä tarkemmin asumisneuvonnan roolista siinä. Kaikki vastaajat kertoivat tämän

olevan työssä olennaista. Tiettyjä asioita tehdään kaikissa tai lähes kaikissa organisaatioissa. Näitä ovat mm. vuokranmaksun valvonta ja muistutusten lähettäminen. Yhteydenottojen määrää ja tapoja lisätään, mitä suuremmaksi vuokratähti on kasvanut. Tilannetta pyritään selvittämään yhdessä asukkaan kanssa: miksi vuokranmaksu on viivästynyt ja miten tilanne saataisiin hallintaan. Asukkaan kanssa voidaan tehdä yhdessä maksusuunnitelma. Ennakoivia toimia ovat seuranta ja varhainen puuttuminen jo pienenkin vuokratähtin kohdalla. Puuttumiskynnyksen suhteen organisaatiot eroavat. Jotkut reagoivat jo pieneenkin vuokratähtiin, toiset vasta kun rästi on kasvanut yli kuukauden vuokran suuruisiksi. Päähuomio on vuokravelassa ja raha-asioissa, mutta vastauksissa oli myös joitain mainintoja muista sosiaalisista syistä.

Asumisneuvontaa tehdään usealla tavalla. Kyselyyn vastanneissa organisaatioissa asumisneuvontaa tehdään eniten puhelimitse ja sähköpostilla. Huomionarvoista kuitenkin on kasvokkain tehtävän työn suuri määrä, päivittäin ja viikoittain tapaamisia on sekä asukkaiden kotona että asumisneuvojien toimitiloissa tai muualla. Ilmeisin ero organisaatioiden välillä neuvontatavoissa on viestisovellusten käyttö, jota nuorisoasumisessa toimivat asumisneuvojat käyttävät muihin verrattuna selvästi enemmän. Ylipäätään yhteydenpito on tiivistä, sillä asumisneuvojat ovat yhteydessä asukkaisiin/asiakkaisiin päivittäin ja viikoittain eri tavoin.

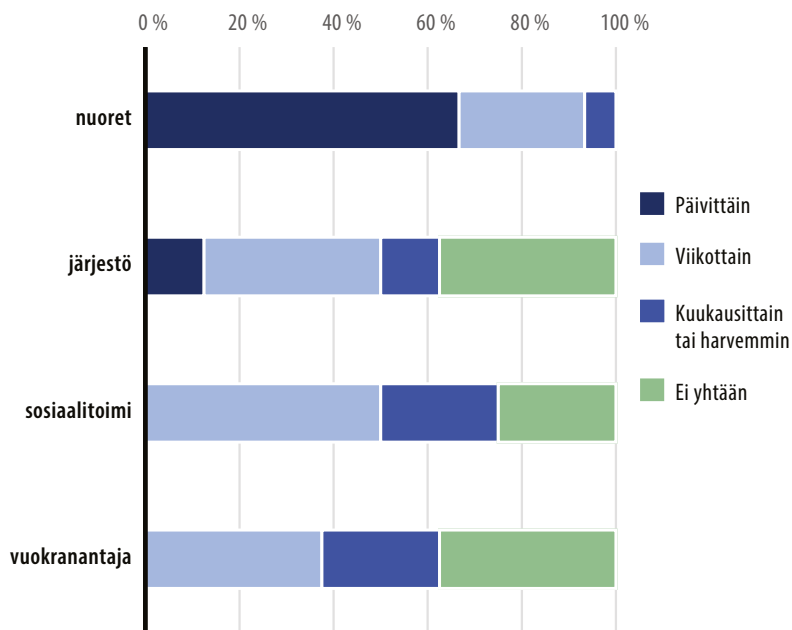
Kuva A1 Yhteydenpitokeinot asukkaisiin/asiakkaisiin

Alla olevasta kuvasta huomaa, että viestisovellukset ovat nuorten kanssa käytössä todella paljon, kun taas muiden järjestöjen ja vuokranantajien asumisneuvonnassa näkyy se, että osa ei käytä lainkaan näitä sovelluksia.

Kuva A2 Viestisovellusten käyttö asumisneuvonnassa

Asumisneuvojilla on paljon yhteistyökumppaneita. Asumisneuvonta on moniulotteista verkostotyötä ja jotta sitä voidaan tehdä, tarvitaan lukuisia yhteistyökumppaneita. Kumppanuuksissa lähtökohtana vaikuttaisi olevan asukkaiden/asiakkaiden elämäntilanteista ja asumisen pulmista kumpuava tarve. Nuorisoasumisen toimijoilla yleisimpiä yhteistyökumppaneita ovat sosiaalityö, ohjaamot ja etsivä nuorisotyö. Yhteistyötä tehdään usein myös Kelan, vuokranantajan, muiden järjestöjen, kuntien ja oppilaitosten kanssa.

Asumisneuvontatoiminnan keskeisiä hyötyjä tunnistettiin paljon ja melko samankaltaisina vastaajatahosta riippumatta. Hyödyt on tässä kirjattu taulukkoon (seuraava sivu) ja jaettu vastausten perusteella kolmeen kategoriaan, jotka kertovat vastauksissa ilmenneistä erilaisista hyötyjen ja tuloksellisuuden tarkastelunäkökulmista. Kategoriat ovat 1) asunnottomuuden ja syrjäytymisen ennaltaehkäisy ja vähentäminen (rakenteellinen ja prosessinäkökulma), 2) asukkaiden hyvinvoinnin ja voimaantumisen kokemus (asiakasnäkökulma), sekä 3) toiminnan tehokkuus ja kustannussäästöt (talousnäkökulma).

Taulukko L1 Asumisneuvonnan hyödyt:

1 Rakenteellinen ja prosessi- näkökulma - Asunnottomuuden ja syrjäyty- misen ennaltaehkäisy ja vähen- täminen	2 Asiakasnäkökulma - Asukkaiden hyvinvoinnin ja voimaantumisen kokemus	3 Talousnäkökulma - Toiminnan tehokkuus ja kustannussäästöt
• Turvataan onnistunut asuminen (erityisesti tilanteissa, jolloin on vaikeutta asuminen onnistumisessa, mutta ei ole oikeutta / tarvetta lakisääteiseen asumisen tukeen, voidaan asumisneuvonnalla löytää keinot ja tavat auttaa) • ennaltaehkäistään purkuja ja häätöjä, asunnottomuutta ja velkaantumista, turvataan asuminen vaikeissa elämäntilanteissa • tavoitetaan palvelujen ulkopuolella olevia, saadaan heitä tuen ja avun piiriin • erityistä tukea tarvitsevat saavat asunnon, kykenevät asumiseen mahdollisimman kevyellä tuella • yleisen hyvinvoinnin tukeminen (mielenterveysongelmia, päihdeongelmia, yksinäisyyttä, rikollisuutta on vähemmän, työllistyminen tai ammatillisten opintojen aloittaminen) • asumisen ongelmien juurisyiden ja riskitekijöiden löytyminen ja niiden ratkaisu • asukkaiden taloudenhallintataidot lisääntyvät	• tiedot ja taidot paranevat: asuminen, taloudenhallinta • kuulluksi tuleminen, ei jäädä ongelmien kanssa yksin, turvallisuudentunne • elämänlaadun, tyytyväisyyden lisääntyminen • toivon saaminen • helpotuksen kokemus • itsevarmuuden kokemus • asukas saa tarvitsemansa ja hänelle kuuluvat palvelut ja etuudet • heikommassa asemassa olevan asukkaan asuminen saadaan turvattua	• asumisen häiriöitä on vähemmän ja tilanteet selvitetään nopeasti • vuokrasaatavien määrä pysyy kohtuullisena • raskaamman, korjaavan palvelun tarpeen väheneminen • vuokravelan päätyminen oikeuteen estetty ja vuokra-velka-asia pois kärjäoikeudesta • vuokranantajan saavat ja tappiot vähenevät • parantunut asumisviihtyvyys tuottaa kustannussäästöjä vuokranantajalle • yhteistyön lisääntyminen eri toimijoiden välillä • asukas pääsee tarvitsemiensa palveluiden piiriin

Asumisneuvonta lakisääteisiä palveluja täydentämässä

Asumisneuvonta täydentää lakisääteisiä palveluja. Toimijoilta kysyttiin heidän näkemyksiään siitä, kuinka heidän toteuttamansa asumisneuvonta täydentää nykyisiä lakisääteisiä palveluita. Kaikissa vastauksissa vastaajatahosta riippumatta näkyi asumisneuvonnan rooli asunnottomuuden ennaltaehkäisyssä ja sen uusiutumisen ehkäisemisessä.

Asumisneuvontaa lakisääteisiä palveluja täydentävänä toimintana kuvataan kevyenä neuvontana ja ohjauksena, häätöjen ehkäisynä ja palvelu- ja palveluihin ohjauksena.

Asumisneuvontatyö on vastausten perusteella asiakkaan tarpeista lähtevää yhteistyöverkoston rakentamista ja asiakkaan saattamista palveluiden piiriin. Asumisneuvonta toimii vastausten perusteella siltana julkisiin palveluihin, ja asumisneuvoja on asiakkaan tukena myös tuomassa hänen tarpeitaan esille. Asumisneuvontatyölle tunnusomaista näyttääkin olevan nopea reagointi asumisen ongelmissa ja jalkautuminen asukkaiden ja yhteistyökumppanien luo. Asumisneuvonta on selvästi verkostoja yhteen kokoavaa: asumisneuvojat toimivat vuokranantajien kanssa yhteistyössä, sosiaali- ja terveystalouden, talousneuvonnan ja asiakkaan asumisen onnistumista edistävässä yhteistyössä. Järjestöjen, nuorisoasuntojen ja vuokranantajien asumisneuvontatyössä korostetaan ennaltaehkäisyn näkökulmaa. Keskeisenä mainitaan molempien vastauksissa puuttuminen ongelmiin niin varhaisessa vaiheessa, ettei viranomaistyötä edes tarvittaisi: ajatus on, että viranomaisresurssia vapautuisi heille, jotka tarvitsevat enemmän tukea.

Nuorisoasuntojen toteuttamaa asumisneuvontaa kuvataan ennaltaehkäisevänä työnä, joka tavoittaa palvelujen ulkopuolella olevia nuoria. Asumisneuvonta on matalalla kynnyksellä tarjolla kaikille. Asumisneuvonnan kautta myös ohjataan nuoria tuetun asumisen piiriin sekä tuetaan asiointissa viranomaisten kanssa, jotta nuori saisi tarvitsemansa ja oikeanlaiset palvelut.

Tarkasteltaessa asumisneuvontatyön kohdentumista asunnottomuutta ennaltaehkäisevään ja/tai asumisen ongelmien ratkaisuun tähtääviin interventioihin voidaan huomata, että tätä kaikkea tehdään asumisneuvontatyössä, onpa vastaajataho minkä tahansa organisaation edustaja. Usein neuvonta ja palveluihin ohjaaminen alkaa jo ennen asunnon saantia. Ihmisiä autetaan pääsemään palveluiden piiriin ja ohjataan esimerkiksi asunnon ja tukien haussa. Usein asumisneuvonta jatkuu asunnon saamisen jälkeen, jos apua on annettu jo aiemmin. Lisäksi asunnon saamisen myötä myös yhteistyö joko alkaa tai jatkuu verkostojen kanssa asukkaan asumisen onnistumisen turvaamiseksi. Tässä kevyt ja nopea tuki, kuten jalkautuminen asukkaan ja verkostojen pariin, on järjestöille ominaista. Asumisen jatkopolkuja turvataan muun muassa asukkaan muuttaessa pois ja vaihtaessa asuntoa. Tällöin kyseessä on tärkeä nivelvaiheen tuki, johon asumisneuvontatyö on kannattelevassa ja myös palveluohjauksellisessa roolissa. Interventiot asumisen ongelmissa taas kohdentuvat paljolti vuokratien aiheuttamien häätöjen ennaltaehkäisyyn.

Asumisneuvontatyö on asiakasrajapinnassa tehtävää työtä. Siinä havaitaan myös huolenaiheita ja kehittämistarpeita, joihin on syytä kiinnittää huomiota heikkoina signaaleina mahdollisesti tulevista työn kohdentamisen kannalta. Hyvänä (tai huonona) esimerkkinä voidaan palauttaa mieliin asumisneuvojien suuri huoli pikavippien aiheuttamista ongelmista jo ennen kuin näitä pikavippiongelmia ilmaantui ihmisiä laajemminkin velkaannuttavina

tekijöinä. Tästä syystä halusimme kuulla, mitä huolenaiheita ja mahdollisia tulevaisuuden asumisneuvonnan tarpeita asumisneuvontatyössä on havaittu. Vastaajat tunnistivat useita yhteisiä huolenaiheita. Huolenaiheet on jaettu tässä neljään kategoriaan. Kolme ensimmäistä kategoriaa vastaa aiemmin esillä olleita näkökulmia, neljäs on uusi ja tuli vasta tämän kysymyksen vastauksissa esille. Kategoriat ovat

1. Asiakasnäkökulma: Ihmisten moniin ongelmiin liittyvät huolet, yksilölliset tarpeet, esim. lisääntyneet mielenterveys- päihde- ja peliongelmat.
2. Rakenteellinen ja prosessinäkökulma: Tarpeiden ja avun/palveluiden kohtamattomuus, apu tai palvelu on tavoittamattomissa tai hyvin vaikea saada.
3. Talousnäkökulma: Taloudenhallinnan ongelmat, asumistaitojen puute.
4. Työntekijänäkökulma: Työn kuormittavuus ja työturvallisuus.

Näiden huolien lisäksi löytyi myös kehittämisajatuksia. Kokemusasiantuntijatyötä esitettiin osaksi asumisneuvontatyötä, työpariksi työntekijälle ja vertaiseksi asumisneuvonnan asiakkaalle. Toinen kehittämisajatus liittyi erilaisiin asumisvaihtoehtoihin, jotta tarpeet kohtaisit tarjonnan. Kolmantena esitettiin etuuksien ja avustusten kohdentamista suoraan vuokranantajalle, mikäli taloudenhallinnan ongelmat, esimerkiksi peli- tai päihdeongelmasta johtuvat, vauhdittavat rästien syntymistä ja häätöuhkaa ja siten asunnottomuutta.

Yhteenveto

Asumisneuvonta on selvityksemme perusteella merkityksellistä työtä, jonka tarpeita ja vaikutuksia voidaan nähdä esimerkiksi rakenteellisina, asiakas/asukaslähtöisinä ja taloudellisina asioina. Asumisneuvojat toimivat siltanrakentajana asumisneuvonnan asiakkaiden ja peruspalveluiden välillä. Palveluihin ohjaaminen ja verkostojen kokoaminen asiakkaan avuksi on yleistä. Moni asumisneuvonnan asiakas jäisi ja on jäänyt palveluiden ulkopuolelle ennen asumisneuvonnan ammatillista apua.

Kun tarkastellaan asumisneuvontatyön sisältöjä, kaikille vastaajille yhteistä on vuokramaksun selvittämiseen liittyvät asiat ja samoin asiakkaan tarvitseman palvelun valmistaminen ja palveluverkoston kokoaminen. Asumisen jatkuvuus halutaan turvata. Vuokratähtien tai häiriöiden taustalla voi vastausten mukaan olla laajempia sosiaalisia, terveydellisiä tai taloudellisia ongelmia, jotka tulevat ilmi asumisen ongelmien yhteydessä.

Nuorille suunnatun asumisneuvonnan erityispiirteenä on asumisen alussa oleva perehdytys sekä asumisneuvojan osallistuminen asukasvalintaan tai asukasvalinnan toteuttaminen kokonaisuudessaan. Nämä käytännöt asumisen alussa käynnistävän luottamuksellisen asiakassuhteen ja madaltavat yhteydenoton kynnystä myöhemmin.

Nuorten talousongelmia on tärkeää ehkäistä riittävän ajoissa. On huomioitava varhaiset hälytysmerkit, puututtava ongelmiin ennakoiden ja panostettava taloudenhallinnan taitojen parantamiseen. Puuttumista vaikeuttaa se, että nuoret harvoin hakevat oma-aloitteisesti neuvoja ja opastusta ulkopuoliselta. He eivät myöskään välttämättä tiedä, mitä yhteiskunnan tukia on saatavilla. Nuorten vuokralaisten kohdalla asumisneuvonnan vaikuttavuutta parantavat näin ollen palvelun saavutettavuus ja matala kynnys sekä asumisneuvojan tuttuus. (Tykkyläinen 2017, 3.)

Kaikki nuorisoon asumisen toimijat vastasivat kyselyssä asumisneuvonnan olevan myös mielenterveyden edistämistä. Mielenterveyden edistämistä kerrotaan tapahtuvan paljon matalankynnyksen asukastoiminnassa, johon nuoria kannustetaan osallistumaan. Asukastoiminnan tavoitteena voi olla esimerkiksi nuorten sosiaalisten taitojen vahvistaminen ja yksinäisyyden vähentäminen. Kannustava ja turvallinen ilmapiiri nähdään tärkeänä nuorten neuvonnassa ja ohjauksessa.

Kaikki vastaajaryhmät näkevät asumisneuvonnan roolin olennaisena asunnottomuuden ja sen uusiutumisen ennaltaehkäisyssä. Toimintaa kuvataan kevyenä neuvontana ja ohjauksena, häätöjen ehkäisyä ja palveluihin ohjauksena. Työ on asiakkaan tarpeista lähtevää yhteistyöverkoston rakentamista ja asiakkaan saattamista palveluiden piiriin. Tunnuksomaista näyttääkin olevan nopea reagointi asumisen ongelmissa ja jalkautuminen asukkaiden ja yhteistyökumppanien luo.

Alkuperäinen asumisneuvontakyselyn yhteenvetoraportti Neuvokkaasti palveluiden piiriin – asumisneuvonta asumisen mahdollistajana on ladattavissa Asunto ensin -sivustolta: <https://asuntoensin.fi/aineistopankki/neuvokkaasti-palveluiden-piiriin-asumisneuvonta-asumisen-mahdollistajana/>

LÄHTEET:

- Oosi Olli, Kortelainen Jeremias, Karinen Risto, Jauhola Laura, Luukkonen Tuomas (2019): Asumisneuvonta Suomessa. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen raportteja 2/2019. Saatavilla sähköisenä osoitteessa [https://www.ara.fi/fi-FI/Tietopankki/Julkaisut/ARAn_raportteja_julkaisusarja/Asumisneuvonta_Suomessa\(50265\)](https://www.ara.fi/fi-FI/Tietopankki/Julkaisut/ARAn_raportteja_julkaisusarja/Asumisneuvonta_Suomessa(50265))
- Tykkyläinen Saira (2017): Asumisneuvonnan vaikutus nuorten itsenäiseen ja vakaaseen asumiseen. Saatavilla sähköisenä osoitteessa nal.fi/mika-nal/tutkimukset

Artikkeli 2 Nuorisoasuntoliiton ja Ohjaamoiden välinen yhteistyö – yhteistä ja eriytyvää asumisneuvontaa

Taru Lilja ja Jaakko Helander, HAMK Edu-tutkimusyksikkö, Hämeen ammattikorkeakoulu

Artikkeli perustuu tutkimukseen, jossa kartoitettiin Nuorisoasuntoliiton ja Ohjaamoiden välistä valtakunnallista yhteistyötä, asumisneuvonnan palveluita ja osaamista Ohjaamoissa sekä työntekijöiden käsityksiä nuorten asumisneuvonnan ja -ohjauksen tarpeista. Tutkimus toteutettiin laadullisena haastattelututkimuksena. Aineisto koostuu kolmentoista Ohjaamon puolistrukturoidusta haastattelusta ja niiden laadullisesta sisällönanalyyysistä. Tulokset osoittavat, että Ohjaamoiden asumisneuvonta on monipuolista: nuorten kanssa käsiteltävät asumisen asiat kattavat koko asumisneuvonnan ja -ohjauksen kirjon. Yhteistyö Nuorisoasuntoliiton kanssa koetaan Ohjaamoissa erittäin tärkeäksi, olennaiseksi nuorten asumisen palvelutarpeeseen vastaamisessa.

Nuorten asumisneuvonta ja -ohjaus Ohjaamoissa

Ohjaamot ovat uudenlainen, monialainen toimija nuorten palvelukentässä. Ne ovat alle 30-vuotiaiden matalan kynnyksen ohjauspisteitä, jotka tarjoavat tietoa, neuvontaa, ohjausta tarkoituksenaan sujuvoittaa nuorten siirtymää työhön ja koulutukseen tai muuhun toimintaan (Työ- ja elinkeinoministeriö 2018). Ohjaamoista saa apua myös elämänhallintaan ja hyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä. Ohjaamon työntekijät edustavat eri hallinnonaloja ja toimijoita on mukana niin julkiselta, yksityiseltä kuin kolmannelta sektoriltakin. Tyypillisesti Ohjaamo-verkostossa työskentelee nuorisotoimen, opetustoimen, sosiaali- ja terveydenhuollon, Kelan ja TE-palvelujen edustajia. Kolmas sektori muodostaa merkittävän toimijan Ohjaamoissa ja edustettuina asumisneuvonnan ohella ovat esimerkiksi mahanmuuttajatyö, talousneuvonta sekä päihdepalvelut (Määttä 2020).

Koska toimintaan osallistuvien organisaatioiden rooleista ja hallinnoinnista sovitaan paikallisesti, Ohjaamoiden välillä on suuria eroja. Osassa Ohjaamoja työskennellään osa-aikaisesti muun työn ohessa, toisissa painottuu päätoimisten työntekijöiden toiminta. Aukioloajat vaihtelevat: suuremmissa kaupungeissa Ohjaamot ovat auki jokaisena arkipäivänä. Pienemmissä kunnissa tavallista on, että Ohjaamo on auki muutaman tunnin ajan viikossa. Ohjaamoiden paikallisista eroista huolimatta kaikilta edellytetään osaamista neuvonnan toimeentulossa ja asumisessa (Työ- ja elinkeinoministeriö 2018.) Lisäksi työntekijöillä tulee olla yhteisesti sovitut työtavat, periaatteet ja toimintamallit, joissa hyödynnetään työntekijöiden erilaista osaamista ja monialaisen työyhteisön mahdollistamia työmuotoja (Helander ym. 2020).

Asumisneuvonnalla tarkoitetaan työtä, jonka tavoitteena on asumisen turvaaminen ennaltaehkäisemällä ja ratkaisemalla asumisen ongelmia sekä opastamalla asumiseen liittyvissä

asioissa (Oosi ym. 2019). Asumisohjaukselle ei puolestaan ole yhtä yleisesti hyväksyttyä määritelmää. Yleisemmin toisistaan voidaan erottaa ohjaus, neuvonta ja tiedotus ammatillisina käytäntöinä ja ohjattavan kohtaamisen tapoina tai keskustelun toimintoina. Tiedotus vastaa kysymykseen mitä, neuvonta kysymykseen miten ja ohjaus kysymykseen miksi. (Onnismaa 2007, 23–27; Vehviläinen 1999, 2001). Asumisohjauksessa opastamisen ja tiedottamisen lisäksi voi ajatella koostuvan esimerkiksi elämänhallintaan liittyvät kysymykset (Helander 2017).

Nuorten asumisneuvonnasta tai -ohjauksesta Ohjaamoissa ei ole aiempaa tutkimusta tai selvitystä. Osana Ohjaamojen valtakunnallista seuranta- ja arviointityötä Ohjaamot vastaavat vuosittain kyselyyn, jolla kartoitetaan Ohjaamoissa tarjolla olevia palveluja ja henkilöstörakennetta. Vuonna 2019 noin 18 Ohjaamoa (N=59) ilmoitti tarjoavansa vähintään kerran viikossa asumisneuvojan kasvokkaista palvelua. Määrä oli hieman kasvanut edellisestä vuodesta, jolloin kyselyyn vastanneista Ohjaamoista (N=53) 13 ilmoitti asumisneuvonnan kuuluvan palveluvalikoimaansa (Määttä 2020). Tilastot eivät kuvaa täysin valtakunnallista tilannetta, sillä kaikki Ohjaamot eivät vastanneet kyselyyn syksyllä 2019, jolloin Ohjaamoja oli noin 70. Kyselyllä kartoitettiin vain palvelut, joita oli tarjolla viikoittain ja kasvokkain, joten harvemmin ja etäyhteydellä tarjotut asumisen palvelut eivät tilastoituneet. Koska asumisohjausta ja -neuvontaa tarjoavat Ohjaamoissa käytännössä kaikki työntekijät, erityisesti sosiaaliohjaajan ja etsivän nuorisotyöntekijän nimikkeillä työskentelevät, tilastot osoittavat vain pienen osan asumisneuvonnan toteumasta.

Nuorisoasuntoliiton ja Ohjaamoiden välinen yhteistyö

Nuorisoasuntoliitto (NAL) ry on 24 nuorisoasuntoyhdistyksen valtakunnallinen kattojärjestö, nuorten asumisen asiantuntija ja Ohjaamojen valtakunnallinen yhteistyökumppani. NAL-yhteisön tavoitteena on tuottaa ja vuokrata koteja alle 30-vuotiaille nuorille, kehittää ja järjestää itsenäisen asumisen turvaavia palveluja ja toimia nuorten asumisen edunvalvojana. Viimeisimmän tiedonkeruun mukaan 22 Ohjaamoa on ilmoittanut tekevänsä yhteistyötä NAL-paikallisyhdistyksen kanssa. Erityisesti Nuorisoasuntoliiton Onnistu asumisessa -toiminta levittää nuorten asumista tukevia hyviä toimintamalleja, työkäytäntöjä ja materiaaleja yhteistyössä paikallisyhdistysten ja Ohjaamojen kanssa sekä kehittää tarvittaessa paikallisesti asumisen palvelujen verkostoyhteistyötä (NAL 2020).

Verkostoyhteistyön kehittämisen lisäksi Nuorisoasuntoliiton paikallisyhdistykset tarjoavat suoraan nuorille koulutuksia ja tapahtumia sekä sähköisiä palveluja kuten asumisneuvojan etäyhteyttä. Ohjaamoissa on hyödynnetty NAL-paikallisyhdistyksen tarjoaman asumisohjaajan ohjaus ja konsultaatioapu, mikä tarkoittaa asumisohjaajan vastaanottoa Ohjaamossa usein noin kerran kuussa ilman ajanvarausta.

Tässä artikkelissa tarkastellaan Nuorisotasuntoliiton ja Ohjaamoiden välistä valtakunnallista yhteistyötä. Laadullisen haastattelututkimuksen tavoitteena on kerätä tietoa yhteistyön toimivuudesta, kartoittaa Ohjaamojen asumisneuvonnan ja -ohjauksen palveluja sekä nuorten tarvitsemaa tukea asumisen asioissa. Aiemmin tietoa on kerätty Ohjaamoista kyselyllä, joiden vastaajamäärät ovat jääneet pieniksi. Haastattelututkimuksen avulla on mahdollista kartoittaa yhteistyötä syvemmin ja saada selville Ohjaamon edustajien arvioita valtakunnallisesta tilanteesta. Tavoitteena on lisätä tietoa ja tietoisuutta nuorten asumisen palvelujen järjestämisestä Ohjaamoissa.

Tulokset

Haastatteluaineisto kerättiin syys-lokakuussa 2020 etäyhteyden välityksellä. Haastateltavat Ohjaamot valittiin ositetun otannan perusteella kaikista Suomen Ohjaamoista. Haastatteluun haluttiin Ohjaamoja, joissa tehdään yhteistyötä Nuorisotasuntoliiton kanssa (N=5), Ohjaamoja, joissa tarjotaan asumisneuvontaa (N=4), mutta ei tehdä NAL-paikallisyhdistysyhteistyötä sekä Ohjaamoja, joissa ei oman ilmoituksen mukaan tarjota lainkaan asumisneuvontaa (N=6) (Määttä 2020). Viimeisestä ryhmästä haastatteluun tavoitettiin neljä Ohjaamoja, joten haastattelujen kokonaismääräksi tuli kolmetoista. Haastateltavat olivat pääosin Ohjaamojen koordinaattoreita, jotka vastaavat Ohjaamon alueellisesta toiminnasta. Joissakin haastatteluissa koordinaattorin lisäksi tai sijaan paikalla oli etsivä nuorisotyöntekijä, sosiaaliohjaaja tai sosiaalityöntekijä. Yksi haastateltavista oli tehtävänimikkeeltään asumisneuvoja.

Asumisneuvonnan palvelut ja -osaaminen Ohjaamoissa

Tässä teemassa käsiteltiin sitä, miten asumisneuvonta Ohjaamoissa on järjestetty sekä mikä asumisneuvonnassa yhtäältä toimii hyvin, toisaalta mitä kehitettävää on. Lisäksi kuvattiin yhteistyötä paikallisten asumisen palvelutarjoajien kanssa.

Kaikissa ryhmissä yleisen asumisneuvonnan ajatellaan olevan Ohjaamon työntekijöiden yhteistä työtä. Asiakkaan vastaanottotilanteessa Ohjaamossa työskentelevän tulee taustastaan riippumatta osata auttaa esimerkiksi asunnon etsimisessä ja asuntohakemuksen teossa, mikä on linjassa myös Ohjaamon toimintaa linjaavien Ohjaamon perusteiden (Työ- ja elinkeinoministeriö 2018) kanssa. Etsivät nuorisotyöntekijät ja sosiaaliohjaajat mainitaan usein koordinaattoreiden ohella tai sijaan erityisesti asumisneuvontaa ja -ohjausta tarjoavina työntekijöinä. Ohjaamoissa näyttää tämän aineiston perusteella erottuvan kahdenlaista palvelupolkua: etsivien nuorisotyöntekijöiden ajatellaan jalkautuvan nuorten pariin, avustavan asunonäytöissä, muutoissa sekä arjenhallintaan liittyvien asioiden hoitamisessa ja neuvonnassa. Sosiaaliohjaajat vastaavat toimeentuloon tai asumistaitoihin liittyvästä neuvonnasta ja ohjauksesta sekä erityiskysymyksistä kuten haasteista vuokranmaksussa tai muista asumisen ongelmatilanteista. Erityiskysymykset kuuluvat

myös asumisneuvojille ja -ohjaajille, ja eräänlainen kolmas palvelupolku muodostuukin monialaisesta yhteistyöverkostosta. Tarvittaessa Ohjaamosta kerrotaan otettavan nuoren kanssa yhdessä yhteyttä esimerkiksi NAL:oon tai Kelaan tuetun asumisen tai toimeentulon asioissa. Toinen monialainen työtapa on työntekijöiden välinen kasvokkainen tai puhelin-konsultaatio, jonka arvioidaan toimivan hyvin.

Toimivinta Ohjaamon asumisneuvonnassa arvioidaan olevan yhteistyösuhteet. Ohjaamot, joissa yhteistyökumppani tarjoaa asumisneuvontaa, kuvaavat hyvien yhteistyösuhteiden perustuvan molemminpuoliseen toisen tuntemiseen ja luottamukseen. Ensimmäisessä ryhmässä korostuu hyvä yhteistyö NAL:n ja muiden kolmannen sektorin asumisneuvojien ja -ohjaajien kanssa, kolmannessa ryhmässä muiden paikallisten toimijoiden kanssa, joskaan kaikki paikalliset toimijat eivät ole mukana yhteistyöverkostossa. Toisessa ryhmässä toimivaksi kuvattiin etsivien nuorisotyöntekijöiden tiiviit välit nuoriin.

Yhteistyökumppani, asumisneuvoja tai -ohjaaja, on paikalla Ohjaamossa noin 1–2 kertaa kuussa. Yhteistyötä tehdään Nuorisoasuntoliiton lisäksi Sininauhaliiton ja kaupungin tai kunnan vuokra-asuntojen sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen asumisohjaajien tai paikallisen aikuissosiaalityön kanssa. Resurssit mainitaan useammassa Ohjaamossa yhteistyön kehityskohteena; toivotaan, että asumisneuvoja olisi paikalla useammin – isommissa Ohjaamoissa joka päivä. Joissakin Ohjaamoissa koetaan, että ilman kolmannen sektorin asumisneuvoja Ohjaamossa ei olisi lainkaan osaamista auttaa nuoria asumisen asioissa. Jonkin verran väljempää yhteistyötä on oppilaitosten ja päihdeyksiköiden kanssa. Moni Ohjaamo mainitsee osallistuvansa Asunnottomien yö -tapahtumaan.

Ohjaamoissa, joissa NAL-yhteistyötä ei ole, nousee esiin alueen asumisen palveluiden tarjonnan lisääminen ja erityisesti tuetun asumisen kehittäminen. Paikoin vuokra-asuntojen saatavuus nuorille on heikkoa. Yhteistyön kehittäminen paikallisten toimijoiden kanssa koetaan tärkeäksi: muutamia olennaisia yhteistyökumppaneita kuten Kela ja kaupungin vuokra-asuntojen edustajat puuttuvat verkostosta. Kehittämiskohteena kaikki ryhmät ajattelevat olevan Ohjaamoissa tarjottavan asumisneuvonnan näkyvyyden ja tunnettuuden lisäämisen nuorten keskuudessa: ”koska näitä palveluja on mut että miten nuoret sitte vaan löytää just sen oikeen ja sopivan palvelun itselleen”.

Nuorten asumisneuvonnan- ja ohjauksen tarpeet

Yleisimmät nuorten kanssa käsiteltävät asumisen ja taloudenhallinnan kysymykset olivat monitahoisia ja samansuuntaisia riippumatta Ohjaamon asumisneuvonnan järjestämisestä, koosta tai sijainnista, joskin joitakin paikallisia erityispiirteitä ilmeni. Ohjaamotoimijoiden vastauksista erottui kolme toistuvaa teemaa, joihin nuoret hakevat apua: 1. asunnon hakeminen (itsenäistyminen, asunnottomuus, asunnon vaihto), 2. asumisen perustaidot ja arjen hallinta (siivoaminen, laskut, ruoanlaitto) sekä 3. asuminen ja talous

(toimeentulotuki, vuokravelat, vuokravakuus). Ilman ajanvarausta Ohjaamoon tulevat nuoret kaipaavat neuvoa pääasiassa asunnon hankkimisessa ja asumiskustannuksiin varautumisessa sekä konkreettista tukea asuntohakemusten tekemisessä.

Haastateltavat kuvaavat, että asumisen asioita tulisi lähestyä yksilöllisesti ja kokonaisvaltaisesti selvittäen esimerkiksi toimeentuloon ja arjenhallintaan liittyvät asiat osana asumisneuvontaa. Ohjaamoissa on havaittu, että erityisesti mielenterveys- ja päihdekysymykset liittyvät asumiseen: esimerkiksi jaksaminen heijastuu arjen hallintaan ja sitä kautta viihtymiseen omassa asunnossa. Toisaalta asuminen saattaa tulla nuoren kanssa puheeksi ikään kuin vahingossa, kuten eräs haastateltava kuvaa: ”ensisijaisesti voi olla että nuori tulee sillä työllisyyteen tai koulutukseen liittyvällä asialla. Sitten se asuminen tulee monesti sieltä joko niitten talousvaikeuksien kautta, et on jonkun näköistä vuokravelkaa tai on saatu semmoiset asumisasiat siltä osalta pieleen”. Ohjaamot, joissa ei tarjota asumisneuvontaa, mainitsivat ainoana ryhmänä nuoren asiakaslähtöisen ja kokonaisvaltaisen kohtaamisen: asumisen asioista osataan kysyä, vaikka nuori tulisi Ohjaamoon jollakin muulla asialla. Joillakin paikkakunnilla etsivät nuorisotyöntekijät neuvovat asunnon hankinnassa ja asumistaidoissa jo ennen kuin nuori tulee Ohjaamoon.

Suhtautumisessa nuorten asumisen kysymyksiin näyttää vallitsevan kohderyhmäajattelu, joka segmentoi nuoret kahdenlaiseen ryhmään. Eräs haastateltavista kuvasi, että heidän asiakkaansa ovat niitä, joilla itsenäistyminen on käynnissä ja ensimmäisen asunnon hankkiminen ajankohtaista sekä niitä, jotka ovat mahdollisesti asuneet jo pitkään yksin, mutta kärsivät erilaisista asumisen haasteista, kuten talousvaikeuksista. Jälkimmäinen ryhmä näyttää joissakin käsityksissä korostuvan Ohjaamon kohderyhmänä: saatetaan esimerkiksi ajatella, että yksityisen sektorin vuokra-asunnot eivät välttämättä ole mahdollisia korkean hintatasonsa vuoksi ”meidän asiakkaille, siel usein niitä vuokranmaksuongelmia on”.

Pienillä paikkakunnilla korostui vanhempien tuen merkitys nuoren itsenäistymisessä. Jos vanhemmat eivät tue nuoren itsenäistymistä, nuoren voi olla hankalaa päästä omaan asuntoon välimatkojen ollessa pitkiä ja työ- ja opiskelupaikkojen sijaitessa ulkopaikkakunnilla. Toisaalta joillakin paikkakunnilla on saatu hyviä kokemuksia siitä, että vanhemmat tulevat yhdessä nuoren kanssa Ohjaamoon selvittämään omaan asuntoon muuton reunaehdot. Haastateltavien mukaan vanhemmat ovat kaivanneet Ohjaamon asiantuntijan tukea nuoren kanssa keskusteluun.

Nuorisoasuntoliiton ja Ohjaamoiden välinen valtakunnallinen yhteistyö

Nuorisoasuntoliiton ja Ohjaamoiden välinen yhteistyö näyttäytyy aineistossa toimivana. NAL-yhteistyökumppaneista koetaan olevan konkreettisesti hyötyä sekä nuorille että Ohjaamojen työntekijöille: nuori saa kasvokkain apua esimerkiksi asuntohakemuksen tekoon, suoria kontakteja asunnontarjoajiin ja mahdollisuuden tuettuun asumiseen, Ohjaamot

saavat kaivattua lisäresurssia asumisneuvontaan ja oppivat asumisneuvonnasta. Työntekijöiden osaamisen kehittyminen on oiva esimerkki monialaisen työotteen eduista: kasvokkainen tiedon jakaminen ja toisilta oppiminen toteutuu hyvin, kun tuttu NAL-yhteistyökumppani on Ohjaamossa paikalla ja on mahdollisuus vapaamuotoiseen keskusteluun. Ohjaamoissa myös NAL-asiantuntijalta edellytetään kuitenkin halua toimia monialaisesti: Ohjaamon työntekijät odottavat, että asumisneuvoja tarvittaessa osallistuu kaikkien nuorten vastaanottamiseen ja palvelutarvearvioon Ohjaamossa työskennellessään. Pääasiassa NAL:n yhteistyötä kiitellään nuoren kokonaisvaltaisesti kohtaavaksi ja paikallisesti räätälöidyksi. Ohjaamon työntekijät kuvaavat NAL-asiantuntijalla olevan heitä itseään parempi paikallistuntemus alueen asunnoista, mikä on hyödyksi sekä heille että nuorille.

Eriyisen huomioitavaa on se, että myös Ohjaamot, joissa ei tehdä NAL-yhteistyötä, kuvaavat säännöllisesti käyttävänsä Nuorisosasuntoliiton julkaisemia oppaita ja koulutusmateriaaleja. Muun muassa Omaan kotiin -opas, Asumisen ABC-koulutusmateriaalit sekä Rahasta ja asumisesta kannattaa puhua -huoneentaulu ovat Ohjaamoilla aktiivisessa käytössä. Muutamat mainitsevat osallistuneensa Nuorisosasuntoliiton koulutuksiin. Nykyisiksi koulutustarpeiksi koettiin erityisesti asumiseen liittyvät juridiset ja taloudelliset kysymykset sekä asumisneuvonnan perusteiden kertaaminen. Ohjaamot, joissa ei tarjota asumisneuvontaa, korostivat sitä, että heillä asumisneuvonta koetaan tärkeäksi ja tarpeelliseksi, ja siinä halutaan kehittyä. Tämän ryhmän Ohjaamot olivat erittäin kiinnostuneita NAL-paikallisyhdistysyhteistyöstä ja sen monista mahdollisuuksista, kuten sähköisistä palveluista nuorille, tapahtumien järjestämisestä, konsultaatioavusta Ohjaamon työntekijöille sekä asumisen palveluiden verkostotyön kehittämisestä alueella.

Ensimmäisen ryhmän Ohjaamot kokivat, että yhteistyötä NAL:n kanssa voisi paikoin syventää ja tihentää. Erityisesti toivottiin Ohjaamon työntekijöiden osaamisen kehittämistä asumisen asioissa, verkko-ohjauksen kehittämistä sekä uusien tapahtumien ja yhteistyömuotojen ideointia. Erittäin tärkeäksi koettiin, että asiakkaan voi tarvittaessa ohjata NAL-asiantuntijalle. Yksittäiselle työntekijälle, jolla ei ole osaamista auttaa asumisneuvonnan erityiskysymyksissä, saattaa olla suuri helpotus, että hän voi turvallisesti siirtää asiakkaan NAL-yhteistyökumppanille ja keskittyä itse ydinosamiseensa.

Johtopäätökset

Ohjaamoissa asumisneuvontaan suhtaudutaan kaikkien työnä: asumisneuvonta on ohjaustyön perustaito riippumatta ohjaajan ammatillisesta taustasta. Ohjaamon toimintaperiaatteesta huolimatta tämänkaltaisen näkemys ei ole itseäänselvyys: paikoin Ohjaamojen monialainen työ on yhä ymmärretty oman ydintehtävän suorittamiseksi monialaisessa ympäristössä (Lilja, Pukkila & Helander, arvioitavana). Asumisasioiden laajuus ja se, että asumisneuvonta ja -ohjaus vaatii myös erityisosaamista, ymmärretään Ohjaamoissa pääasiassa hyvin. Tällöin pyritään varmistamaan, että koulutettu asumisneuvoja tai -ohjaaja

voi auttaa nuoria asumisen erityiskysymyksissä. Paljon erityisvastuuta näyttää siirtyneen myös etsiville nuorisotyöntekijöille ja sosiaaliohjaajille tai -työntekijöille. Ohjaamojen työntekijöiden käsitykset ovat linjassa ohjausalan maailmanjärjestö IAEVG:n ydin- ja erityisosaamisen jaon kanssa, joka sopii hyvin Ohjaamoiden toimintaan, ja jota on suositeltu Ohjaamoihin muun muassa monialaisen uraohjauksen toteuttamiseen (Helander ym. 2020).

Tilannetta voi pitää monialaisen ohjauksen näkökulmasta hyvänä. Haastattelussa on kuitenkin viitteitä siitä, että asumisneuvontaa leimaa tietynlainen sattumanvaraisuus: nuorta palvelaan asumisen asioissa hyvin, jos nuori osaa pyytää asumisohjausta, NAL-yhteistyökumppani, sosiaaliohjaaja tai etsivä nuorisotyöntekijä sattuu olemaan paikalla tai asuminen tulee muiden asioiden yhteydessä sattumalta puheeksi. Palvelaanko nuorta asumisen asioissa, jos nuori ei sitä erikseen pyydä? Tilastollisesti näyttää siltä, että asumisen asioiden käsittely ei kirjaudu Ohjaamojen tietokantoihin omana teemanaan kovinkaan usein, vain 6–7 prosentissa yksilö- ja ryhmäohjaustilanteista (Määttä 2020). Onko asumisneuvonnan tarve tosiasiaa suurempaa, mutta sitä ei hahmoteta omaksi teemakseen?

Kysymys on relevantti myös Ohjaamon resurssien ja päätöksenteon näkökulmasta. Alueellisesta päätöksenteosta riippuu, miten tärkeänä asumisneuvonnan panos koetaan Ohjaamotoiminnassa. Problematiikka on yleinen järjestelmässä, jossa verkostohallintaa hyödyntävä keskushallinto vastuuttaa Ohjaamotason toimijoita ratkaisemaan yhteiskunnallisesti haastavia, kuten asumiseen liittyviä kysymyksiä, mutta ei välttämättä tarjoa heille riittävästi toimintamahdollisuuksia ja resursseja. (Määttä & Virta 2020, 236–237) Paikalliset yhteistyötahot, päätöksentekijöihin vaikuttaminen tai edes todenmukaisen tiedon tarjoaminen asumisneuvonnan tarpeesta on tällöin avainasemassa. Epäselvyyksistä tiedonkeruussa kertoo myös se, että Ohjaamot, jotka tilastojen mukaan eivät tarjoa asumisneuvontaa, itse asiassa jakavat asumisneuvonnan ydin- ja erityisosaamiseen täysin samansuuntaisesti kuin muut Ohjaamot. Yhtenä syynä voi olla se, että tiedonkeruu on nimike- ja palvelukeskeistä, kun tosiasiaa asumisneuvontaa tarjotaan usealla eri nimikkeellä.

Ohjaamotoimijat arvioivat, että toimivinta Ohjaamon asumisneuvonnassa on yhteistyösuhteet. On huomionarvoista, että yhteistyösuhteiden merkitys nousee näin selvästi esille yhteen palvelukokonaisuuteen rajatussa haastattelussa: vaikuttaa siltä, että nuorten asumisneuvonta nähdään todella koko verkoston asiana. Yhteistyösuhteiden sujumiseen on vaikuttanut henkilöiden tuttuus, luottamus toisiin ja kasvokkainen tutustuminen, joita on pidetty aiemmissa tutkimuksissa merkittävänä yhteistyötä edistävinä tekijöinä (Hall 2005; Mellin, Hunt & Nichols 2011). Toimijoiden pysyvyys ja tuttuus on siis olennaista yhteistyön sujumiselle.

Toisaalta haastattelussa on viitteitä siitä, että paikoin monialainen yhteistyö nuorten asumisen asioissa ei ole tarpeen tai sitä ei juurikaan ole. Asumisneuvonta järjestyy niin sanotusti peruspalvelutyönä Ohjaamon ulkopuolella, etsivien nuorisotyöntekijöiden

toimesta. Epäselväksi jää, kuinka suuri osa asumisneuvonnasta tapahtuu kentällä nuorten parissa – kuten myös se, miten tällöin varmistetaan yksittäisen työntekijän oman osaamisen rajojen tunnistaminen ja tarvittaessa siirto erityiskysymyksissä asumisohjaajalle.

Ohjaamojen kohderyhmä on laaja, kaikki alle 30-vuotiaat nuoret ja nuoret aikuiset, mikä luo omat haasteensa toiminnalle. Haastattelussa esiin tullut vahva kohderyhmäajattelu asumisen asioissa saattaa kieliä rakenteellisista haasteista; siitä, että Ohjaamo ikään kuin korvaa peruspalvelujen kuten päihde- ja mielenterveyspalvelujen tehtäviä, jolloin asumisneuvonnassa korostuu ongelmien korjaaminen tai siitä, että nuori ikäluokka asioi Ohjaamoissa muita useammin, jolloin korostuu itsenäistyminen. Riskinä kuitenkin on, että Ohjaamo ei näyttäydy houkuttelevana niille nuorille, jotka ovat asumisasioiden suhteen neutraalisti asemoituvia – mutta kuitenkin tukea tai neuvoa tarvitsevia.

LÄHTEET

- Hall, P. 2005. Interprofessional teamwork: Professional cultures as barriers. *Journal of Interprofessional Care* 19, Supplement 1, 188 – 196.
- Helander, J. 2017. Suunnanottoja uraohjauksen kentällä – uraohjauksen ajankohtaisteemat. *HAMK Unlimited Journal* 11.10.2017. <https://unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opetus/uraohjauksen-ajankohtaisteemat/>
- Helander, J. & Lilja, T. 2019. Meitä molempia tarvitaan, jotta asiakas saa palvelunsa. Työnvälityspisteen arviointi- ja kehittämistutkimus. Tutkimusraportti. Hämeen ammattikorkeakoulu. Tutkimusraportti. Viitattu 7.1.2020. https://www.hamk.fi/wp-content/uploads/2019/11/monialaisen_ohjausosaamisen_arviointi_ja_tutkimusraportti.pdf
- Helander, J., Pukkila, P., Lilja, T., Koskela, S., Leppänen, A. & Mäkinen, S. 2020. Valtakunnalliset suositukset Ohjaamojen monialaisen uraohjauksen laadunvarmistukseen. Teoksessa: HAMKin e-julkaisuja 2/2020, Hämeen ammattikorkeakoulu. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-784-823-7>
- Lilja, T., Pukkila, P. & Helander, J. arvioitavana. Monialaisen ohjauksen rakentuminen tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluissa. Kasvatus.
- Mellin, E. A. Hunt, B. & Nichols, L. M. 2011. Counselor Professional Identity: Findings and Implications for Counseling and Interprofessional Collaboration. *Journal of Counseling and Development: JCD*, 89(2), s. 140 –147.
- Määttä, M. 2020. Ohjaamojen tilastot vuodelta 2019. <https://kohtaamo.info/documents/21827/32792/Ohjaamotilastot+2019/2f30e7fc-6e39-4688-9f0b-964655679da9>
- Määttä, M. & Virta, J. 2020. Ohjaamojen monialainen organisoituminen ja tavoitteiden saavuttaminen sidosryhmien näkökulmasta. Teoksessa M. Määttä & A-M. Souto (toim.). *Tutkittu ja tulkittu Ohjaamo. Nuorten ohjaus ja palvelut integraatiopyörteessä. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura: Verkkojulkaisu* 154 s. 234–258. https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/tutkittu_ja_tulkittu_ohjaamo_web.pdf
- NAL. 2020. Onnistu asumisessa -toiminta. <https://nal.fi/mika-nal/onnistu-asumisessa/>
- Onnismaa, J. 2007. Ohjaus- ja neuvontatyö. Aikaa, huomiota ja kunnioitusta. Helsinki: Gaudeamus.
- Oosi, O., Kortelainen, J., Karinen, R., Jauhola, L. & Luukkonen, T. Asumisneuvonta Suomessa. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen raportteja 2/2019.
- Työ- ja elinkeinoministeriö. 2018. Ohjaamon perusteet.
- Vehviläinen, S. 1999. Structure of counselling interaction. A conversation analytic study of counselling encounters in career guidance training. Helsinki: University of Helsinki.
- Vehviläinen, S. 2001. Ohjaus vuorovaikutuksena. Helsinki: Gaudeamus.

LIITE: Kutsukirje

Opetus- ja
kulttuuriministeriö

taloustutkimus

1001

Hyvä vastaanottaja,

sinut on valittu osallistumaan kansalliseen Nuorten Asuminen 2020-kyselyyn. Kysely on osa Nuorisoasuntoliiton, ympäristöministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön tutkimushanketta, jossa selvitetään 18–29-vuotiaiden nuorten asemaa asuntomarkkinoilla, nykyistä asumista ja tyytyväisyyttä siihen sekä asumiseen liittyviä tavoitteita, toiveita, ongelmia ja mielipiteitä.

Meitä kiinnostavat arkipäivän kokemuksesi ja näkemyksesi. Kysymyksiin vastaaminen ei edellytä mitään erityistä tietämystä.

Osallistumalla kyselyyn autat vaikuttamaan siihen, että nuorten asumiseen liittyviä toiveita voitaisiin huomioida entistä paremmin. Vastanneiden kesken arvomme 20 kpl 50 € arvoista GoGift -lahjakorttia.

Kyselyn teknisestä toteuttamisesta ja tulosten analyysistä vastaa Taloustutkimus Oy.

Kuka voi osallistua tähän kyselyyn? Kaikki, joille on lähetetty tämä osallistumiskutsu, voivat vastata kyselyyn. Vastaaminen kestää noin 17 minuuttia. Kyselyn voi keskeyttää ja jatkaa sitä myöhemmin.

Miksi minut on valittu? Yhteystietosi on poimittu satunnaisotannalla väestötietojärjestelmästä.

Saavutettavuus. Kyselyyn voi vastata tietokoneella ja mobiililaitteella, kuten tabletilla tai älypuhelimella. Mobiililaitteella on paras saavutettavuus näkörajoitteisille henkilöille.

Miten saan lisätietoja? Tämän kirjeen kääntöpuolella on lisätietoja. Voit myös käydä sivustolla www.nal.fi tai lähettää sähköpostia osoitteeseen: nal@taloustutkimus.fi.

Luottamuksellisuus. Antamillasi tiedoilla on yksityisyyden suoja ja niitä käsitellään luottamuksellisina. Kukaan ei voi tunnistaa sinua.

Alla olevasta ruudusta löytyy yksilöllinen kirjautumiskoodisi.

Miten osallistun? Vastaa kyselyyn seuraamalla alla olevia ohjeita.

VAIHE 1

Avaa lomake QR -koodilla tai mene tietokoneella, tabletilla tai älypuhelimella osoitteeseen:

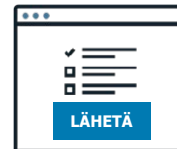
survey.taloustutkimus.fi/23194

VAIHE 2

Syötä kirjautumiskoodisi:
abcdef
annettuihin lokeroihin

VAIHE 3

Täytä kysely ja
lähetä se, kun olet valmis

Ystävällisin terveisin

Ville Savilampi
Toiminnanjohtaja
Nuorisoasuntoliitto

Tuula Tiainen
Erityisasiantuntija
Ympäristöministeriö

NALYmpäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the EnvironmentOpetus- ja
kulttuuriministeriö**taloustutkimus****Kuka tekee tämän kyselyn?**

Tämä kysely on osa Nuorisoasuntoliiton, ympäristöministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön hanketta. Kyselyn teknisestä toteuttamisesta vastaa Taloustutkimus Oy.

Nuorisoasuminen 2020 -kyselyllä kerätään tietoa 18–29-vuotiaiden nuorten asemasta asuntomarkkinoilla, nykyisestä asumisesta ja tyytyväisyydestä siihen sekä asumiseen liittyvistä tavoitteista, toiveista, ongelmista ja mielipiteistä.

Osoitelähde

Osoitelähde: Väestötietojärjestelmä/Digi- ja väestötietovirasto. Tietoja ei ole luovutettu kirjeen lähettäjän haltuun. Tietojen tekninen toimitus: Bismode Marketing Oy, Kumpulantie 3, 00520 HELSINKI

Aloitin kyselyn, mutta joudun keskeyttämään sen

Tämä ei ole ongelma, voit sulkea kyselyn ja palata jatkamaan sitä toisena ajankohtana.

Luottamuksellisuus

Tutkimushankkeen toteuttamiseen osallistuvista toimijoista vain Taloustutkimus käsittelee osoitetietojasi. Näitä tietoja ei luovuteta eteenpäin.

Taloustutkimus taltioi antamasi vastaukset turvallisesti ja pitää ne luottamuksellisina. Tulosten analysoinnissa yhdistetään antamasi vastaukset muiden kyselyyn osallistuneiden henkilöiden vastausten kanssa. Tutkimusjulkaisuissa käytämme ainoastaan anonyymejä tilastotietoja.

Et saa minkäänlaista ”roskapostia” osallistumisen seurauksena.

Lisätietoja siitä, miten tietoja käytetään, sekä tietoja oikeuksistasi saat verkkosivustolta <https://www.taloustutkimus.fi/etusivu/tietosuoja.html>

Jos haluat apua tai lisää tietoa kyselystä, ole hyvä ja ota yhteyttä meihin

Sähköpostiosoite: nal@taloustutkimus.fi
Verkkosivu: www.nal.fi/tutkimus

LÄHTEET

- ARA, Asunnottomat 2019.
- Borg, P., Keskinen, V. (2016): Yksin, yksilö, yksinelävä? Teoksessa Väliniemi-Laurson, J., Borg, P. ja Keskinen, V. (toim.): Yksin kaupungissa. Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Helminen, V., Nyberg, E., Rehunen, A., Tiitu, M., Strandell, A., Nurmio, K., Saastamoinen, U. & Laurila, J. (2021). Yhdyskuntarakenteen ilmiöitä ja suunnittelun pulmia kahdeksalla alueella Suomessa. Suomen ympäristökeskuksen raportteja xx/2021. Tulossa.
- Ilmonen, M., Hirvonen, J. & Manninen, R. (2005). Nuorten asuminen 2005. Suomen ympäristö 812. Ympäristöministeriö. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/40537>
- Jauhiainen, Signe; Sihvonen, Ella; Räsänen, Tapio; Veilahti, Antti; Mikkola, Hennamari (2019): Asumista tuke-
massa. Kela, 2019, https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/299806/Tutkimuksia155_saavutettava.pdf?sequence=4&isAllowed=y
- Keskinen, P., Karikallio, H. & Kiviholma, S. (2020). PTT-ennuste: Alueelliset asuntomarkkinat 2020. Helsinki.
- Kilpeläinen, P., Kostianen, E. & Laakso, S. (2015). Toiveet ja todellisuus – Nuorten asuminen 2014. Suomen ympäristö 2/2015. Ympäristöministeriö. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/153037>
- Klinenberg, E. 2012. Going solo: The extraordinary rise and surprising appeal of living alone.
- Kontula, O. (2016). Lemmen paula – Seksuaalinen hyvinvointi parisuhdeonnan avaimena. Perhebarometri 2016. Katsauksia/Väestöliitto, Väestötutkimuslaitos E50/2016. Väestöliitto. https://www.vaestoliitto.fi/@Bin/acf209f9b6ea497463361ea7c1b0faf9/1605772447/application/pdf/6081349/Perhebarometri_2016_nettti.pdf
- Kupari, T. (toim.) (2011). Oma kotia etsimässä – Nuorten asuminen 2010. Suomen ympäristö 1/2011. Ympäristöministeriö. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/37052>
- Nikander & Pietikäinen (2015): Kaupunkialueet vetävät nuoria asumaan yksin. Tilastokeskus. <http://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2015/kaupunkialueet-vetavat-nuoria-asumaan-yksin/>
- Otus, Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö (2019). Lukiolaisbarometri 2019. <https://www.otus.fi/julkaisu/lukiolaisbarometri-2019/#G.%20Toimeentulo%20ja%20asuminen>
- Pitkänen, K., Strandell, A., Rehunen, A., Sirén, A. & Nurmio, K. (2020). Monipaikkaisuuskortit: Monipaikkaisuuden muodot ja nykytila Suomessa. Suomen ympäristökeskus SYKE.
https://www.syke.fi/fi-FI/Tutkimus_kehittaminen/Tutkimus_ja_kehittamishankkeet/Hankkeet/Elinvoimainen_ja_kestava_monipaikkainen_Suomi_VN_TEAS_Monipaikkaisuus
- Potila, A-K., Moisio, J., Ahti-Miettinen, O., Pyy-Martikainen, M. & Virtanen, V. (2017). Opiskelijatutkimus 2017, Eurostudent VI -tutkimuksen keskeiset tulokset. Opetus ja kulttuuriministeriön julkaisu 2017:37. Opetus- ja kulttuuriministeriö. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80534/okm37.pdf>
- Rehunen, A., Helminen, V. & Honkatukia, J. (2019). Alueiden dynamiikan uusi vaihe: kuinka asukkaiden ja työntekijöiden Suomi jäsentyy 2020-luvulla. Talous & Yhteiskunta 4/2019. <https://labour.fi/t&y/alueiden-dynamiikan-uusi-vaihe-kuinka-asukkaiden-ja-tyontekijoiden-suomi-jasentyy-2020-luvulla/>
- Saikkonen, P., Hannikainen, K., Kauppinen, T., Rasinkangas, J., Vaalavuo, M. (2018) Sosiaalinen kestävyys: asuminen, segregaatio ja tuloerot kolmella kaupunkiseudulla. Raportti 2/2018. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. <http://www.julkari.fi/handle/10024/136125>
- Sakki Ry, Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto (2019). Amisbarometri 2019. <https://sakkiry.fi/amisbarometri-2/>
- Strandell, A. (2017). Asukasbarometri 2016 – Kysely kaupunkimaisista asuinympäristöistä. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 19/2017. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/193009>

- Strandell, A., Tiitu, M., Viinikka, A., Rehunen, A., Nurmio, K., Helminen, V., Nyberg, E. (2020). YKR-Demo: Turun kaupunkiseudun tapaustutkimus – Yhdyskuntarakenteen dynamiikka asumisurien ja muuttoliikkeen näkökulmasta. Julkaisematon työraportti.
- SVT Suomen virallinen tilasto (2018). Asunnot ja asuinolot. Yleiskatsaus 2018. Tilastokeskus. [viitattu: 20.11.2020]. http://www.stat.fi/til/asas/2018/01/asas_2018_01_2019-10-10_tie_002_fi.html?ad=notify
- SVT Suomen virallinen tilasto (2019). Asunnot ja asuinolot. Yleiskatsaus 2019, Liitetaulukko 6. 20–29 –vuotias asuntoväestö perheeseen, hallintaperusteen ja alueen mukaan 2005–2019. Tilastokeskus. [viitattu: 20.11.2020]. http://www.stat.fi/til/asas/2019/01/asas_2019_01_2020-10-14_tau_006_fi.html
- SYKE ja Tilastokeskus (2019). Suomen ympäristökeskuksessa toteutetut muuttoliikeanalyysit Tilastokeskuksen muuttoliikeaineistosta vuosilta 2018 ja 2019.
- Taloustutkimus Oy, Muuttohalukkuus 2020 -tutkimusraportti (Myllymäki, T.)
- Tilastokeskus, Asunnot ja asuinolot 2019.
- Tilastokeskus, Perheet 2019.
- Tilastokeskus, Työvoimatutkimus 2020.

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet

ISBN: 978-952-361-217-4 PDF

ISBN: 978-952-361-213-6 nid.

ISSN: 2490-1024 PDF

ISSN: 2490-0648 nid.